

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Thit Jensen ; Omslagstegning af Louis Moe.

Sagn og Syner : mystiske Fortællinger fra
Island

Kbh. : Gyldendal, 1909

153 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

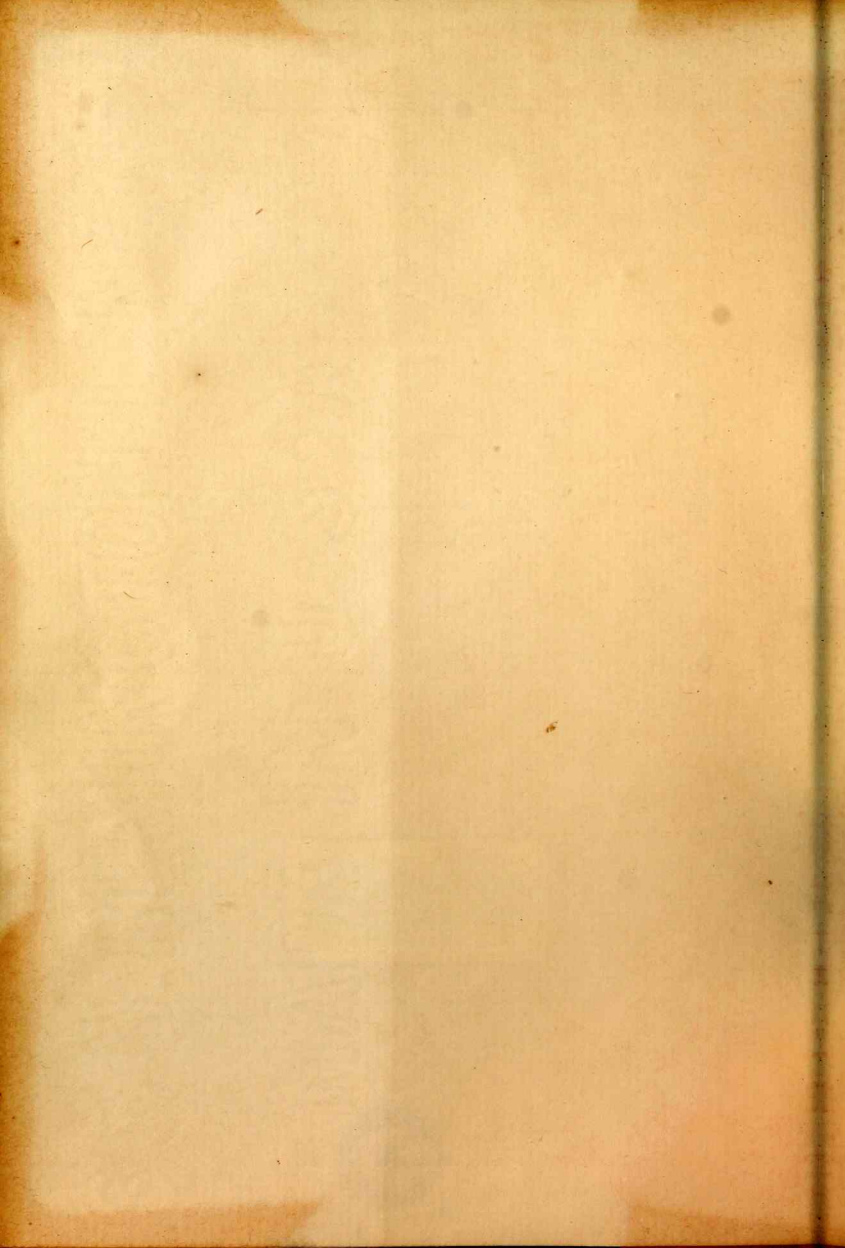
UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130011011625

Thit Jensen

MAGN⁹ SYNER

Louis Moe

1909 L. 3058.

SAGN OG SYNER

SAON OO SYNER

THIT JENSEN

SAGN OG SYNER

MYSTISKE FORTÆLLINGER FRA ISLAND

OMSLAGSTEGNING AF LOUIS MOE

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

MDCCCXCIX

*Published April 21, nineteen hundred
and nine. Privilege of copyright in the
United States reserved under the act ap-
proved March 3. 1905, by Gyldendalske
Boghandel, Nordisk Forlag, Copenhagen &
Christiania.*

KØBENHAVN — FORLAGSTRYKKERIET

SIGRID

REYKJAVIK Handelsforening havde sin store, aarlige Udflugt — til Hest naturligvis; et halvt hundrede Ryttere af begge Køn holdt Hvil i Hraunnen ved Havnefjord.

Man dansede i Græsset.

Men denne Gang morede det nu tilfældigvis ikke Sigrid at danse Lanciers i tilsølet Ridekjole, med langstøvlede Kavalerer i dyngvaadt Græs over Tuer og Sten, hun foreslog Gudrun Odgeirsson at ride en Tur — de to alene.

Gudrun mandede sig op til en spagfærdig Protest — man talte i Byen om Sigrids Blaserthed — kun 16 Aar og ikke bryde sig om Dans — og Hensynet — — Et eneste Blik fra Sigrids store, rolige og grusomme Øjne fik hende paa Øjeblikket ombestemt, og lidt efter red de.

Thorolf Brynjolfsen red naturligvis med.

Der var ikke noget, der hed Vej at følge, de red frem i strakt Galop over Stenmarken, over Aaer og

Bække, saa Vandet sprøjtede over dem, og Smaasten ramte dem i Ansigtet. Sigrid red sidst, hun „opmuntrede“ Dyrene.

„Vi sprænger Hestene“, raabte Gudrun tilbage.

„Sludder“ var Sigrids Svar, og Pisken suste over hendes Hoved og traf Gudruns Hest over Ryggen, saa den sank i Bagpartiet og fløj frem som rasende.

Og videre gik det — indtil Sigrid højt og skingrende, næsten vildt, kommanderede stop, stop, drev sin Hest over paa en Græsplet, der som en Oase blinkede grønt frem i det trøstesløse Stenøde og sprang af det dryppende, bævende Dyr. Hun tog det om Halsen, kyssede det, gav sig selv, Kammeraterne, Vejen og Riddet de skændigste Navne og halvt græd med sin Mund tæt ind mod Dyrets rindende Øjne. Saa slæbte hun selv „Graaen“ fra Plet til Plet, hvor Græsset saa højest og saftigst ud, klappede den og trøstede med mange bitre Selvbeskyldninger.

Gudrun og Thorolf smed sig i Græsset. Efter mange Selvpinsler, Rosen, Betændelse ogsaa videre, foraarsagede ved forskellige Medikamenter, var det endelig lykkedes den unge Bersærk at faa enkelte Skæghaar til at springe frem af den præparerede Bund. Den unge Kæmpekrop laa i hele sin Længde strakt ud i Græsset, de svære, bløde Læber masede et Græsstraa mellem sig, Øjnene var det venligste lyseblaa Smil, et Genskin af Gudrun, der sad paa

Hug foran ham og talte de omhyggelig fremelskede Skæghaar.

Sigrid slap sin Hest og drev langsomt frem over den flade Lavamark, der som et ru og ujævnt Stengulv strakte sig bestandig længere frem, hist og her afbrudt af Fjældpartier og langt ude i Horisonten standset af en takket Fjældkæde, svøbt i blød, violblaa Flortaage. Strid, graa Mos krattede sig ihærdig frem over den flade Stenslette; hvor Mosset havde faaet godt fat og ligesom skabt lidt Jordbund, vovede et Par Græsstraa, en eller to kortstænglede, tørre Blomster eller en Lyngkvist sig frem af Mosset og vuggede helt stadselig i Vinden.

Sigrid strøg Blikket tilbage til de to — hm — at de gad — bare hun „saa“ paa Thorolf, saa laa han i samme Nu som en pisket Slave for hendes Fødder! Naa, de kunde jo gerne mere sig, saalænge det ikke behagede hende at have Brug for ham. — Blikket strøg videre, granskende Sten og Fjeld og Himmel, hvert Træk i det levende Ansigt snøftede efter Adspredelse.

Hun drejede til højre og kom ind i Dalen, hvor Kaldå (den kolde Aa) i et af Hjørnerne springer lige ud af Fjeldets Fod, samler sig til en bred Aa med vidunderlig koldt og godt Vand, flyder et Stykke for saa at putte sig i Jorden ligesaa umotiveret som den sprang ud.

Sigrid pustede ud; det var den herligste Idyl midt

i Lavaen, denne lille, bitte, dybe Dal, omgivet paa alle fire Sider af to terrasseformige, mosgraa Klippe-kamme, og Bunden som en eneste skinnende Sma-ragd, forsiret af Aaens himmelblaa Baand, snirklet og mangleformet som Streger fra en højst letsindig ført Pensel.

Det dundrede nede mod Syd, som om mange tunge Vogne kørte rask over en Bro, Sigrid løftede Hovedet — Torden — paa Island! — Umuligt.

Saa lagde hun sig paa Maven foran det klare, blanke Vand og spejlede sig, forsøgte at dyppe sin Næsetip uden at faa Vand paa Ansigtet og faldt omsider i Ro under Studiet af sin Mund. Hun trak den ganske smalle Overlæbe højt op over det stærke, spidsbuede Gebis, de hvide, lange og regelmæssige Tænder ligesom laa og dirrede i Vandet. — Hvor i al Verden var det dog, hun havde set netop det selv samme som her nu, netop det Ansigtsspræg, som laa bestandig vaklende der nede i den dirrende Bølge-flade. — I Edinburg, javist — den nyindfangede unge Tigerinde, den, hun i Timer havde staaet og set paa, set den gaa og gaa, stirre ud* og gaa igen og omsider lægge sig ned indenfor sine Tremmer med Blikket — underlig slukket — rettet frem efter. Det Ansigt dernede i Vandet var som en Kopi af Tigerindens netop i det Øjeblik, den gabede og trak Overlæben op over Tænderne — de lange, noget buede Tænder dér, Blikket i de dorske, slumrende

Vildtdyrøjne, selve de tunge Øjenlaag var et Rovdyrs. Hun blev liggende lidt og nød sin Lighed med den unge Tigerinde, smilte til sit Billede — hvor det Smil var dejlig grusomt! Aa, om hun den Gang havde kunnet, hun havde aabnet Tigerindens Bur, hun var syg efter at se den i Frihed, der var noget i hende, der ligesom blev spændt stramt og kom til at dirre, en klar og begærlig Trang til vilde, blodige Optrin, til Skrig og Rædsel, til noget haandgribelig frygteligt.

Saa rejste hun sig og drev langsomt tilbage til sine Slaver, og lidt efter red de igen — over den flade, graa Lavamark, tilbage gennem Havnefjord By og ind i „Skoven“, som Sigrid siden sin Hjemkomst fra Edinburgh havde døbt de høje, afbrudte Lava-Formationer mellem Havnefjord og Gardar. De red den gamle „Vej“ nærmest Kysten, gennem Banker af runde, glatte Rullesten, der klang med blød, fed Lyd, naar Hestenes Hove sank ned i dem. Sigrid morede sig med at ride tværs gennem de vældige Bjerge af tørret Fisk, der laa her og der paa Stenene; det haglede ned med Ukvemsord fra Koner og Dreng, og Sigrid lo, saa det gylpede i Skuldrene, og de blonde Haartjavser viftede i Luften som tynde Piske-snærte.

Saa drejede de ind i Lavaen, og Sigrid saa sig om i sin Yndlingsegn. Her var endelig noget vildt, forrykt — over alle disse forvredne, sindssvagt formede Stenkolosser, der syntes at være flaaede fra hin-

anden og uden Orden væltede omkring, laa der noget ubrudt forhærdet noget sammenbidt, ædende forbitret.

Hvor det mindede om et uhyre, kaotisk oprørt Sind, stivnet pludselig i et Anfald af fraadende Desperation, af dyrisk, fornuftløs Rasen — som et gigantisk Trolde-Indre, fortryllet med ét Slag af en forræderisk Solstraale og dømt til at blive staaende Aartusinder igennem ubevægelig i samme kaotiske Forfatning, som det var raset op til.

Ellers mentes jo altid, at de abstrakte Begreber uvilkaarligt førtes over i Billeder i den menneskelige Hjerne, men disse vilde Naturdannelser her paavirkede hende altid saadan, at hun kom til at føle Hovedindtrykket abstrakt.

Hun smagte paa Ordet abstrakt! Hvor hun heldigvis var et ganske andet Menneske end Thorolf der bag ved, som lo puh, puh gennem Næsen, eller Gudrun, der var begyndt i Løndom at kvække om Kærlighed! Pyh! Tænke sig en elskende Madpose! — Sigrid lo sagte og skarpt. — Nej, vent til hun kom til at elske, det blev noget i Lighed med Sindelaget her omkring. Man kunde jo Gudskelov sin Nietsche, sin Schopenhauer og sin Brandes, men hvad kunde de to? — Uh, hun hadede Mennesker — nej, hun foragtede dem bare, Bæsterne! Dyrene, det var noget helt andet, de var ikke Skabekrucker eller Snærpesidser, med dem følte hun sig i Slægt.

Sigrid snusede — var her ikke en svag Luftning fra Oprøret den Gang? — Jo vist. Her lugtede af Svovl. De var næsten ude af Stenskoven nu. Sigrid saa sig tilbage, der var dér bagved ligesom et umaa-deligt stort Gab spærret vidt op, parat til at sluge den ganske Verden — og saa var det bleven staa-ende aabent, bunden af Trolddom, ligesom i Tornerose, hvor Kokken stod i hundrede Aar med Haanden løftet til Slag. Men sæt nu Trolddommen lige med ét løstes, du milde Himmel, hvor der vilde blive Fest, alt levende vilde forgaa i Ild og Svovl, i Bum-mer og Brag og Syden, i rødglødende, smeltet Sten, der under Tordenlarm brød ud af de fra øverst til nederst skælvende Kratere! — Aa Gud! — Sigrids Overlæbe vred sig højt op over de lange, lystne Rovdyr-Tænder, Øjnene glimtede — hvem der blot kendte Ordet, der kunde løse det bundne, om hun ogsaa selv blev en af de første, der forvandledes til Aske i en Lavabølges sydende Omfavnelse, hvad saa? — Saa kom hun i det mindste til at dø med Følelsen af Festlighed.

Kort foran Byen stødte de sammen med det store Følge. Et halvt hundrede Stemmer sang:

Eldgamla Isafold.

æstkæra fosturmold — — —

Sigrid kom som en jagende Trold ind mellem Bag-troppen og fik heldig gjort en fem, seks Heste vilde.

Men saa faldt der Ro over hende. Her var endelig ligesom Bud efter hendes Sjæl — Farver og Musik.

Luften var mættet med mange bløde og kraftige Toner, lyse og mørke, og der forude laa Reykjavik i Himlens Blod og Brandskær, i stærke, vilde Farver grelt sammensatte, lige fra det guleste gult til Blod og Emailleblaat. Solen selv stod — mod en Baggrund af intens gloriegult — som et kuglerundt, luende Hoved lige paa Snefjældsjøklens Top. Og Genskinnet af hele den stærke, fordringsfulde Farveharmonie blev levende og skiftende ved at vugge ude paa Havet, en Blinken af Farver, en Skiften af Former, som fordunklede selve Himmel-Originalen. Til højre knejste Skardsheidi med Krone af blinkende Snediamanter og ved Siden dens Mage, den matronebrede Esja i farverigt Madonnaskrud og med Helgenglorie af lyse, forgyldte Polschskyer.

„Fjallkonan frid —

jublede Stemmerne, idet Kavalkaden red ind i Byen, og Skyggerne af Skaren, der hele Tiden havde gledet inde paa Grøftekanten som et stort Tusendben, der ilsmot bar sin urolige Krop fremad, sprang nu op paa Husmurene og gled mellem hinanden som forvoksede, narrevorne Trolde med lange, lange Ben.

Men saa forstummede Sangen, uden at nogen vidste hvorfor; Luften var saa underlig tung at aande i, og de Mennesker, som kom forbi, hilste saa

skræmte og højtidelige, som om det var et Ligfølge, de hilste paa. Endelig holdt Kavalkaden stille. Forriderne drejede ind paa Fortovet og kom i Snak med Doktor Sæmundsen — og et Øjeblik efter kom de tilbage ligesaa skræmte og højtidelige.

„Ved I, hvad alle de hule Lyde, vi hørte, var, det vi troede var Torden? — Det er paa Sydlandet, der er store vulkanske Udbrud og Jordskælv, Huse og Gaarde og Kirker ligger i Ruiner, og mange Mennesker er dræbt. — Og Udbrudene tager til, vi kan vente her hvadsomhelst — og naarsomhelst!“

Der faldt Lammelse over hele den udflugtsfriske Skare, ved hver lille Sidegade og Sidesti dryppede en og to af, indtil Skaren ingen Skare var. Gudrun og Thorolf skiltes fra Sigrid ved Østervold.

Sigrid følte noget spændes i sig, hun trak nervøst i Tømmerne, tænk om det kom — Liv i det hele — det frygtelige, rædselsfulde, det pirrende! Hvad var det dér ude paa den grønne Plads? — Ved Gud, de slog Telte op, hun kunde høre Fru Sæmundsens sprukne, arrige Stemme — Fru Sæmundsen selvfølgelig, hvem kunde finde paa noget saa forstyrret uden netop det gamle, hysteriske Kvindemenneske.

Sigrid kom hjem, fik besørget sin Hest og gik ind.

Hendes Plejefar sad alvorlig ved Bordet og læste; han saa op, da hun kom ind, men læste tavs videre. Over hele Stuen laa en møjsommelig tvun-

gen Ro, som udgik fra Pastor Thorarensen. Sigrid fik sig noget Aftensmad og spurgte efter Pigen.

„Gaaet hjem,“ var Faderens lakoniske Svar. Døren til Sovekammeret stod aaben. Fru Ingibjörg sad ved Annas lille Seng og smaasang.

Det gyngede med hele Huset, Væggene steg langsomt og sank igen; Anna rejste sig op med et søvnig gnavent:

„Lad være at ryste med min Seng, Mama.“

Igen steg og sank Væggene — Anna greb i Sengekanten.

„Hvad var det, Mama?“

„Det var Jordskælv, min lille Pige.“

„Er Jordskælv no' farligt, Mama?“

„Nej, vist ej, sov du kun.“

„God Nat da, Mama!“ — Hun fik ikke lagt sig helt ned, før det i et Nu skete, at hun laa henne ved Dørtrinnet til Spisestuen. Fru Ingibjörg skreg højt. — Langt borte rullede det, først fjernet, saa som et Jernbanetog, der nærmer sig.

Sigrids Mælkeglas stod tomt paa Bordet, den hvide Mælkestrøm plaskede ned fra Dugen; selv fandt hun sig henne i Sofaen med Maden i Haanden og en ubestemt Erindring om gennem Vinduet at have set Apotheket ryste sig som et stort Dyr. Den eneste, der var bleven paa sin Plads, var Pastor Thorarensen, der ligbleg holdt fast i det tunge Spisebord.

„Denne Gang bliver det nok Alvor,“ hviskede han med bleg, udvisket Stemme.

Sigrids Øjenlaag blinkede uroligt, det trak i Ansigtet ved Næsefløjene — aa Gud, hvor det var svært ikke at le himmelhøjt, den Angst og Højtidelighed, der alle Vegne groede frem som Skimmel paa Luf-ten, var ikke til at holde ud.

„Hvad Slags tror du, vi faar her?“ spurgte hun som en Art Afløb — „Jordrevner eller Lavaflod?“

„Hvor skulde den Lava komme fra? — Thoraren- sen havde genvundet sin overlegne Ro. — „Vi ligger lavt og lige ved Havet, rimeligvis synker vi og Vandet bryder ind, saa her blot bliver en dybere Bugt, hvor Reykjavik har været.“

„Har været!“ — Det prikkede koldt i hele Sig-rids Legeme af Henrykkelse, her var altsaa virkelig Fare. „Jamen saa er det da forfærdelig dumt at bygge Telte ved Østervold, hvor der er allerlavest,“ fortsatte hun paa sin tungerappe Maade. Hvert Ord tabte sin Endelyd, for at det næste straks kunde komme til.

Thorarensen trak paa Skulderen. „Der er nok og- saa flyttet en hel Del op paa Mælarne.“

„Er der! — Skal vi ikke ogsaa flytte?“ Sigrid blev lysende livlig.

„Hvad skulde det gøre godt for.“ — Thoraren- sens Maade at tale paa var i Aarenes aldrig udtalte Kamp med hans irriterende Plejedatter bleven ud-

søgt langsom og perfekt. — „Hvis Vandet kommer, gaar det baade over Øskulid og Mælarne, og saa kan det jo være lige meget, hvor man er.“

„Det synes jeg da ikke,“ faldt Sigrid ivrig ind. „Det er da altid hyggeligere at drukne i sine egne Senge.“ Hun prustede forsøgsvis.

„Sigrid!“ — Det var Fru Ingibjörgs myndige Stemme. Og Sigrid bøjede sig med en demonstrativ Grimase over sin Kæfa*) Mad og gumlede sin Latter lidt efter lidt ned med Maden; mest Lyst havde hun til at le sin Plejemoder lige op i Ansigtet, Fru Ingibjörgs travle, brede Myndighed, som til daglig sønderbrød al Harmoni i Hjemmet, var svært af-dampet af Skrækken — en behagelig Afveksling.

Huset steg og sank igen — én Gang — to Gange — tre Gange.

Anna greb skrigende i Fru Ingibjörgs Skørter, det nervøse Barns Skræk var hysterisk, vild, hun strakte Armene opad, men knækkede sammen og gled ned paa Gulvet. Fru Ingibjörg tog hende paa Armene og forsøgte med halvlammet Tunge at trøste.

Sigrid sneg sig ned paa sit eget Værelse. Hun blev staaende med Haanden paa Laasen og vred sig sammen i Latter — og blev saa ganske nøgtern. Der var jo ikke noget morsomt ved at le saadan ganske alene, hun maatte have fat i Gudrun eller Thorolf —

*) Kæfa — en Kødret, islandske Nationalret i Lighed med Leverpostej.

Hun strøg ned gennem Kirkegaden — alle Døre stod aabne, Folk sneg sig som Tyve ind i deres egne Huse, nappede et eller andet, som stod deres Hjærte særlig nær at bevare, og skyndte sig ud i det frie igen.

I Gudruns Hjem var Højtideligheden steget til Uhygge. Ved det største Stød var Stueuret begyndt at slaa, og det slog ustandselig, blev ved og blev ved. og Natten og Stemningen fik det til at lyde som Ligklokker, der utrættelig ringede om Døden. Det dirrede i Sigrids Ansigt, da hun inde i Gudruns Værelse beordrede Veninden med op paa Mælarne at se paa sanseløs Forskrækkelse og ned paa Østervold at se paa Folk, der ligesom blinde Høns gemte Hovedet under Busken og troede sig velforvarede.

Gudrun kviede sig, hun vilde hellere blive hjemme. — Inde i Stuen slog Uret ufortrødent — holdt inde et Øjeblik og tog fat igen med sin ensformige trøstesløse Ringen, som om den ingen Ende kunde se paa alle dem, den skulde ringe til Jorden.

Sigrid saa uforstaaende ud. „Vil du ikke med?“

Et Øjeblik efter drev de op til Mælarne.

Hele Sigrid var koncentreret i tre Sanser: høre, se og snuse; hun svajede som en Flamme for Vinden af levende Modtagelighed, spilede Næseborene ud og indaandede med Vellyst Svovllugten, som mere og mere bredte sig i Byen. Hun lyttede med hver Nerve, hvor to eller flere talte sammen om

Stillingens farefulde Karakter, og hun forklarede tungerapt for Gudrun hvert blegt, frygtspændt Ansigt, de saa paa deres Vej, hvad Stadium af Galskab det Individ var naaet til nu.

„Tys!“ Sigrid greb Gudrun i Armen, og de blev staaende og lod, som om de sagde Farvel til hinanden; lige ved Kirkedøren stod Doktor Sæmundsen og gav Assessor Thorvaldsen en detailleret Beskrivelse af Arnabælis Undergang — alle de gamle Gaarde styrtede som Kegler, den ene ved Siden af den anden. Thorvaldsen drog Vejret dybt og bekymret.

Sigrid knistrede i Skjul af Gudrun. „Hør nu,“ hviskede hun — „nu begynder Thorvaldsen paa en lang Historie om en anden Egns destruction“ — Sigrid elskede at patentere sin Aandsoverlegenhed med Fremmedord.

Assessor Thorvaldsen udpenslede med pinlig Akkuratesse, hvordan en Gaard havde faaet Halvparten brudt sammen i et Nu. Døren stænget af den nedstyrtende Jord, og i Badstuen, hvor Folkene var, ramlede alt Husgeraad mellem hinanden — hvorvidt nogen var kommen derfra med Livet, vidste han ikke. Doktoren vendte sit blege Ansigt til højre, Assessoren sit til venstre, de søgte begge at give sig Skin af en vis Koldblodighed.

„Og tænk dig“ — Sigrid hævede sin Stemme og saa højtideligt paa Gudrun — „før hørte jeg én sige — dernedefra altsaa — at de Folk, som i Tide var

sluppen ud af Husene, de maatte ligge plat ned og holde sig fast i Græsset, og saa blev der endda spillet Boldt med dem. Og Jorden rystede ligesom et stort Dyr i Kuldegys“ —

Doktoren og Assessoren sagde Farvel, Stemmerne lød trykkede og dybt alvorlige som hos Mænd, der forsøger at se Døden i Møde med Fatning. — Sigrid skar Ansigt ud i Mørket, hun nappede Gudrun ublidt i Armen. „De bærer sig ad akkurat, som naar man har en daarlig Tand, man kan ikke lade være at gnide med sin Tunge hen over den, skønt det hver Gang gør ondt. Smertens Sødme!“ — Hun lo med Overlæben trukket op.

De gik videre, travede omkring paa Mælarnene, hvor de hvide Telte som store Spøgelser traadte frem af Mørket. Sigfus Pjeturson gik om og søgte at trøste de forskræmte Flygtninge, Herre Gud, i Island var man da vant til i allerstrængeste Forstand at gaa paa en Vulkan, man kunde jo endelig ikke andet end dø, og det skulde man jo en Gang alligevel. Men der var ingen Hold i Trøsten, alle Fornuftsgrunde sank magtesløse ned overfor det ene — dø som et Atom imellem Giganter Rasen var noget ganske andet end at dø paa sine egne Fjedermadrasser med Præstens Haand paa sit Hoved og en Nærpaarørende i hver Haand.

Sigrid ruskede i Gudrun. „Le da, Pigebarn, le!“ — Gudrun hostede enkelte tørre, latterlignende Krøk

frem fra sin Strube, og Sigrid slæbte hende tilfreds-
stillet videre med sig.

Klokken var bleven godt to, Folk var ved at falde
til Ro, den Buldren og Bragen syd nede syntes ikke
at kunne fortrædige Reykjavik — da kom der et
voldsomt Stød, det var som om Jorden ligefrem gjorde
et Hop i Vejret, et brat, nervøst Hop, Folk holdt sig
uvilkaarlig fast i hinanden.

Gudrun sank søsyg sammen over i Sigrids Arm,
Folk kom barbenede ud fra Teltene og sluttede sig
til Klyngerne.

Sigrid snøftede henrykt og slæbte Gudrun rundt
om de drøftende Klynger, alle mulige Sandsynlig-
heder og endnu flere Usandsynligheder blev vedtagne
som Absolutheder. Sigrid klemte Gudrun lidenska-
beligt op til sig.

„Se,“ hviskede hun, „selvfølgelig kommer Lava-
havet oppe fra Snefjældsøklen, som blinker deroppe
med sine mange, skarpe, hvide Sneøjne, den ser ud
som en ondskabsfuld, gammel Hunkat, der ligger
paa Lur. Maaske kommer der ogsaa Lavabølger gli-
dende ned over Øskulid, som der før har gjort, hvem
véd. Tænk dig det Syn, naar de vældige, rødgløden-
de Bølger som en Helvedes Biflod kommer rullende
langsomt og blytungt herved; Tomme for Tomme
ruller de frem, og det ryger foran dem af alt det
levende, som forvandles til Aske for deres sviden-
de Aandepust, Luften er mættet med Skrig og med

Hede, med alle Dunster lige fra Svovl til brændt Kød“ —

Gudrun fremhostede et hysterisk Latter-Anfald, Øjenene stod stive i Rædsel, og Aandedragene slog Kolbøtter over hinanden. Det Blik, hun barmhjærtighedssøgende vendte mod Sigrid, naaede kun til de lange, lysende, hvide Tænder; Sigrids Lighed, naar hun lo, med et Dyre-Kranium var i Mørket pinlig fremtrædende. Gudrun lo igen, lo, som naar en Drukken ler i Søvn.

Sigrid gik videre.

„Tænk dig, hvor det maa tage sig ud, naar den glødende Flod kommer og som en uhyre Slange fortryller hele Reykjavik, der stirrer sig Sans og Samling fra i dens røde Øjne — men saa — netop som Bølgen er ganske nær, saa brager det alle Vegne, Reykjavik, som Vandet har underhulet, synker, det koldtblaa Bølgehav kommer rullende ind over det hele og blinker et uforskammet drilsk: „ja, nu tager jeg dette, saa kan du jo se, hvad du faar,“ op til sin ildrøde Fjende.

Og saa slaas de. Vandet og Ilden.

Vandet spytter og sprutter og dækker favnende sit Bytte, og den rødglødende Stenflod stivner og bliver graa i sit Ansigt af Arrighed.

Du vil naturligvis dø i en kølig, kysk Bølge med Thorolf i den ene Haand, din Mor i den anden og Fadervor i Munden, men tror du, jeg vil det? Nej

Tak, drukne, ligesom en Mus eller en Kattekillning hver Dag gør! Nej, skal der være Gilde, saa lad der være Gilde, maa jeg bede om at gaa op i Støv og Aske i en rødglødende Lavabølges hede Favn. Det er da endelig noget, som ikke sker hver Dag, en Død, man kan være bekendt“ — Sigrid lo force-ret, revet med af sin egen dramatiske Fremstilling. Mere og mere spændtes noget i hende, hun følte sig fra Hoved til Fod som dannet af mange, mange Violinstrænge, bare Violinstrænge, som blev spændt strammere og strammere. Og paa disse Strænge spillede hun selv Melodien over de Indtryk, hun ud-drog fra Uhyggen, Svovllugten, Bragene langt ude og den store Højtidelighed.

Lynsnart saa hun igen Scenen for sig den Gang for Aar tilbage, da hun paa Thingvallasøen lod Aar-erne drive bort, sparkede Proppen af Bunden og halvdød af Latter nød Gudruns og Thorolfs Angst, der steg i Forhold til det langsomt stigende Vand. Jo mere Thorolf skændte og bandede og ledte efter Proppen, des mere lo hun og tvang den ligblege Gudrun til at le med. Højere og højere steg Vandet, Linje for Linje nærmede det sig Baadens Ræling, mens hun lo som besat, og Thorolf tilsidst aldeles ude af sig selv sprang frem for at kaste hende over Bord — men traadte paa Proppen og fik travlt med at lukke for Vandet. Eller den Gang, da Ragnhild stod saa nervepirrende tæt ved Randen af den dybe

Flosakløft og — faldt — ud. Da havde hun ogsaa let aldeles krampagtig, let, saa hun bagefter var øm i hele Brystpartiet, mens Ragnhild skvalpede omkring i det lammende kolde Vand under haabløse Forsøg paa at komme op ad den stejle Skrænt. Hvor det Billede stod med uvisnelige Farver i hendes Indre, Kløftens hushøje, lodrette Stenmure, det svagt vibrerende Vand, gennemsigtig som solklar Luft, og paa Kløftens Bund de med perlegrønt, fløjelsfint Mos beklædte Sten. Og Ragnhild synkende nedad — langsomt — saa letskelnelig i hver Enkelthed, som gled hun gennem Ærter, det røde Forklæde med tungebroderede Flæser, det korte, blaa Overstykke, Tjavsens, som med Strømmen flød hen over Ansigtet og det underlige Blik i de vidt aabne Øjne, det ligesom langstrakte, svindende Blik, der klæbede sig til Livet deroppe, mens Døden bar hende ned,

Det var det eneste, som havde vakt ligesom et Øjeblikks Medlidenhed hos hende — for det var et bunden Dyrs hjælpeløse Afskedsblik ligesom det har følt Kniven i Struben. Hun tænkte i et Nu paa at springe ud og hjælpe hende, men — det *var* jo ikke noget Dyr.

Det var aldrig bleven bekendt, at hun og Ragnhild den Dag var gaaede sammen til Lovbjærget.

Men derimod med Baaden til Vidø! Hvis en eneste af dem var sluppet med Livet den Gang, saa havde hendes mystiske Myrde-trang været aabenbar,

og hun en Umulighed. — Naa, det havde hun jo paa en Maade altid været, eftersom Folk altid havde kaldt hende et lille onskabsfuldt Uhyre, for ikke at tale om Plejefar Thorarensens evige irettesættende: „Hallgerd!“

Det var forresten den eneste Figur i Sagaerne, hun overhovedet gad ofre en Tanke, og det var, fordi hun saa godt kunde forstaa Hallgerds svulmende Lyst ved at se sin Mand, Gunnar, Dydsmonstret for alle Mænd, blive slagtet Tomme for Tomme.

Det var saamænd ikke netop at skaffe Folk af med Livet, hun brød sig om; det var i og for sig saa rasende ligegyldigt, om en Hoben, der var kommen af Jord, blev til Jord lidt før eller senere igen. Nej, det var bare at se, helst noget heftigt, noget med Blod og Pine — — — — —

Hele den Nat drev Sigrid rundt, lyttende, spejdende, leende; ved sin Arm slæbte hun sin dødtætte Veninde omkring med og hørte Ekkoet af sin Latter knække fra Gudruns Strube.

I det første graa Morgenskær blev Gudrun befriet af Thorolf, han var sendt ud fra hendes Hjem for at søge efter hende.

I Kirkegaden stødte Sigrid sammen med Doktor Sæmundsen, hun huskede hans højtidelige Tone i Nat og studsede over det straalende Lag af godslig Overlegenhed, der laa over hans Træk som en vor-

herrelig Afglans — pyh! — Lyset altsaa! Den store Mand havde været ræd for at dø i Mørke.

„Ikke været i Seng, Frøken Sigrid — kan tænke det. Skrækkelig, hvor Menneskene gaar fra Sans og Samling, saasnart vor dyrebare Fosterjord faar lidt ondt i Maven og eksploderer.“

Sigrid slog Følge med ham, hun saa bekymret ud. „Ja — jeg saa deres Kone før nede paa Østervold, jeg blev helt bange.“ — Hun saa op med store, lyse Øjne, saa blottede for al Underfundighed som klart Glas — „Et Stød til, saa gaar hun fra Forstanden af Angst, det Skind, hun er jo allerede...“ Sigrid standsede og rystede paa Hovedet. „Lidt hysterisk har hun jo altid været, saa det er jo rimeligt nok, at hun ikke kan holde til dette.“

Vorherreglansen døde bort fra Doktor Sæmundsens Træk, han drejede uvilkaarligt Hovedet ned mod Teltlejren og gik hurtigere til.

Sigrid luskede om ad en Sidegade, hun sendte et Blik tilbage som en Hund, der har set Lejlighed til at bide en intetanende Haandværkssvend i Benet.

Saa søgte hun op paa Landakot Tun, gik langsommere og langsommere over Græsset, og for hvert Skridt hun gik, var det som noget i hende blev slapt, de spændte Strænge løsnedes, og Musiken døde ud.

Tilsidst gik hun som en Automat, gik bare — indtil hun bums laa saa lang hun var i Græsset.

Sigrid græd. Hun græd med Hovedet dybt ned i Græsset og Hænderne dækkende for den mindste Lysstribe derude fra Dagen, græd tungt og monotont. Kuldegys jøg igennem hende.

I lang Tid græd hun. Og da hun endelig saa frem over de taarevaade Fingre, havde hun en Mathedsfølelse og en Ugidelighed, som om alle hendes Lemmer var udbrændte Lavakloder, trykkede til Jorden af deres egen tunge Ubevægelighed.

Hun aandede dybt ud og begyndte at smaanikke eftertænksomt — svagt morgenfarvede Skyer laa som lange, blege Lyn paralelt over Himlen, lyst og enstonigt sang det nede fra Havet. Græsstraene rystede svagt i Vinden, og pludselig faldt hendes Blik paa en Muserede nede mellem to smaa Tuer. Hun skubbede sig paa Maven fremefter, til hun fik Hovedet over Reden — elleve smaa, frysende, nøgne Dyr kravlede mellem hinanden og uttede med Maverne, ud og ind, ud og ind. Sigrid lagde sig paa Knæ og tog Reden i sine Hænder, med Pegefingeren knipsede hun nænsomt til de smaa Næb, naar de kom Redens Rand for nær; saa rejste hun sig og gik med Haanden dækkende over Reden langsomt hjemad. Da hun kom udenfor Frodesens Gaard, hvor hendes Hest plejede at staa, stod hun stille lidt — saa sneg hun sig ind i Udhuset, borede med Haanden et dybt Hul i det varme, friske Hø og

proppede Rede og Unger derind, lukkede godt for med Haanden og skyndte sig ud.

Med et Par sidste Snøft vendte hun hjem gennem den sovende By.

DEN DØDE KIRKE

DEN, som river en Kirke ned, skal dø, siger et gammelt islandsk Sagn.

* * *

Paa en græsklædt Skrænt ligger Geysirs Fremmedbolig, omsvøbt af Geysernes Svovlaande, de, der som blege Fantomer bølger gennem Dunkelheden, løfter sig fra Kildernes skællede Terræn, fra den lille Afløbsbæk, der koghed og klar rinder over flerfarvet Bund. Over det hele ses og fornemmes det som et underligt Steds underlige Aande. Dumpe Drøn som Stensprængninger under Jorden, hule og truende i Lyden, høres i mellem, og et susende Pres, naar Geysir sender sine mægtige Vandmasser til Himmels. Den er som en Gigantblomst, den stiger og stiger, ret ind i Himmelen, dens af Damp skabte Blade spreder sig ud til Siderne, og som en fugtig, svulmende Aande-Rose staar den et Nu, et Kæmpeværk fra Jord til Himmel, med vidt spredte Blade lysende i Nattens bløde

Skumring — saa plasker det lydeligt af faldende Vand. Og rundt om den samme Susen, naar de mindre Geysire springer som smaa Terne-Roser omkring deres Dronning, folder deres blege Dampblade ud og synker saa tilbage igen. Og det mystiske, blødt glidende Svovlsløb bæres af Vinden hen over det porøse, muslingskælagtige Terræn, bort over Baggrundens røde Fjælde, svindende hen i Islands sommerblege Nat.

Men dér — i Geysirs Fremmedbolig, en Træhytte kun, løseligt sammentømret, med smaa Baase til Senge og en vemodig Gyngestol mellem simple, smalle Bænke — dér fortælles hviskende om Gengari, Fylgjer og Varsler, om Fjærnsyn og Drømme og alt det gaadefulde, som Dagene ler sig kry hen over, men Nætterne tror paa og gemmer.

Og dér var det ogsaa, der blev fortalt om den døde Kirke og Sigrun.

Sigrun havde den nydeligste Sangstemme, og saa skrev de inde fra Reykjavik, at hun endelig maatte komme ind og synge med ved *Altíngs-Aarets* Kirke-Koncert, saa skulde de følge hende hjem i stort Optog, et Dronningefølge, en Rytterskare, der sang Luften om dem fuld af Vellyd.

Sigrun vilde. Selvfølgelig.

Og hun hastede al sin Højtidspragt frem, glattede den lange, hvide Kjortel med de albuevide Halværmes, fik alle sine Smykker pudsede og set efter, løb alt imens gennem Stuerne og slog an her og der paa Klaveret — det møjsommelig hidførte Klaver, baaret af smaa, energiske Heste, der sank i Knæ slæbende over Sten og Sand og strømmende Elve. Men Sigrun maatte jo have Klaver. Og hun spillede og nynnede og løb igen, den kokette Silkekvast i det svære Sølvhylster dansede fra Skulder til Skulder, og den runde, tonsurlignende Hue, hvortil den var fæstet, forskubbede sig helt over til Øret. Og med hastige, ivrige Fingre rev hun sine fire Flætningers Løkker fra hverandre og slog Haaret brusen-
sende ud.

Et stort, frodigt Haar og Sigruns Fryd. Alle Kvinderne i Sagaerne havde haft stort Haar, og det nævnedes altid som deres ypperste Fortrin. Stod der ikke om Hallgerd, den rænkefulde, at hendes Haar var fagert og saa langt, at hun fæstede det under sit Bælte. Og Gudrun Usvifsdatter, Gudrun den viljestærke, Sigruns eget Forbillede allerede fra Barneaarene, ogsaa hun havde haft det skønneste Haar.... Og Sagaernes Heltekvinder, Hrevna, Bergthora, Helga hin fagre og mange andre, flød med Sigruns ivrige Tankestrøm som mange pyntelige Baade, baarne med af en evig strømmende Elv — alt imens hun slyngede sit eget herlige Haar omkring sine

unge Skuldre, ordnede det i Lokker og maalte dets Længde. Og den hvide, formløse Musselinskjole faldt blødt om hendes slanke, faste Pigelegeme, blot sammenholdt af et gammelt islandsk Guldbælte og smykket for oven af et Halsbaand af gamle, cisele-rede Miller. Med ivrige Fingre knappede og hængtede hun, lo og arrangerede om, fæstede tilsidst med Hundreder af Naale den blanke Atlaskes Hjælm godt fast i Haaret. Sløret faldt blændende hvidt og perlebroderet bag over Hjælmen, og foran lyste Diadem; gyldent og stejlt knejsede det over Panden, ombrust af det mægtige Haar.

Og saa nød Sigrun i barneglad Fryd sig selv, huskede et Billede, hun i Kvindeskolen havde set af en klassisk Præstinde, nød sit eget udenlandske Ansigt med de kvikke Øjne, den fastbyggede Mund, hvor en Gudrunsk Vilje bød op til Livtag med hvad og hvem som helst — og saa flaaede hun Pynten af med ildsom Iver og lidt nænløs Kraft.

Sysselmandsfruen tog sig husmoderlig af Sagerne, pakkede dem ind, bestemte til at bindes paa Hesteryg — pakkede, som kun Islændere kan pakke en Sadeltaske, fylde en Snes forskellige Ting i og intet krølles, intet beskadiges, selv om det skal blive i den Stilling i Dagevis.

Siddende paa Hesteryggen fik Sigrun de sidste Formaninger — først og sidst ikke ride vidløst — og saa for Resten komme hjem med saa mange i

Følge, som havde Lyst Sigrun sad lysten efter at komme i Fart, Hesten bed i sit Bidsel, den var „villigur“, som Sigrun selv var villig og sprælsk. Og halvt i Utaalmodighed gled hendes Blik rundt, og hun føg op med sit gamle Forlangende. Tænk nu at faa saa mange fremmede, og saa laa den gamle, forfaldne Jordkirke endnu klods op ad den nye, flotte Sysselmandsbolig. Ned skulde den, spadens ned og glattes pæn og jævn, saa der kunde gro Græs over, og Mindet slettes for stedse.

„Den pynter da sandelig ikke.“

Hun viste med Piskeskafte over mod de grønne Forhøjninger, som svære Tuer blot, en sammenfalden, ubenyttet Jordkirke fra gammel Tid. Den laa som en gammel, gammel Kone, der er sunken i Knæ, og over hvem Livets Mos gror frodigt.

Sysselmanden rystede paa Hovedet, det betød saa meget som: jeg river ikke en gammel Kirke ned — en Beslutning han havde holdt fast paa i mange Aar og paastaaet, at han stod sig ved.

Sigrun lo ad det.

Og med sine lykkelige Datterøjne borede ind i sin Faders gav hun sig til at plage ham, bede, tigge og le indimellem. „Det er da bare en død Kirke, Papa!“

„Hvis den brugtes, saa . . .“

„Men det er jo længe siden, Papa!“

„Papa, du gør det, til jeg kommer igen? Ikke? —
Jeg vil have det, Papa —“

„Jeg skal nok lægge Ryg til, Papa, hvis du er
rød“ — Hun raabte det tilbage. I den solfulde Søn-
dagmorgen sprællede Hesten frem over den grønne
Eng, der var afstribet med alendybe Stier, sorte som
Fløjelsbaand og ganske smalle, dannede i Aarenes
Løb af Rytteres Trav over den bløde Eng. Som et
blødt, grønt Tæppe, bortet med mange spinkle Fløjels-
striber, laa Engen under Solens Formiddagsglød.
Hekla stod mørkt mod den falmede Himmel, inde
over Land skimtedes Fjældkæder, Kæde efter Kæde,
til de yderst ude blot stod som konturløse Skygger
mod Himlen, en hel Verden af Kratere og Fjælde i
det øde Indre. Mod Syd stod Vestmanøerne klippe-
stejle op af Atlanterhavets dybe, urolige Blaa.

Sigrun red vidløst naturligtvis, Hesten strøg over
Engen som et Fnug, Sysselmanden stod og saa' ef-
ter den, til den ligesom dansede ind i selve den blaa
Luft og forsvandt.

* * *

Hvorfor trak Ravnene bort? I store Træk drog de
susende gennem Luften, sad et lille Minut som en
Flok spredte Flygtninge over Lavaens døde Mark
og sværmede saa op under Himlen igen, en Him-
mel som et askegult Slør med de tusende ravesorte
Prikker. Ba-rok—Ba-rok kremtede det her, ba-rok

kremtede det dér, med vidt udspilede Vinger, med en sær uhyggelig Hast kløvede de Luften, der ligesom var tystnet. Sydpaa forsvandt de som en Hær af smaa Djævle, der véd Besked om det onde.

Og et Pust af Svovl bares over de grønne Engdrag med Stiernes Fløjels-Sirater — et til — mange — som Aandedrag et Steds langt borte fra, hastige, hede Aandedrag, der fløj som Straaler milevidt i Sekundet. Og gennem Dagens blege, stirrende Ro øjnedes fjærnt inde over Land, fra Fjældverdenen, fra Kraternes menneskeforladte Helvedesegn, en Lysning, hvidgul som et flammebelyst Askevæv. Da Nattens Skumring kom, slikkede den klare, gule Ild i en bred Tunge oppe om Skyernes Kant, et af Kratterne derinde havde aabnet sin vældige Flab, dens Flammetunge labbede af Skyernes Væde.

Og Luften var tæt af Svovlem og fin Aske, her og dér brølede Hjorde af Kreaturer, det samlede Dyrebrøl klang som et Naturens Skrig om Hjælp, et Nødraab om den kommende Rædsel.

Sigrun og hendes Forældre stod udenfor Sysselmandsgaarden og tog imod de hjemflygtende Dyr. Syge og skræmte i Øjnene borede de Hovederne i Skjul, hvor de kunde komme til, og pustede tungt. Sigrun holdt sit Forklæde samlet om en ung Oxes bøjede Hoved, hun følte gennem Tøjet Dyrets Hud sitre og kendte den fugtige Angstsved, der stod som en fin Damp op mod hendes Ansigt. Den tætte Luft

holdt ligesom alle Uddunstnings-Partikler sammen om Mennesker og Dyr. Atmosfæren var klummer af Svovl, varm Aande og dampende Sved — og over det altsammen laa Uhyggens tunge Forventning.

Da løftede Jorden sig første Gang — og sank igen. Som et Kæmpe-Mellemgulv under et dybt, stærkt Suk. Og med det første Stød brast Rædselen frem over Egnen, Folk flokkede sig sammen, tyede ind i den nybyggede Bølgeblik-Kirke, flygtede ud igen, vidste af intet mere, end at den yderste Dag var kommen, Islands yderste Dag.

Og Stød fulgte paa Stød, Jorden laa hen som en Gigant-Krop, der vred sig i Feber og Vaande. Der gik Rystelser over dens Hud, saa Folk vaklede og faldt, holdt sig om Græstotter, om Sten eller Gærder eller hvad som helst, der var de skælvende Hænder nær. I Horisonten stod den gule Krater-tunge og labbede af Himlen, Svovlbølger og Askeslør drev hen over det døende Græs, rundt om brølede Dyrene og Menneskene græd, Husvægge faldt overalt — og mod Syd stod Hekla som en truende Trolde, der hvert Øjeblik kunde ventes smittet af sine Frænder derinde og spille op med. Og sydligst nede, skarpt mod Horisontens gulgraa Himmel, Atlanterhavets vældige Grav.

Igen styrtede Folk til Kirken, Sigrun laa i Knæ mellem de andre, en skælvende Klynge, der laa som

en urolig Bølge op langs Kirkens Midtergang og jamrede og bad.

Og pludselig steg der fra dem alle et Gisp, en halvkvalt Stønnen, en sejlende Fornemmelse gik gennem dem alle, i Svimle greb Hænder støttesøgende op i Luftens Intet! Det værste og stærkeste af alle Jordskælvene havde løftet Kirken og satte den haardt ned igen. Saa haardt, at Revner under Bragen sprang i Væggene, og det knagede gennem hver Bjælke.

Ud styrtede Folk af Kirken — ud, ud.

Strakte over Grønsværen laa de som paa et størket Hav, hvor de mægtige Dønninger rullede under Overfladen i montrøse Bevægelser — svimle og søsyge laa Folk den lange Nat, bedende Gud om Naade og Hjælp.

I Dage og Uger stod den Helvedes Kraterflab aaben, hver Nat saas dens himmelslikkende Tunge, gul og lysende som et Kæmpebaal — saa falmede den hen, Kreaturerne tog Føde til sig, og Ravnene spredte sig i sorte, hungrige Skarer over Egnens Ruiner, over de faldne Bygninger.

Men mange havde ikke haft godt af de kølige Nætter under aaben Himmel, af Angstens Spænding, Søvnløshed og den askeholdige Luft, der gjorde selv Kreaturerne syge. Der gik Sygdom af forskellig Art ind over mange Hjem, og ikke faa fik haarde Efter-smæk fra den frygtelige Tid.

Ogsaa Sigrun havde faaet noget over sig, som plagede hende. Det var bare et Hold over Lænden, en Smerte et Steds i Ryggen, og hvad hun end gjorde, saa vilde det nu ikke gaa bort. Naturligvis vilde det nok fortage sig, som Tiden gik, men det var plagsomt, saa længe det varede.

Desuden blev hun let træt.

Det gik i Grunden først op for hende, da hun mærkede, at hun havde ondt for at ride. Inde i Rygraden sad der ligesom noget, der aad. For hver af Hestens Bevægelser tog det en ny Bid, huggede en hvid, spids Tand i, saa Smerten jog hende Blodet i Kinderne.

Og en Dag klædte Sysselmandsfruen sin grædende Datter af og undersøgte hendes Ryg; Sigrun paa-stod, der maatte være en Byld i Ryggen.

Hun kunde paavise, hvor den var — dér — net-op dér — hun fulgte med Tømmelfingerens Spids ned langs Rygraden, hvor Ryghvirvlerne stak frem — Sigrun var blevet mager. Nede ved Lænden satte hun forsigtig Neglen imod — dér!

Men der var intet at se.

Ingen Verdens Ting. Sigruns Ryg var saa hvid og glat med smaa, bløde brunette Dun, der stribede silkeblankt, eftersom Moderens Haand kærtegnende fulgte Rygradens knudrede Linje.

„Ingen Ting, Barn, slet ingen Ting; det er noget, du tror.“

Og igen gik der en Tid; Sigrun følte sig stundum bedre, men hun red ikke meget mere; flyve og svanse i ellevild Ungdom, det lagde hun ogsaa af. Hun sang heller ikke som før, det værkede ned i Ryggen, og hun satte halvt ubevidst den rygløse Spillestol bort og spillede ubekvem, lænet tilbage i en af de polstrede Fløjelsstole.

Det var først, da det saas, at Sigrun gik usikkert paa Benene, at Sysselmanden og hans Frue tog Sagen op med nogen egentlig Bekymring. — Om Sigrun var svimmel? — saa maatte hun vel have Blegsot.

Nej, svimmel var Sigrun ikke. Ikke saadan da. Det var da i hvert Fald kun i Benene. De slingrede. Hun havde intet rigtigt Hold over dem, de ligesom dinglede for sig selv og havde ingen Støtte fra Kroppen.

De bad hende gaa nogle Gange frem og tilbage. Hun ludede forover og slæbte Benene efter sig, som hang de alene ved noget løst Væv fast ved de slappe Knæ. Og uvilkaarlig fulgte hun sin Vane og lagde Haanden støttende om bag sig, fast mod den smærtende Lænd.

Sysselmandsfruen undersøgte igen hendes Ryg, men der var fremdeles intet at opdage. Ved Lejlighed vilde de nu alligevel lade Lægen se paa hende. Lægen var gammel og ikke af de allerdygtigste; han saa' ved Lejlighed paa Sigrun, snuste Tobak op,

som han først anbragte i Hulningen mellem Tommel- og Pegefinger, nøs og bestemte Smerten som Voxeværk.

Nogle Formiddage i Træk fandt Sigrun paa at blive liggende — saa blev Formiddagene til Eftermiddagene ogsaa, og tilsidst stod hun ikke op. Hun laa i Sengen og græd, fordi hun ikke kunde komme op, *kunde* ikke. Benene vilde ikke bære hende.

Saa forskreves Lægen fra Reykjavik. En fuldskægget, knap Mand med Ry langt over Islands Horisont. Han bankede hende let prøvende under Knæene — forsøgte det et Par Gange og lo saa blødt i Skægget til Sigrun, hvem han kendte fra Barn af. Det var ellers ikke den Mands Vane at le, alene det var en Uhygge, som Sigrun heldigvis ikke forstod. De, som sjældent ler, ler i Reglen kun, naar de vil dække over en Frygtelighed.

Paa Sysselmanen saa' han lidt i Tavshed inde i den anden Stue — to Stuer laa imellem de to Mænd og Sigrun. Ja, det var altsaa Rygmarvstæring, og det — han sagde det tøvende, som én, der trækker en Tand ud med Akkuratesse og Grundighed — det var jo ikke, ikke noget særlig — særlig haabefuldt.

Sigrun fik at vide, at hun havde paadraget sig noget Gigt over Lænden og skulde blive liggende i Varmen. Og have noget Medicin, naturligvis, saa gik det snart over. Sigrun fandt sig svært fornøjet, der var ikke noget, hun hellere vilde; naar hun laa

stille, hvilende hen, havde hun det som en Fugleunge under en Moderving. Tryk og fredsommeligt laa hun hen, ventende paa de Tider, da hun var oppe igen og kunde ride og leve som før.

Men lidt efter lidt følte hun, at Smerten ogsaa groede i Hvilen — og hvorfra hun havde det, vidste hun ikke, men noget strejfede hendes Forstaaelse, tiere, tiere, til hun maatte tage det op til Eftertanke.

Den første Gang med Hjærtebanken og et Blodpres, der stemte svimlende mod hendes Pande —

De løj for hende!

Hun havde det ikke, som de gik og fortalte. Og naar de løj naar de løj hvorfor behøvede de at lyve.

Hvorfor?

Fordi længere gik hendes Tanke til at begynde med ikke, dér føltes en Rædsel, et afgrundsdybt Mørke, hun ikke turde vove sig i Kast med.

Det spørgende „hvorfor“ blev staaende i mange Dage. Til hun en Aften tog sin Moder om Halsen og svimmel af Graadpres og af Angst spurgte, om det var saadan, at hun skulde dø. Sysselmandsfruen lo skælvende og strøg hende om Haaret, det svære, prægtige Haar, der bølgede fyldigt fra Sigruns stærke Pande. „Men sikken noget Snak da, Barn — Papa kaldte vist“ og Fruen skyndte sig ud, Spørgsmaalet var kommen for pludselig over hende; de havde alle troet Sigrun lykkelig i sit Haab. I sin

Mands Kontorsofa græd hun ud og gik saa ind til Sigrun og forklarede hende saglig om Gigtsydømmens forskellige Former.

Morgen derefter vilde Sigrun op. — Jamen Nej, nej, der hjalp ingen Overtalelser, med det gode eller onde vilde Sigrun op. Og hun pressede sin gudrunske Mund sammen til en smal, bleg Stribe.

Op.

Den Dag tog Sigrun fat paa Striden med Døden. Da hun som en Klud laa sammensunken paa Gulvet og blev løftet op i Sengen igen, da vidste hun Besked. Hun havde følt hele sin Underkrop som en blød, herreløs Masse.

Hun rejste sig til Modstand. Det vilde hun ikke. Nej. Der var ikke, ikke, ikke Tale om, at hun vilde. End ikke den mindste Indrømmelse til Døden vilde hun give, ingen som helst Gaaen paa Akkord som for Exempel at leve som nu og lade Døden beholde, hvad den havde taget. Nej, det vilde hun ikke. Hun vilde være helt rask igen, leve som før, synge og ride og klæde sig i Livets Højtidsdragt og leve Livets Fester, vilde staa igen paa sine Ben saa rank som et Fjæld, vilde, *vilde!* Det havde hun læst om i Bøger, at Troen flytter Bjerge, men Viljen vækker de døde til nyt Liv. Hvad var det vel andet, da Kristus opvakte Lazarus fra de døde, det var Kristus' Vilje, der var guddommelig stærk. Hvad var Mirakler andet end Udslag af Vilje i Pagt med Tro. De to mægtigste Kræfter i Tilværelsen.

Hun *vilde* komme sig. Og hun troede derpaa med en Tro, hvori der ikke var Stænk af Tvivl.

Og hun laa og gned sine slappe Lemmer med sine varme Hænder, og igennem sin Ryg, hvor Døden havde bidt sig fast, sendte hun sin Vilje strømmevis ned, følte i Gys, hvor hendes Sjæls Styrke borede sig Vej og tumlede med det syge. Hun rakkede sig i Sengen, lukkede Øjnene og laa med knyttede Hænder, med de bøjede Tømmelfingre knugede ind mellem sine magre Jærnfingre, laa i Dage og *vilde*.

Og der kom et Stands i Sygdommen. Den ligesom holdt inde, havde følt en Hindring og besindede sig. Hun fulgte den som et ondt, lumsk Dyr i sin unge Krop, fulgte den med indre Øjne og saa' den vejre hid og did som for at finde Vej over en Mur. Den bed forsøgende hist og her, hun følte et Smertegys ud til Siderne nu og da, som søgte den i Bid udenom Ryggen, den, hendes Vilje havde befæstet — hun stindede sig — hun gjorde sit Legeme til Jærn.

Saa lagde Sygdommen sig ned og ventede. Og Sigrun talte til den som til en Fjende, man holder Stangen med Uforsagthed. „Vent du kun, jeg holder længst ud. Jeg holder længst ud, hører du. Mig kommer du ingen Vegne med. Jeg er stærkest. Troen flytter Bjerge, og Viljen giver Liv.“

Sigrun var ved godt Mod. Hun lo ad Folk, der kom med daarlig, skjult Medynk i Minerne, og hun

tog glad imod deres Kager og gode Varer og deres Bøger. Kagerne spiste hun, hun spiste haardnakket alt, saa hun kunde blive fed og stærk, hun gjorde sit Legeme til et Slags Forraadskammer for sin Vilje. — Bøgerne lagde hun til Side, hun havde ikke Tid til at læse, desuden underholdt hun sig med Fjenden — „du kan vel se, jeg er stærkest! Lig dér, til dine Tænder falder ud af dit onde Gab af Kedsomhed.“

Man vænnede sig til Uforsagthed i Sigruns Sygeværelse. Folk talte om hendes gode Humør og hendes Mod, og de begyndte at diskutere Mulighederne for Helbredelse. Livet lyste saa frisk fra Sigruns Øjne, at ingen for Alvor kunde tro paa, at Døden var nær; Doktoren kunde jo ogsaa for en Gangs Skyld have taget fejl.

* * *

Da skete der en lille Ubetydelighed. Der blev betalt en Regning til Haandværkerne, der havde repareret Kirken, den nye Kirke, der i Jordskælvet slog Revner. Det var i Sigruns Stue, det kom paa Tale, og Folk talte om, at havde det nu været den gamle, saa var den da uoprettelig sunken sammen ved den Omgang — ingen havde behøvet at rive de gamle Rester ned, Jordskælvet skulde nok besørge det.

Kirken!

Sigrun vendte fra Sengen sit Blik mod det Sted,

hvor den gamle Kirke havde staaet, Pletten var ind-draget under Kirkegaardens Jord, Kirkegaarden, der her, som de fleste andre Steder paa Island, ligger tæt op ad Præstegaarden eller Sysselmandsboligen. Der var ikke groet Græs over Stedet, det laa derude midt i det grønne som et Saar, der ikke har faaet rigtig Hud endnu.

I Dagens Løb gled Sigruns Blik hvert femte Minut til Stedet, hvor den døde Kirke havde staaet, for hver Gang mere skulende frygtsomt — og hun glemte at ville.

Og om Aftenen saa' hun Sygdommen hugge frem i graadige Bid, fraadse i Rygmarv, saa' den som en giftig Slange ligge op gennem Rygraden, den slog velbehagelig med Halen og aad Kraft, saa det skummede.

Hun tog Kampen op paa ny. Men hendes Vilje var ikke som før, den havde ligesom taget Skade i Roden. Og ved at se nøjere til opdagede hun, at det var Troen, der var revet fra.

Og det gik op for hende, at en Vilje uden Tro var ingen Vilje.

Og endnu nogle Dage stred hun paa Skrømt — blot for ikke at synke i den frygtelige Afgrund, der ventede hende, naar hun opgav.

Men omsider opgav hun.

Saa laa hun lamslaet hen, til hendes Hjærnes utrættelige Arbejden piskede hendes Tanker til ny

Virksomhed. Hun begyndte Forsoningskampen, at vænne sig til Dødens Sejr. Hun laa og prikkede her og dér i de visne Lemmer og søgte at længes mod Afslutningens Fred, mod den Salighed, som hendes Konfirmationstro gav Løfte om. Men dertil var hun ikke naaet, dertil kunde hun ikke naa; i Nødens Time brast alle Ankre, og alle hendes Tanker sank sammen foran Gravens Mørke.

Dødstanken var en Tvangstrøje, i hvilken hendes Ungdom ikke kunde presses ind; hun prøvede paa én Maade, hun prøvede paa en anden, men det vilde ikke passe sammen. Hun laa og stirrede ud gennem sit Vindue og kunde intet som helst finde, der vilde lade sig opfatte som en Lignelse og forklare det urimelige mellem Ungdom og Død. Det var bare en skøn og storslaaet Natur — kæmpemæssige Mindesmærker over de døde Generationer — bestandig kom Døden tilbage i hendes Tanker, bestandig med en Virkning som en Hund i en Myretue.

Hun laa om Morgenens og fulgte med sit aarvaagne Blik, hvorledes Solen kom som en Guldpil ude fra Rummet, svagt synlig kun bag Taagens tætte graa. Det gyldne Skær trængte igennem, lidt efter lidt brød den med sin Straalevarme Hul i Taagen og lyste ren og gul som en hængende Kugle, endnu med lidt af Taagens fugtigbløde Spindelslør over sit Ansigt. Hun saa' den stride sejrende med den graa Florvæde og lidt efter lidt løfte først en enkelt, saa

flere Fjældtoppe og Jøkler op af deres Taagesenge og klæde dem pyntelig paa, svøbe dem om Foden i dybblaa Violdis, slynge om deres Skuldre mælkehvide Snekapper og paasætte dem de tindrende Diademer. Til hele Horisonten var en lang Kæde af sollysende Tinder og blændende Jøkulstrimer, der laa hen under Himlens dybe glasperleblaa som lyssende Sølvrande. Og det samme Solmorgenlys spillede over Hjemmemarkens Græs saa grønt, saa svulmende grønt, som flød Farven svær og kraftig igennem hvert eneste Straa. Og umiddelbart foran laa Kirkegaarden, det glitrede og gnistrede i Duggens tusende smaa Klokker, der hang tæt langs Græssene. Lange, graa, fugtigbløde Spindel hang tungt besat med skinnende Dug som talløse Diamant-Kæder fra Grav til Grav, som et vidtstrakt Filigran-Smykke bredt ud over Kirkegaardens grønne Bryst.

Kun det ene Sted i Kirkegaardens Midte, dér groede intet Græs, dér spillede ikke en Dugperle —

Altid havnede hendes Blik dér.

Og Dag for Dag følte hun det visne i sin Ryg, hun saa' det ikke mere som en Fjende; siden hun opgav Kampen, personliggjorde hun ikke mere sin Sygdom.

Hun saa' kun Saaret derude, dér, hvor de nye Grave skulde kastes for at give Stedet Hud. Og hun vendte Blikket bort og kviede sig i sin Pine — og saa' strax efter igen paa Stedet.

Til sidst havde hun ikke mere Kræfter til at kvie sig, hun laa hen som en hjælpeløs Masse, hvor kun de brune, resignerede Øjne vidnede om Bevidsthed og Liv. Men der var ingen Modstand mere, ingen Tro, ingen Vilje, Sygdommen havde faaet Bugt med det alt sammen, fortæret al Kraft paa sin langsomme Vej op gennem Ryggen.

Dag og Nat gik fra hende, Jordens Tidsinddeling havde for hende ingen Betydning, hun sov, naar hendes Øjne faldt i, og vaagnede, naar hun ikke kunde sove mere, Saa' sig om Dagene sløv paa Heklas montone Kegle derude mod Syd, saa' om Nætterne Fjældene som dunkle Giganter træde frem og ligesom ordne sig til Slag, til sagaisk Nattestævne. Saa' Aftnernes pragtfulde Farvespil i flammende ildgult og blodrødt, Skyer, der svøbte sig som Karmosin-Slør omkring Jøklens blændhvide Pande, eller smaa edderdunskantede Rosaskyer, der kyssede Diadem efter Diadem, medens de flyvende strøg Himlen.

Til sidst tog Sygdommen ogsaa hendes Sekraft, og saa var det forbi.

Det var Sigruns Slægt en Art Trøst, at hun skulde hvile dem saa nær, tættest ved Hjemmet hun kunde komme.

Paa den gamle Kirkes Grund.

SPØGELSET I BISPEREDEN

JON var det sindigste af alt, som sindigt er. Og Jon var Islænder.

Skalholt gamle Bispekirke var en Tid lang besat af Haandværkere; saa snart Mørket kom, gik de alle i en febrilsk Tilstand, der kunde tydes som Angst; alle Islændere tror paa Gengangeri. De dryppede ud saa, én efter én. kun ikke Jon.

Skalholt Kirkegulv bestaar af Lemme lige til Højalteret. Under hver Lem ligger en Bisp med eller uden Husfrue, eftersom han var katholsk til. Iblandt er ogsaa Biskop Arason, den stridige Herrens Hund, der kom hovedløs ud af Verden, formedelst han blev halshugget. Oprør mod Danmark var Aarsagen. Han vilde være Konge, hvilket er usømmeligt for en Bisp, der ikke maa trachte efter jordiske Ting. Forøvrigt var han en frisk Stridsmand og fuld af Kunster, ikke bange for at parlere Vittigheder med Gud Herren og sige Uhøviskheder om de Danske.

I den Kirke hævlede Jon en Sensommeraften; Høvlebænken stod bag Alterskranken, Tællepraasen brændte med en Flamme som en ensom, gul Hundetunge mod det mørke Altermaleri. Lysstyrken havde lagt sig fladt mod Billedet og sank derfra ned i Kirken, saa langt den kunde række — nødelig nok til den udskaarne Trædør dybest nede.

Jon hævlede levebrødsomt — uden Iver, men ogsaa uden Knurren.

Da var det, at den gule Hundetunge tog til at minke, Lysstyrken drog sig ligesom ind i sig selv, rullede sig følsomt ind mod sit Ophav, Tællepraasen — Og ved at se ned opdagede Jon, at der sad en Mand paa den nederste Kirkebænk, i alleryderste Lysdrag.

Det maatte vel være en tilfældig Vejgangsmænd, som agtede at overnatte i Kirken. Jon sagde dæmpet, som en høflig Mand, den islandske Velkomsthilsen: „Kom du velsignet.“ Den fremmede sagde ingen Ting.

„Ja, ja, saa pas du dit, saa passer jeg mit,“ sagde Jon, og en hel Hær af viltre, hvide Spaaner strintede fra Høvlebænken, som mange Duer flaxer ud fra et Dueslag. Det sang under Høvlen — ingen Lyd er saa fuld af forsoren Slidsomhed som Høvlens Skuren mod det glatte Træ.

Da Jon saa' ned, havde Manden flyttet sig to Bænke op. Det var gaaet svært stille af, men Gud-

bevares, det blev jo Mandens Sag, hvor han vilde sidde. Jon fløjtede fandenivoldsk, medens mange taa-gede Erindringer gled hen over hans Bevidsthed som glidende Skyer paa en uklar Dag: Der var Svava, som dansede i Kirken, indtil den døde Bisp kom med Gravens lerede Muld paa sin Kappe og rystede det over hende, og Svavas Forstand stod stille som et sønderknust Uhrværk i samme Stund. Der var den sorte Lærdomsmand, der manede fra Prædikestolen, til Fanden kom og tog ham. Der var alle de fredløse Aander, der om Natten drak Kirkens Fred for at stille deres brændende Tørst efter Naade —

Da Jon gjorde en Pavse, saa' han, at Manden igen havde flyttet sig to Bænke op. Og da saa' Jon til-lige, at han havde gule Øjne, og at Lyset flyede ham. Trods alt, hvad Jon pudsede og pudsede, blev Hundetungen ved at minke, og Lyskransen blev ved at drage sig ind. Bæstet dernede drev Lyset tilbage, opad mod Alteret; bag ved det Hoved med de gule Brikker var et hvilende Mørke, der tætnede.

Hver Gang Jon saa' ned, havde Manden flyttet sig nærmere; stadig sad han dog i det aller yderste Drag af det baglæns flygtende Lys. Og saa gav Jon sig til at stirres med ham, Blik mod Blik. Som to, der sætter Klingspids mod Klingspids og venter...

Det gule dernede i Øjnene randt langsomt ind i Jons Hjerne, han mindedes noget voxende gult,

flammende, prikkende, vildtudstrakt gult. Og uden at gøre sig det bevidst, levede Jon endnu en Gang sin Ungdoms Dødsgru om igen, de Dage, da han gik vild i Nordlandet og kom ind i Svovlegnene. Lange, gule Svovlmarker, vild, gul, tindrende, helvedehedt Svovl, hvorhen han saa', flunkende gult til højre og flunkende gult til venstre, ildflammende gult foran ham og ildflammende gult bag ham og varmt som tusende Brande under hans Fod. Og han gik og gik dagevis i den gule Død, hans Øjne blev fulde af gult, saa gultinddrukne, at han tilsidst saa' selve Himlen gul. Og da var al Redning ude. Det gule skar sig ind i hans Sjæl, til Vanvidet sprang af alle hans Forstands Aarer som Blodet fra dybe Snitsaar. Han vidste, at han havde skreget, skogret brølende som et af Sult desperat Dyr, havde fraadsende ædt af sine egne Fingre, havde staaet paa ét Ben og sparket frem med sin Skosnude og tilbage med sin Hæl, vildere og bestandig vildere, til den hede Svovl stod som to gule, gnistrende Strømme ud fra hans Fod. I den Stilling fandt en Rytterflok ham, og lidt efter lidt lægedes hans Saar.

Da det Billede traadte frem for Jon, tog han Øjnene til sig. Han var kommet til at ryste, og da han ikke kunde faa Billedet paa Flugt paa anden Maade, gav han sig til at høvle og foresatte sig ikke at se ned, saa kunde han dernede flytte sig saa meget han vilde. Jon tog sig med forstilt Sindighed en Pris,

nøs — itsch atsch — nøs grundig: itsch atsch, høvlede Spaaner saa fine som Fjer og fløjtede. Høvlens Skuren lød klagende som Stormens Rasen om Høsten, som naar Vinden farer hen over tørt, smaa-bittepartiklet Sand — eller Svovl Vis vas, Høvlens Lyd er forsoren Flid — lange Tag — den Ka'l dernede kom ikke Jon ved.

Og i det samme saa' han ned alligevel. Vejgangsmanden sad nu paa fjerde øverste Bænk, og Lyset var ræd krøbet tæt ind til Alterbilledet, det klynge-de sig længst til Billedets lyse Punkter. Inden lang Tid vilde det trække sig sammen som en lille, lysende Sky omkring Tanen og til sidst forputte sig helt, og hvad saa?

Hvad saa, Jon?

Jon fornåm alt saa underligt levende. Dernede i det frodige Mørke var det, som sorte, slørtynde Figurer kravlede ind og ud mellem hinanden og hviskede forbitrede. Om det saa var Kirkens Antikviteter, den gamle katholske Messesærk med det rustrøde Plydskors og de falmede Atlaskesblomster, de, der endnu bugnede af Kvalitet, saa forekom det Jon, at den tidskede familiært med den ældgamle sten- og perlestukne Oblatæske. De middelalderlige Ting syntes ogsaa at have faaet Genganger-Feber og hviskede som gamle Folk, diskret krænkede.

Og lige med et var Jon klar over, at han ikke vilde mere, han lagde sin Høvl og forlod sindig Kirken.

Derude saa' han sig sky omkring, om nogen skulde kunne bevidne hans Nederlag. Men der var ingen i Nærheden. Blødt og sovende laa Vandet under Fjældet, Maanestraalerne lagde Læberne til Søens fine Kind og kyssede sig frem i lange, kælnе Striber. Rundt Maanen selv var en Krans af gennem-sigtige, terrakottafarvede Skyer som chatterede Blomsterblade, Fjældene til begge Sider stod stille som kæmpemæssige Urtidsdyr, der sov staaende, fordi det vilde være uoverkommeligt at lægge sig ned.

Jon begyndte saa smaat at fortryde. Derinde brændte Lyset uanfægtet, det hele var maaske noget Pjank, en Rest af den aldrig helt overvundne Gru fra Svovlmarkerne. Man kunde maaske se sig til rette...

Og sagte gik Jon over Kirkegaardens Græs, satte Øjet til Nøglehullet — og fæg 3 Alen tilbage, som havde han faaet et Slag for Brystet. For i samme Nu, han satte Øjet til, saa' han ind i et gult, skinnende Øje paa den anden Side Nøglehullet, Øje ind i Øje, saa tæt, saa de kunde bides.

Da faldt det Jon ind, at det maatte være selve Bisp Arason, den stridlystne Herre, valgt af de fredløse til at skaffe dem Nattens Lise i den tavse Kirke. Kun Bisp Arason kunde finde paa at klæde sine Øjne i gult, det eneste, Jon var ræd for.

Maanestriben laa som en hvid Arm om Søens Hals, og store, taagede Liljeblade sejlede lydløse

over Himlen. — Der fløj ikke flere hvide Spaanduer rastløst fra Høvlbænken den Nat og ikke heller de følgende, Stilheden bredte sig over Skalholt Kirke, de Døde til Husvælelse.

DET VAADE SKÆG

I Dag maatte Provsten af Sted. Maatte. Skønt Regnen smaasvirrede endnu, og Luften var gennemdrukket af Vædde. 300 Heste Hø stod endnu i Engen, druknende vaadt; Sira (Pastor) Skuli fandt Himlens Velsignelse altfor rigelig. Men saa' han saa paa sin unge Kone, Husfrue Juron, der sad paa Skamlen foran Ovnene og puslede med lille, bitte, nyfødte Soffia, saa spankede han omkring saa stolt som en Konge og var uøkonomisk nok til at finde alt, hvad Himlen foretog sig, saare vel.

Altsaa maatte han til Borgarnæs — der skulde hentes mange Ting til Daabsdagen og sendes Indbydelsesbreve med den usselige Kystskude til Reykjavik. Ak ja, de Mennesker vidste ikke, at de havde det godt, de, som strøg tværs over en Gade og bestilte deres Fornødenheder bragte — her paa Islands Bondeland red man 10 Mil efter et Pund Mel.

Han kyssede Husfrue Juron, smaaspiste op ad lille

Soffias nøgne, bløde Ben, satte til sidst de stærke, blanke Vikingetænder i Joruns Nakke og ruskede blødt — lo selv glad og lovede at komme snart igen.

Udenfor stod hans blaaflammede Skimmel og hang med Mulen; han spændte Buggjorden strammere og saa' sig om i den ensformige Dag. Regn og bestandig Dagregn og natlige Skybrud — gennem Vædens graalige Aande skimtede han fjærnt ude de tunge Fjælde, det ellers saa smukke, sneskære Skardsheidi og det solide Hafnarfjæld, og inde over Land Baulas Skygge-Pyramide, som en Art kulturløs Aand af et druknet Fjæld. Over Tunets korte Græs flød Vandet i melankolske Krus, og Norderaaen bruste frem lige foran, bruste og syslede og lignede et stort, tungt Slangedyr i Galop frem gennem Engene. „Haven“ — 3—4 Rhabarberbuske — flød ud i en grøn, lind Grød, og ned over Tunet kom Gaardens samlede Kreatur-Bestand sjoskende tungsindig, og tungsindig sjoskede de bortover — mod Øst, hvor man i klart Vejr saa' Røgsøjlerne fra Reykholtssdalens varme Kilder. Den blaa Bølgeblikks Kirke græd Regnens strømmende Taarer ned langs alle Riller i Blikket, gennem den aabne Dør saas Ridekjoler hængende til Tørre paa de bageste Stolerader, hele den graa-blaa Bygning sejlede paa Bakkens Ryg som paa en græsgrøn Kæmpebølges Top.

Sira Skuli huggede begge Arme i sin stive, citron-

gule Voksdugskappe, trykkede Sydvesten godt ned og satte med et Kraftsæt op i Sadlen. — Se, hvis han nu red lige ned over Norderaaen, dér hvor den var dybest og farligst, saa sparede han en Times Omvej, det lange Ridt langs Aaens Bred til Vandstedet og nøjagtig samme Vej tilbage, blot paa den anden Aabred. Men det var Livet, han satte i Vove, og det havde han lovet Husfrue Jorun aldrig at gøre mere; han havde ganske vist altid gjort det før, men Jorun var Jorun, hellere en Times Ekstra-Ridt, end at Jorun et Øjeblik var utryg.

Saa red den unge Kæmpe-Provst som en lydig og føjelig Mors Dreng langs Aaens Bred, kom over Vadestedet, hvor Aaens Bund var mindre grundet, og red en Times Tid efter igen udenfor sit Hjem, kun med Aaens tunge Slange-Galop imellem. Han nikkede over mod Sovekammerets Vinduer og satte af Sted. Skimlen fløj som et vildt Føl, laa ligesom ind i Luften, satte Panden imod, den fraadende Mule ned mellem Forbenene, saa strøg den Vejlængder fra sig som en flyvende Falk — til Sira Skuli holdt den haardt an; den vilde ellers blive ved, til den styrtede, som de gode islandske Heste har for Skik.

Sira Skuli tog sig ud i Sadlen! Svær og fast, ligesom vokset til den blaablommede Hingst, der bar ham uden at svaje en Linje i sin Ryg. De hørte sammen, de to, lige til at støbe af i Bronze og stille

op i det skønne, frodige Borgarfjords Syssel som et Kæmpe-Monument over Sagatiden.

* * *

De lyse Nætters Tid var for længst forbi, disse dagklare islandske Nætter med blød Sol, med en Luft, som var en Æventyr-Boble nys bristet og Myriader af mystiske, lysende Partikler aandede døende ud i Natten.

De Nætter var for længst forbi. Da Sira Skuli red fra Borgarnæs ved Middagstid godt og vel, var det Skumring, Regnen tætnede Luften, der var snart ikke Dag at regne. Bag ham røg det op fra den brede Borgarfjord — dampede — fra Fjordens graablege Vande syntes at stige op dampagtige Fantomer, der smøg sig søjleblødt i Vejret, løftede sig med oprakte Arme op ad Skardsheidi-Fjældets Side, vred sig som i Fortvivlelse, sank og steg — som var det de druknedes Sjæle, der stred sig op ad den stærke Strøm og klamrede sig til Skardsheidis Takker.

Sira Skuli red forbi „Borg“. — Han gav sig ikke Tid til at hilse paa sin Embedsbroder derinde paa Kveldulfs gamle Gaard, han vilde hjem før Nat, hjem til Jorun og hjem til Soffia, som laa ved Joruns varme Bryst. Han smilte hen for sig — tage Jorun paa Sengen, vilde han, gaa ganske stille ind, saa hun ikke vidste af noget, før han kyssede hendes Mund.

Hendes Mund, der altid i Søvn stod saadan en

lille, bedaarende Stribe aaben, lige til at putte en Femøre i som i en Sparebøsse — han havde prøvet — og lét Jorun ganske krænket.

Ja, saadan vilde han — Jorun skulde ikke ane noget om hans Hjemkomst, før han kyssede den lille Sprække til.

Timerne gik. Mørket faldt tungt, som var det en kompakt Masse, der bares ned med den strømmende Regn. Det var, som om Himlen var et stort, blødende Pulssaar, hvorfra Væden flusede ned, summende monotont. Intet holdt Stand, trods Gummitøj og Sydvest blødtes han lidt efter lidt igennem, det rislede overalt ned over hans Legeme, faldt i smaa, vævre Skyl ned over Ryg og Bryst og drev videre ned langs hans Ben.

Han sad ligegyldig paa sin Skimmel og følte sig sorgløs som den, der absolut intet andet kan end hvile i Situationen, ansvarsløs og afskaaren fra Foretagsomhed — som Vasketøj, hængende til Afrending over en Træbænk.

Natten var sort som en Hule.

Skimlen travede fremad, som gik den i den dybeste Grav; undertiden standsede den, trippede, Sira Skuli hørte, hvorledes den med Forbenene fornam omkring sig som en blind med følsomme Fingre, hørte Sten rulle ud til Siderne, Sten, som Skimlen havde sparket til for at undersøge, hvor faste de laa. Saa gik den igen. Det faldt ikke et Øjeblik Sira

Skuli ind at benytte sin Tømmes Magt, han kendte sig afmægtig som i en Muldvarpegang. Han henfaldt i Sløvhed, i en Tilstand, i hvilken han kunde ride i Aarevis. Han sov ikke, var heller ikke vaagen, død ikke, og intet i ham levede. Han havde ikke noget Ønske om at komme til Vejsende — fordi han vane-mæssig vidste, at han kunde ikke komme hurtigere frem; Skimlen var klog som et Menneske og gjorde, hvad gøres kunde. Han halvt laa stille i Tiden, hans aktive Natur var forstummet.

Time efter Time. Summende flusede Vandet ned, og Natten var grubesort.

En Gang imellem gjorde han Holdt for at give Skimlen Tid til at puste og selv skylle et Glas Madeira ned — men han fornå intet derved, hans Tilstand var som en Dvale.

Og Skimlen strøg igen ind gennem Mørket.

Luften skurede under Ridtets lempelig hans Kind, slegede sig hen over hans Hud, som red han gennem en dødstyst Skov af vaade Ravnefjer. Og gennem Mørket skimtede hans tilvante Øje undertiden noget endnu mørkere, noget, der tavst og konturløst ragede lige op, Klippetakker, Hraun, eller hvad det nu var. Det passerede forbi ham, eller han forbi det, og hans Tanke lettede sig ikke af sin Dvale for at finde ud, hvad det var, eller hvor langt han overhovedet var fremme.

Kun én Gang rørte noget sig i ham, Sira Skuli,

Kæmpen med Vikingetænder og Provst til og med, var mørkeræd, som alle Islændere er mørkerædde. Det bliver de af de mange Varsel- og Spøgelsehistorier (Drögusögur), som de lange Vintre lyttes hen med.

Sira Skuli var staaet af sin Hest for at lade den puste, selv stod han paa en Tue ved Siden af, følte Vandets Rislen overalt ned ad sig og hørte den monotone Susen, der bares med Regnens hastige Fald — da strøg noget loddent op ad hans Ben. Hvordan han kunde fornemme, at det var loddent, vidste han ikke, men han vidste, det var det, og et Pust af Uhygge krusede Overfladen af hans forstummede Sind.

I næste Nu vidste Sira Skuli, at det lodne var en Puddel — og Visheden, Kendskabets forløsende Pust jog efter Uhyggepustet som den ene Krusning efter den anden, indtil begge var borte, sporløst strøget ind i det tomme.

Hvor den kom fra i den ensomme Egns ensomme Nat, vidste han ikke, tænkte heller ikke videre derover, og intet saa' han, Pudlen var sort som Nat-ten. Han hørte den en Tid puste ved Skimlens Side, saa døde det hen, og Sira Skuli tabte den af sin Tanke, som noget, der ikke hænger ved af sig selv og ikke holdes fast.

Time efter Time — strømmende Væde gennem grubesort Nat — Skimlen blev langsommere i Far-

ten, den prøvede forsigtigere sine Skridt, som stolede den ikke mere saa fast paa sine trætte Ben, som vidste den, at ogsaa dens Sans var sløvet af den monotone Nedbør og af Timers udholdende Agtpaa-givenhed.

Saa skimtede Sira Skuli en Stjerne i den sorte Nat, han ligesom strøg en Funke i sit dunkle Sind — en Stjerne? Nej, det var jo Lyset i hans egen Præstegaard! favnet af det Lys sov Husfrue Jorun med Soffa ved sit Bryst.

Skimlen stod ved Norderaaens Bred, ved det Sted, hvor han altid før sit Giftermaal red over, det dybe, moradsbløde — kun Norderaaens Slangemørke, en Nuance mørkere end Natten, var mellem ham og Lyset derovre, mellem ham og Husfrue Jorun. Hendes Mund stod vel som vanligt under Sønnen en lille Stribe aaben, og de to lange, søde Musetænder sad løselig bidt ned i Underlæbens røde Fløj —

Fjærnt, under hans sløvede Sans bevægede hans Løfte sig, talte ligesom i Søvn.

Men nu — i denne vaade Nat — en hel Times Omvej — og han havde gjort det saa ofte før...

Og Skimlen vilde jo selv.

Det var egentlig ikke noget bevidst Ræsonnement, der strøg gennem hans Hjerne, det var kun Refleks af tidligere Fristelser til at sætte lige over. I hans Sind var der intet, Selvtændigheden var sovet ind, han lod Skimlen raade, som han hele

Tiden havde gjort. Blot et svagt Ryk i Tømmen, og Skimlen vilde dreje til Siden og trave langs Aaens Bred til det faste Vadested.

Men det Ryk kom ikke.

Vanemæssig løftede Sira Skuli Stigbøjlerne op og krydsede dem over Hestens Hals, for at Dyret ikke under Svømningen skulde faa Benene i dem og hæmmes i sine Bevægelser — saa soppede Skimlen forsigtig ud.

Sira Skuli følte noget som flydende Fløjlstige omkring sig; noget vaadt følte han ikke, hans Hud var vædedrukken og havde tabt al Føleevne. Det levrede Fløjlstømmede mumlende omkring ham, han hørte dets Ruslen, idet det flød, han hørte Seletøjets svage Klirren og Skimlens Snøft mod Vandets Sprøjt. Saa følte han Hesten svømme paa Strømmen, han ligesom laa i Puder, bares blødt synkende, blødt stigende paa Vatskyers glidnede Flom, følte halvt i Døs som sejlede han højt oppe under Himmelen, en dunblød Skyflod vuggede ham frem.

Han var næsten ovre, Lyset stod stille i Mørket, som en gylden Skuemønt paa sorte Svanedun.

Da satte Skimlen med et Ryk Forparten op, den havde følt Mudderet snigende suge sig sammen om dens Forben, følt det som et Bid af en underjordisk Fjende, der laa dernede og lurede paa Øjeblikket. Men Rykket op gjorde kun, at den anden Gang gik dybere i det sugende Dynd, og da glemte Dyret sin

Herre, alt — den stejlede, væltede sig tilbage i Strømmen og stred for Livet.

Og Strømmen tog den. Ikke længere en Strøm af Fløjl murrende gennem Natten, men en Strøm af graadige Gab med Fraadtænder, der lyste blegt gennem Mørket. Bølgesnuder, der puffede det trætte Dyr foran sig ubarmhjærtig, uimodstaaelig som flydende, dødscoldt Metal.

Skimlen kastede sig om paa Siden, som Dyr i den yderste Dødsfare gør, med sin Ryg søgte den at bryde Strømmens Magt.

Men Sira Skuli gled af ved Kastet, han havde ingen Hjælp i sine Stigbøjler, dem han før løftede op og krydsede over Hestens Hals, han havde kun Tømmen, og den vristede Skimlen i sin Dødskamp fra ham.

Saa stred de hver for sig.

Og da var det, Sira Skuli opdagede, at Pudlen svømmede med. Den stærke Strøm bar dens lodne Pels ind mod hans Kind, vaskede den op ad ham — og det fo'r Sira Skuli gennem Marv og Ben, at Døden var ham nær.

Men dø vilde han ikke. Han lagde sin vældige Krop op mod Strømmen; i et rasende Tag forsøgte han det umulige og glemte det eneste mulige, nemlig at fire med Strømmen.

Og Norderaaen væltede ham rundt, smaskede hans mægtige Legeme omkring i sin Bølgeflab — som en

Kæmpeslange, der udbløder og opgumler sit Bytte, før den endelig sluger det.

Omtaaget, krampekvalt saa' Sira Skuli endnu en Gang ind over Land, saa' Lyset, der stod stille i Mørket som en gylden Skuemønt paa store Svandedun. —

Og i Dødens Vildelse, mens han sanseløs reves ned af Strømmen, saa' han Husfrue Joruns varme Bryst, hendes halvt aabne Mund

* * *

Lille Soffia smaaknøkkede, og Husfrue Jorun vendte sig og lagde hende over til det andet Bryst. Men Soffia vilde intet drikke; hun vilde kun egensindig forandre Stilling, og saa snart hun fik sin Vilje, sov hun igen med sit lille, varme Spædbarnshoved paa sin Moders bløde Overarm. Jorun saa' paa Uret, det viste 2, Skuli vilde nok komme i Nat en Gang, men næppe saa tidlig

Og glidende tilbage i sin lette Modersøvn, følte hun inde i sig Smil, eftersom det lille Barnehoved, uden Kraft, blot trukket til af Varmen, borede sig tættere ind mod hendes Legeme og tilsidst laa med hele det lille Ansigt begravet inde i hendes Armhulning. Hun lettede lidt ved det af Frygt for, at den lille skulde kvæles, men straks efter var det ihærdig paa ny boret ind mod Armhulens Varmekilde — som en lystørstig Spædplante, der trækker imod So-

len. Saa døsede hun hen, halvt lyttende efter Barnets Smaasnøften, halvt efter Dørene derude

Indtil hun fløj siddende op i Sengen og saa' sig stirrende om — med store, vilde Øjne! Strøg sig med Haanden over Munden og saa' paa sin Haand.

Den *var* ikke vaad.

Hun gjorde det igen og saa' paa den indre Haandflade — følte efter med den anden Haand og saa' paa dem begge! De *var* ikke vaade.

Saa skreg hun — hvinende, vildt!

Og fra den ydre Stue kom Piger og Karle, alle de, der sov i den store Badstue, de kom farende ind blege af Spænding og Skræk. Husfrue Jorun stod i det blotte Linned foran Sengen, vild i Øjnene.

„Skuli er druknet,“ skreg hun ud. „Han er druknet! Han kyssede mig og bød mig Farvel, og hans Skæg var dryppende vaadt.“ (Isl. Afskedshilsen: „vær velsignet“).

Saa fløj hun forbi dem, frem gennem den ydre Badstue — ved Udgangsdøren holdt Pigerne hende tilbage, hvad vilde hun i Natten.

De sagde, det var en Drøm. Det havde intet at betyde, intet. Ved Dag gry kom nok Sira Skuli, før kunde han jo dog ikke være hjemme. *Kunde* ikke. Det vidste Jorun da selv, det lange, lange Stykke Vej

Jorun stod døv og urørlig ved Vinduet, Pigerne gav hende lidt Klæder paa, og ingen gik i Seng. Om

Sira Skulis Endeligt var ingen i Tvivl, Bekendelsen vandrede fra Øjenpar til Øjenpar, og Kinderne blev prikkende blege.

Jorun blev staaende, medens Natten gik, Barnet græd, hun hørte det ikke. Saa' kun gennem Mørket, ud, ud, følte det krybe nervøst i sine Fingerspidser og vidste, de var lystne kun efter at grave gennem Mørket, grave ham ud som af Jordens dybeste Grav. Og imellem følte hun igen Kysset paa sin Mund, Skæggets vaade Tjavser over Ansigtet — og for hver Gang Mindet som et Gys jog hende kuldestikkende fra Isse gennem Ryg til Lænd var det, som maatte et Jammerens Raab, et Pineskrig, gult som en Flamme, bryde ud fra hendes Strube. Med Fingrene krammede om Chemisens hæklede Blonderand, stivnet i Stirren, stod hun med en Fornemmelse, som forlod hun sig selv, sit eget Legeme, her ved Vinduet og gik frem i Mørket, skovlende det til Side med sine Hænder, som en Skibskøl skovler Vandet ud fra sig — til Side, til Side, gennem Mørket til ham.

Hun turde ligesom ikke aande, vidste uklart, at hvert Aandedrag bar nærmere Dagen, bragte Forfærdeligheden et lille Stykke tættere ind paa hende.

Og pint af Tanken om aldrig at skulle se ham mere saa' hun ham netop saaledes, som han havde præget sig tydeligst i hendes Sind, gennemgik Billeder efter Billeder indtil det sidste. Det sidste, da

han i Sommer siddende paa sin blaaflammede Skimmel stod Model for den udenlandske Billedhugger, der vilde skabe et mægtigt Mindesmærke over Islands Sagatid. Hun saa' dem begge — den stærke, blaa Hingst med den ranke Bringe, den skælvende Mule og de fnysende Næsebor, Øjnene, der sprang i Raceglimt, Purhaaret, der krusede over Panden som en Kvindes filtrede Krøller, de spidse, bevægelige Øren, der ligesom udløste dens Tankers Kløgt, tolkede dens aldrig hvilende Opmærksomhed.

Og han!

Saa rank, saa svær og stærk med det fuldskægede Ansigt løftet mod Vinden, de aabne, selvbevidste Øjne, der med god Samvittighed fordrede Verden ud, den sølvskæftede Pisk i den sænkede Haand — det, Billedhuggeren havde gjort om til en staalblank Økse.

Og et Sted ude i Mørket var han — død? — det krøb i Fingrene.

Grave, grave, grave ham hjem.

* * *

Skimlen fandt de hurtigt, den laa ikke langt fra Bredden, laa fast i oprodet Dynd, omhvirvlet af Strømmens hvide Skumtænder. Den var for længst død. — Et Steds mod Bredden vaskedes en herreløs Hund, som ingen ænsede.

Der gik flere Dage, Sira Skuli fandt de ikke.

Ikke før Thora, Første-Pigen, ræd og tøvende mindede Husfrue Jorun om Sira Skulis Drøm for flere Uger siden. Da han drømte, at han havde tabt noget kostbart, som ingen kunde finde, før Gaardskarlen Jon kom til, han fandt det.

Husfrue Jorun vendte sine forvildede Øjne mod Jon og sagde noget, hun ikke vidste, hvad var.

Og Jon fandt ham.

Sira Skuli laa i en Krog af en af Aaens mange Kurver, endnu stivnet i Svømmetag, omsvøbt af sin stive, gule Voksdugskappe.

Husfrue Jorun havde da vænnet sig til at stryge sig over Munden og se paa sin Haand.....

GLÆSIR — DEN PRAGTFULDE

HVORSOMHELST man kommer i Island og faar Mennesker til at fortælle, lukke op for alle de talløse mystiske Historier, som hele den store Ø er gennemsyret af, saa hører man først og fremmest om to Ting: *Fylgjer* og *Klarsyn*.

En Fylgie (Følge) er et Menneskes eller en Slægts onde Handlinger, som straffes ifølge en Lov, hvis Oprindelse ingen kender, indtil niende Led, saa har Fylgjen ikke Lov at forfølge længere.

En Fylgie kan være en Kat, som en af Forfædrene har mishandlet, det kan være en Fattig, som en Rig har ladet sulte ihjel. Den kommer blot og viser sig, og saa ved Folkene: nu er Ulykken paa Rov, dens Bytte falder i vor Slægt. — Og kort efter dør eller paa anden Maade hjemsøges en af Familien. —

Der er to — saa at sige — kroniske Fylgjer, men dem er der ikke noget interessant ved uden som Folkesagn betragtet, det er blot to Nisse-Arter. Det private Familie-Fylgie derimod er interessant som

Retfærdigheds-Fænomén betragtet. Ideen er saa gammel, at ingen ved, hvornaar den er bleven til. Man kunde fristes til at tro, at den er opstaaet endnu før fast ordnet Gudelære, den har over sig det strænge enkle, som karakteriserer de første primitive Former for en Lov uden noget Guds-Begreb bagved. Det er en Retfærdighed, der er født af sig selv og som hjælper sig selv.

Den ubestridelige clairvoyante Ævne, som navnlig er almindelig oppe i Landet, er formodentlig udviklet gennem Menneskenes, undertiden mange Maa-
neders, Afspærring fra Omverdenen.

* * *

„Ann-Dorothy“, den første engelske Damper, der hilste paa Islands Kyst, strøg en Sommerdag ud fra Reykjavik og drejede op mod Nord. Dens Maal var Øfjord paa Nordkysten. Den havde en Ladning spleenske Turister om Bord samt almindelige Dødelige fra Reykjavik.

Det var først i Juni. Ann-Dorothy stred sig ihærdigt op mod en vedholdende Nordenvind og mod stejl Sø. Kaptajnens buldrende, engelske Eder faldt tæt som en Regn af Kartofler fra Kommando-Broen, men hjalp ikke. Dag for Dag steg Stormen — eller blev friskere, saa at sige umiddelbarere, som om Ann-Dorothy stædig og menneskefrækt stred sig frem mod selve Naturens Kærne, hvorfra Stormen slyngedes ud.

Inde over Land blinkede Jøklernes knivsblanke Toppe som onde Vilddyrs Øjne, hist og her styrtede en til hvid Damp forvandlet Fos ned i rasende Fart som en Angorakat paa Flugt. Fjældenes sorte, ujævne Sider strakte sig som tavse, himmelstolte Protester op over den hvide, dundrende Brænding.

For hver Dag trak Ann-Dorothy længere tilbage fra den stolte Kyst ud i det vildene Hav, der lidt efter lidt kyssede Ræling og Bøjer bort med sig.

Saadan havde Stormen raset det ganske Foraar, nord fra, bestandig nord fra. Som om en uartig Gigant-Hvalp havde sat sig paa Jordens nordlige Akse og blæste Jorden et langt Stykke.

Nede i Salonerne kæmpede Passagererne mod Dødens Gru, stigende og faldende efter Larmen paa Dækket; Spleen var væk, Koketteri, Forfængelighed, alt sank i syge Øjne, alt slettedes ud i en jævn Ligfarve. Kun Een rørte det ikke.

Glæsir — den Pragtfulde.

Saadan havde de islandske Passagerer døbt Manden i den kostbare, blaa Klædes-Frakke og med Kalvekrøs af de fineste Kniplinger. I den første Tid havde enkelte forsøgt at bryde hans indadventde Stumhed, han tav blot og stirrede, strøg sig eftertænksomt ned over sit Skæg, der var vidt som Sne, brusende som Fossefaldene derinde paa Land og stod besynderlig til hans smukke, endnu unge Ansigt.

Han blev anslaaet til ulykkelig Kærlighed og fik

Lov at være i Fred. Og han selv gjorde ingen Tilnærmelser. Et eneste laa i den Mands Sjæl, et eneste rugede hans Sind over, og derudover vidste han vel næppe, hvad han foretog sig.

Saa skete det, at Stormen stilnede af, Ann-Dorothy nærmede sig igen den stolte Kyst, i ærbødig Afstand svingede hun op om Kap Horn, Islands nordvestlige Hjørneste. Inde over Land øjnedes Række efter Række af Kegler og Toppe hyllet i fløjlsblaa Taage, Solen lo over Vandet i mange gnistrende, hvidtandede Smil og forude — hvad var det?

Det var, som om Islands hvide, tindrende Jøklér var traadt ud i Havet, havde dyppet sig i det dybe Blaa i havfarvet Vinterdragt, pyntet med Kniplinger af Isvæv og Smykker af funklende grønne Krystaller. Som en Hær af prunkende Majestæter vuggede de lysegrønne Isbjærge paa de smilende Bølger, baaret blidelig frem af Strøm og Vind, mægtige, stærke og knejsende. Ann-Dorothy vendte sig hjælp-søgende mod den ene Fjordmunding efter den anden, alle Sunde var lukkede — bogstavelig — af sammenskruet Is, hun maatte blive i Ishavet, midt i det farlige Naboskab — — — Passagererne kom op paa Dækket, den lille, forknytte Frue fra Reykjavik, de kurerede Turister — og Glæsir!

Glæsir saa' — saa' med vaagnende Øjne, med en Genfødts Glæde.

Han var rejst ud, var sanseløs gaaet om Bord i

det første det bedste Skib, han var flygtet fra Problemet, fra spirende Afsind, fordi Problemet ikke kunde løses. Han maatte ud for at faa friske Strømme i sin Hjerne, nye Veje for sine Tanker. Nu havde han i Aarevis grublet og tvivlet og tænkt over Problemet, nu var hans Hjerne stivnet i det, hans Befrugtningskilde var udtørret, hans Impulsivitet lukket, alle hans Tanker fulgte de en Gang fundne Veje, om igen og om igen, som en Vildfaren i Sneblinde.

Problemet var Menneskehedens gamle: Hvorfra, Hvorhen og Hvorfor. Han havde læst i Bøger fra Fortid og Nutid, vandret ad Østens mystiske Veje og Vestens enkle Gader og Stræder, og han var kommen dertil, at han havde fundet Døren — men Døren var lukket. Evigheds-Begrebet var Døren. I den havde han prøvet Hundreder af Vestens og Østens Nøgler uden Resultat.

Hvis han endda saa kunde lade Problemet ligge, men det kunde han ikke, han var ikke Herre over Problemet, Problemet var Herre over ham.

Dybt i hans Sind dæmrede en Forstaaelse af, at den Dør skulde aldrig aabnes, *der skulde ses igennem den*. Det var kun Sansen, Blikket, han manglede, og det Blik ledte han efter i sit Indre, ledte sig sin Forstand fra.

Og dog maatte det være der. *Maatte*, saa sandt som han selv var en Gnist af Evigheds-Ideen! og

Forstaaelsen af sit eget Ophav maatte vel ligge i Gnisten selv.

* * *

Stormen tog fat igen, der kom Drift i de kolde Sejlere, Som et lille, levende, skælvende, bange Hjærte snoede Ann-Dorothy sig mellem de flint-haarde Naboer, der paa kryds og tværs spærrede Havets vide Vej. Maskinens Dunken lød som ængstelige Pulsslag, hvert Slag forhøjede Spændingen, og Spændingen gav Glæsir hans Aands Sundhed tilbage, Herredømmet over Problemet.

Han huskede sit Hjem, Solens Smil i en Tulipan og den blege Refleks henover en matfarvet Hyacint. Han nød her en forbisejlende Isdronning, i hvis glasklare Sider Milliarder af runde Draaber glimrede, som om alle Verdens varme Taarer var stivnede til kolde Ædelstene og vævet ind i det kostelige Kongeskrud. Solen finklede i Tusinde af farvefunklende Facetter, i irgrønne, krystalklare Takker. — Hver Tak kunde blive Dødens Brod for Ann-Dorothy; men alligevel, det var en Fryd for hans Øje og for hans Tanke, Problemet kunde arbejde bag hans Bevidsthed med det Materiale, den kunde skaffe sig dér.

Krass — — — Isdronningen havde i Forbigaaende kysset Ann-Dorothys bløde Bryst, dybt til den blaa Havflade gik Saaret, og Vandet flusede ind.

Han var en koldblodig Mand, den engelske Kap-

tajn, han bandt et Tov sammen til en Ring omkring Masten, og indenfor den samlede han sine betroede Børn, for at de ikke skulde gøre Vrøvl. Saa gav han Ordre til at fyre, fyre Maskinen gloende og sætte Kursen mod den sammenskruede Is foran Kysten — en Vædde-Sejlads mellem Ild og Vand — nioghalvfems Chancer for Døden og én for Livet — og alle Stridskræfter i Marken for denne ene.

Glæsir stod med Ryggen til Masten — paa én Gang rejste han Hovedet som en vejrende Jagthund; Problemet! Det kom af sig selv — løst — ved alle Guder! løst, løst, løst sang og skreg og lo det i hans Indre. I den højeste Spænding, i den dybeste Nød kom Blikket; da alle hans Nerver, det jordiske, det menneskebaarne, var strammet ud til kun det tyndeste Dække, da saa' han gennem Evigheds-Begrebets Dør og fandt Svaret paa: Hvorfra, Hvorhen og Hvorfor? Og Svaret var saa selvfølgelig, at hele hans Indre blev som en Sol af Klarhed.

Og nu vilde han ikke dø. Han vilde ned til den grublende Menneskehed med sit Fund; han havde sprængt Livets Mørke, løst Evighedens Gaade, løst den gennem den sitrende Atmosfære af egen og andres Dødsangst, under Nervers og Sansers Pres havde han født Problemets Løsning.

Han vilde holde Livet oppe til det sidste — — til det sidste — — til det sidste

*

*

*

Paa Sandviken ligger tre Gaarde — tæt ved Havet. Ejerne var Brødrene Thordur, Svein og Johan Sigurdson. Vel en Huslængde ud laa Havet aabent, saa begyndte den uendelige, sammenskruede Isørken, der gik i ét med Himmelranden mod Nord.

Vidløse Groa, en halvgammel Pige med blege Tinpletter til Øjne stod i Eldhuset (Køkkenet) og kogte noget ubestemmeligt, en Slags Suppe paa Bark og gammelt Skind i en stor Gryde. Komfuret var to Rækker raa, tilsodede Klippesten, mellem hvilke der laa Gødning som røg og brændte; Eldhuset var tæt af kvælende Os og mørkt som en Kælder, der var hverken Skorsten eller Vinduer, kun en lav Indgangsdør. I Badstuen (Sovekammeret) sov alle Gaardens Folk.

Overalt og over alle laa en dvask Ligeegyldighed, født af Altopgivelsens, Savnets og Hungerens sløvende Paavirkning. Lige siden den Dag vidløse Groa havde sin underlige Drøm, havde alle modstandsløst givet sig hen i taalmodig Venten paa Døden.

Vidløse Groa havde en Nat drømt, at hun saa lukt gennem Badstuens Vægge, ud paa Himlen, hvor en lille Sky fremstod af intet, voksede sig større og sortere for hvert Minut og laa tilsidst tung og truende over hele den nordlige Himmel, mens det regnede tæt med Orme ned fra den.

Da vidste alle, at der vilde komme Vé og Vaande over Nordlandet — og der kom Misvækst og Syg-

dom mellem Faarene, og til Foraaret, da man haabede paa Hjælp udefra, da skulde det netop ske, at Polar-Isen lukkede alle Fjorde, saa intet Skib kunde komme ind. Haabet var slukket, og Døden — Hungerdøden — stod for.

Vidløse Groa faldt i Tanker over Gryden, og saa kom Husfrue Svanhildur med de lange, ophæftede Fletninger, som alle Islænderinder bruger det, ud og kaldte Groa til Live. Det varede noget, Groa stod og sejlede langsomt frem og tilbage og saa paa Grydelaaget.

„Der gaar et Skib derude.“ — Groa hviskede ikke og talte ikke højt — hendes Stemme var lav og blød som en Sommervinds Puslen.

„Det er et sært Skib med Røg ovenover sig, og hun sætter en Fart som et Vandfald.“

Menneskene fra Gaardene samledes paa Stranden og spejdede efter Skibet, som Groa havde anmeldt. Et Skibs Ankomst er altid en Begivenhed paa Island, saa meget mere her, hvor der ventedes Hjælp efter et halvt Aars Nød og Kummer. Men der var intet at se uden den lange, ujævne Is-Ørken og de drivende Polar-Sejlere langt ude; de funkled i Solen som var Havet besat med Diamanter.

Men Groa havde „set“, der var altsaa et Skib derude.

Groa selv sad i Badstuen og blev ligesom tyndere og tyndere, de blege Øjne var fæstede paa Gulvet,

de saa ud som de vendte Vranken ud. „Nu synker det, ja det gør,“ nikkede hun, „det kommer ikke ind, nej, det gør ikke. — Saa, nu kommer der en Isklump saa stor som Jöklen i Vejen — det slap, ja, det gjorde; men det gaar saa dybt nede. Aa sikken Jammer, sikken Jammer, alle de Stakler i Vandet, de kæmper som Lam i en Snedrive.“ Groa fo'r op med et Ryk: „Aa Jesus, det gav et stort Spjat i Skibet ligesom om det sprang! Nu er det væk.“

Husfrue Svanhildur listede ud til Mændene, „Groa saa', at det sank,“ hviskede hun bare; og Mændene skuttede sig taalsomt sammen og sov igen hen i deres stumme Afmagts Venten — —

I den dagklare Sommernat rejste Graa sig i sin Seng. „Der kommer En, en pragtfuld En, han gaar over den sammenskruede Is, han springer fra den ene Top til den anden.“

Ved Morgentid rejste hun sig og gik ud. Paa Iskanten foran Vandet, der skilte Isen fra Land, gik en Mand frem og tilbage og vinkede. Hans Frakke var i Solskæret saa blaa som Himlen, de hvide Kniplinger paa hans Bryst viftede i den lette Vind, og Guldspænderne paa hans Sko glimtede for hvert Skridt. Han svang sin høje, graa Hat og gestikulerede.

Sommersolen steg paa Himlen, fra Gaardene saa de Manden gaa og gaa, maale Afstanden til Land, maale Vandets Dybde med sine visionsstore Øjne — men saa dybt havde Kummer og Sult og Afmagt mærket Sand-

vikens Beboere, ikke én gad skubbe en Baad ud og hente den Skibbrudne.

De trak paa Skuldrene — „han klarer sig vel — og gør han det ikke, kan han ligesaagodt drukne som dø af Sult, Herren har forladt os, vi har intet at give ham.“

Solen sank paa Himlen, over Havet strøede den lange, blodgyldne Striber, afbrudt af blaa, Luften under Fjældene blev som fortættet Gyldenskær, og Jorden syntes at aabne alle Munde og aande Somren ud og Somren ind.

Og Natten gik uden at Rødmen forsvandt af den dagklare Himmel. Morgenen kom med Dag og ny Sol. I Græsset funkede alle Tankens Farver, grønne, gule, karfunkelrøde, violette og blaa, en Rigdom af Farvestumper som af en knust Regnbue.

To Dage gik Glæsir paa Isen, han bad og han truede mod Land, han knælede og han slog — den tredie Morgen var Glæsir borte, Isen borte, saa langt Øjet saa' kun mimrende Smaabølger Glimt i Glimt under Solens Sommerbrand.

Isen var kommen i Drift, og som det saa ofte sker i Fjordene deroppe paa Fjordkysten, paa mindre end en Time er den sporløst forsvunden.

Saa kom der Hjælp til Nordlandet, Skib efter Skib, og Trængselens Mærker slettedes ud. — — —

I den varme Badstue sad en mørk Efteraars-Aften Husfrue Svanhildur og læste Grettes Saga for Bør-

nene. Graa rynkede Sko af et Stykke grønt Skind, og Pigerne strikkede. Vinduet havde ikke bevæget sig, og Døren var ikke rørt — midt paa Gulvet stod Glæsir, den blaa Frakke var mørk i det svage Lys, de hvide Kniplinger flød i et med det hvide Skæg — — — langsomt tonede han ud, Dunkelheden oversvømmede ham, i Stuen var kun Folkene selv og deres Rædsel.

„Han meldte da vist Thordur mins Død!“ hviskede Husfrue Svanhildur med mat og falmet Stemme.

Groa saa ret frem og vendte Vrangen ud paa sine blege, vissenblaa Øjne — „han druknede nu, ja — i Jøkul-Elven — Hesten flyder med Benene i Vejret midt ned ad Strømmen.

* *

Nu er der gaaet snart halvt hundrede Aar siden, og Glæsir vedbliver at være Sandviken-Slægtens trofaste Budbringer om Sorg og Fortræd, melder standhaftig Døden ved sin blotte Tilsynekomst indtil Slægtens niende Led. — — —

STUDENTEN FRA GØRDUM

HELGE SIGFUSSON saa' med stigende Nød Julen i Møde. For hver Dag der gik, følte han sin Tanke rykke Hjemmet paa Island nærmere, saa' sig selv vanke saa inde saa ude, drages til Hjemmet, langvejs fra som et Møl til en Flamme. Afstanden, Mellemrummet, blev for hver Dag klarere for ham, klarere paa den Maade, at han kom til at se det som et Slags Æterhav. Paa den ene Bred stod han selv, tynd og langhovedet, paa den anden Bred stod hans Hjem knejsende ude paa Næsset. Gennem dette aldeles modstandsløse Æterhav, som hans higende Hjemvé havde gjort saa gennemsigtigt, fløj hans Tanke frem og tilbage, hvileløs frem og tilbage.

At Mennesker kunde fejre Jul med nogen virkelig Glæde, naar de ikke var paa Island, det begreb Helge ikke. Og fire fortvivlede Aar skulde gaa paa samme Maade, fire Gange Jul, fire lange Studieaar, før han kunde slaa sig ned derhjemme! Skulde tvinges til at studere nede i dette flade Land, blot fordi det var

gratis, det krænkede ham det blanke Vand i Øjnene. Og det i Stedet for at kunne blive hjemme og styre Gaarden for sin Fader, eje den en Gang, gifte sig og leve og dø der. Gørdum var den smukkeste og sagnrigeste Gaard paa hele Island, vikingeagtig derude paa Næsset, statelig og stenbygt

Helge Sigfusson havde ikke fundet sig til Rette i de nye Forhold, siden han i Høst kom ned. Han var Islænder, og Islændere hørte ikke til de Minuttets Børn, der plaskede ned i et nyt Farvand og straks slog hjemmevant med Halen, nej, Islændere var deres Sagæ tro, kun dér var værdt at leve.

Helge fik igen Taarer i Øjnene — han havde saa umanerlig let til Taarer denne Juleaften. Og hvordan det nu var, han var kommen til at føle sig saa barnagtig forladt. Folk fo'r og fløj her med deres Pakker, Østergade var som en Jøkulflod af Mennesker, dens skiftende Hvirvler trillede forsmædelig Helges tynde Studenterkrop rundt, indtil han rasende havnede ude paa Kongens Nytorv. Han gik videre og kom ud i Grønningens dulmende Mørke, drev viljeløs fremad og saa' sig engang imellem indædt rasende tilbage. Amaliegades skinnende Lygterækker gik sammen fjærnt ude, Lysningen fra Byens elektriske Lamper laa blødt under Nattehimlen. — Videre frem ludede han, dreven af sin Hjemløshed, paa en Bænk lidt udenfor Langelinies Pavillon satte han sig, bag ham spillede Vinden igennem de nøgne Træer og kildrede

hans Ryg kold. Foran laa en Part af Vandet i Pavillonens Lysskær, han hørte Smaabølgernes Pylren mod Stranden, de kom ude fra Mørket, vuggede regelmæssig frem i Lyset, nejede sig for Bredden og løb ud. Langt ude over Vandet dukkede en Lanterne frem, den kom nærmere som et Øje der voksede i Mørket — saa gled der en Damper med mange lyssende Ko-Øjer forbi, og lidt efter kom de tunge Dønninger ind i Lyset, løb med dumpe Bulm Hovederne mod Bredden og ligesom sank ind under de næste.

Saa blev der stille igen. Helge sank sammen i Kulden og lukkede Øjnene. Hans Huds Følsomhed afstumpedes lidt efter lidt. Han huskede, da han kom sejlene ned i Høst, de kom for sent ind og maatte blive liggende i Frihavnen, og ved Midnatstid var det rygtedes, Gud ved hvordan, blandt Islænderne i København, at Skibet var kommet, og der kom mange Studenter om Bord. Den Gang begreb han ikke, at de gad rende ud i Natten for at se paa et Skib! Men nu! — Var der et Islandsskib ved Molens yderste Ende, han gik dertil, om det var Nattens sværeste Time. Ja, det gjorde han. Selv om der ikke var saa megen Kending eller Slægt som bag paa hans Haand.

Inde i sig saa' han Hjemmet, og hvordan de nu alle bar sig ad. Mest saa' han Annania, den drømmeriske Annania, hans Sødskendebarn. Med Øjne

fjerne af Syner og Drømme gik hun mellem alle hans smaa Sødskende, hun klædte dem, trøstede dem, hjalp dem. Annania var ligesom i Pagt med alle de mange Mysterier i den gamle Gaard, Annania hørte Gæstens Fylgje, før Gæsten selv kom, og Annania var sanddrømt og kunde se forud, naar Folk skulde dø.

Han saa' den lille Egil, saa svart som sin Navne, den vilde Egil Skallegrimson, og han saa' Helga, som var saa huslig — og Svava og Sigfus, én efter én trippede de smaa Sødskende frem, han tog dem i Hænderne og lo til dem. — Og Papa kom ind med den femaarige Skuli, han, der var saa vigtig, fordi han var Dreng og fordi han var Islænder. Og de større Sødskende rottede sig sammen i Badstuen og talte om Religion, fordi det var Jul, og den elleveaarige Elin definerede Se, nu kom der igen en Damper, de skyndte sig nok i Aften, Kaptajnerne, ingen gad ligge i Frihavnen i Nat Elin, ja, han saa' Elins krøllede Puddelhoved og hørte hendes tænksomme Defination af Treenigheden som tre Dreng i eet Par Bukser — uvilkaarlig lo han, en sær tyst Latter, han hørte Graaden igennem den!

Vandets Mørke gik sammen med Himlen, der gik fire forskelligfarvede Ildprikker ret gennem Mørket som sejlene Stjerner — en Motorbaad vel der kom hjem. — Hjem — og alene Ordet hjem bar Helges Tanker til den gamle Gaard paa Næsset. Han gik

omkring i Stuerne samtidig med, at han stod ude paa Tundet og saa' paa Fødegården, de mørke Konturer stod som en Ramme om Vinduernes mange Lys — det saa' der paa Næset ud som et stort Troldhoved med Ild ud af Øjne og Mund.

Mørket laa som en Krans, en blød, sort Mulmkrans rundt om og ovenover, hvor Stjernerne stred for at blinke, én og én igennem. Ingen Nordlys. Slet ingen. Hjemme paa Island var der, det var der ingen Tvivl om, Islands Himmel havde Fysiognomi hvor andre Egnes var et polstret Kuppellaag med et dumt og ensformigt Stjernemønster.

Ude fra Mørket dukkede pludselig noget skinnende op. Det var da vist — jo sandelig, var det ikke et Diadem, et knejsende Pandestykke, der flammede gyldent i Pavillonens Lys. En festklædt, høj Herre og en Islænderinde i fuld Højtidsdragt — gik forbi. — Og straks efter et Par til, nøjagtig som det første, en festklædt Herre og en Islænderinde, barhovedet forsaavidt hun havde Hjælmen med det flyvende, hvide Slør og Diademet paa Hovedet. De gik ind i Pavillonens stærke Lys — i et Nu slog det ham smerteligt, vilde de, vilde de to unge islandske Piger hilse Julens første Time i Langelinies Pavillon? — Nej, de gik forbi, han saa' Skindkanterne, der lysende bræmmede den islandske Mantel, de begge bar, og Guldbroderierne forneden af det tunge Klædesskørt

— De gik forbi, ind i Mørket, og videre ud ad Mølen til.

Helge havde rejst sig — ikke fordi han vilde tale til sine Landsmandinder, men det jog igennem ham som sydende Pine: Island! Island! Og derhjemme! Moderen gik ham forbi i sin stramme, sorte Hjemmedragt, Annania vendte sit Ansigt imod ham med Hjælm og Diadem over de drømmende Seer-Øjne.

Uden at vide eller ville drev han forbi Pavillonen, udad

— — — — —
Gamle Gudmund Sigfusson var paa Vej til sine Frænder for at holde Jul i Gørdum, hvor ogsaa hans eneste Datter Annania var, Annania som var hans eneste Barn i Sind og Skind. Gamle Gudmund var en Filosof, en Kæmpe paa den Slagmark, der hedder Ensomhed. Han havde efter fattig Evne forskrevet Bøger nede fra Landene og stavet sig ind og ud i fremmede Sprog, havde mættet sin hungrige Aand, som han bedst kunde og overvundet Ensomheden.

Gamle Gudmund skulde engang have studeret, men hans Midler slog ikke til. Da Midlerne kom, var han for gammel. Saa slog han sig til Ro med at forskrive Bøger og gennem dem berige sit ensomme Liv. Og som i fordums Tid Skibene kom nedefra med Skatte og Guld, saa syntes det gamle Gudmund, saa kom og Skibene nu med Aandens Guld

til det sunkne og fattige Land. Det Land, der var saa fattigt, at det ikke mere vidste, det var fattigt.

Gudmund var kommen lovlig sent af Gaarde — alligevel red han sindig, som han var vant til, een tænkte saa godt paa Hesteryggen. Og kom han ikke til Kvældsmaaltidet, saa fik han nok en Bid Brød for sig alene. Det huede ham at ride saadan, ensom i Sneens lydløse Hvirvlen. Hesten bestemte Vejen og løb og gik, som det faldt den ind. Gudmund tog sine Tanker og Tvivl op og syslede med dem, talte med dem som han havde vænnet sig til under sine Bestræbelser for at befolke Ensomhedens Øde. Derfor holdt han af Gørdum — dér havde i fordums Tid boet en ensom Særling, som han selv, og Gørdum var lige saa fuld af levende tyste Tanker som hans egen Gaard hjemme paa Nordlandet. Gudmunds religiøse Tvivl meldte sig i denne hellige Aften, og han lod dem komme til Orde.

Han var ikke den Mand, der havde beholdt religiøs Overbevisning af Vane eller Pietet, han havde ført Krig mod sine Tilbøjeligheder, læst i Bøger for og imod, tænkt op og ned, og han havde sagt sig selv, at mest talte for, at der intet var, intet guddommeligt, intet Liv efter Døden. Det sagde ham al Fornuft. Og han var for mange Aar siden gaaet i Gang med at trævle Guddomstroen op af sit Sind, han havde gjort det grundigt og længe, trævlet op og trævlet op og slængt det optrævlede bort. Og saa set,

at der var bestandig mere, der skulde trævles op. — Men en Dag slog det ned i ham, at saaledes kunde han aabenbart trævle op til sine Dages Ende og være lige vidt. Gudstroen syntes at være en Traad, der kom fra et umaadeligt Dyb, al sin Aandsævne, alt, hvad hans Tanker i et langt Liv havde kombineret, kunde han trævle fra hinanden og endda ikke faa fat dér, hvor den religiøse Traad havde sin Begyndelse, hele Vævet syntes at være spundet paa den.

Der kom en Bestræbelse, sidestillet hans egen, frem i Mythen om Thor, der drak og drak af Jættens Bæger og dog aldrig kunde tømme det ud, fordi det var af Havet, han drak.

Og her var saa Gudmund bleven staaende. Han ventede. — Dette at det ikke kunde trævles op var en stille, men haardnakket Indvending mod Fornuftens Ræsonnementer. I den ene Vægtskaal laa Fornuften, i den anden Indvendingen, de afbalancerede hinanden, Gudmund ventede kun paa det Fnug, der skulde sænke den ene.

Det var ikke Angst for Døden, der fik ham til at grunde over det store Spørgsmaal: *Hvad er Livet?* Brudstykke, overskuelig Part af et uoverskueligt Hele? — Eller: et tilfældigt Sammenspil af Kræfter, der begyndte i et Moderskød og endte i en Kiste?

Nej, Gudmund vilde dø saa uberørt som de gamle Vikinger, hvad enten det nu var det ene eller det

andet. Men — den Indrømmelse maatte han gøre sig selv, hans Sinds Ønske hældede til den første Anskuelse.

Snevejret tog til i Hæftighed — om nogen var paa Fjældene i denne Aften, da naaede de næppe hjem. Det hvirvlede vildt og stille med fine Fnug, som var en blændhvid Taage udskilt i Partikler og stod i Oprør — og med eet stilnede det saa af, og Vejret blev klart. Gudmund red igennem den tilsneede Hraun, der i tusende vilde Former, store og smaa, rejste sig fra Grunden. Hele Plateauet laa for hans Øine som en mægtig Afstøbnings-Samling i Gibs, talløse gigantiske Monumenter over Jordens Rase-Periode, over de Dage, da Naturens Kræfter spillede Eneherrer og slængte om med sig selv. Lig et viljeløst Gigant-Barn, der ikke havde vidst anden Brug for sit Overskud af Kraft end at hugge Tænderne i sig selv og skambide sine egne Lemmer, ruske sig selv i Knæ.

Saa langt han øjnede, Lavaformationer — vilde, forrevne, klædt i Sneens spøgelsehvide. Som en Skare af stivnede Drøgur, onde Troldaander, gabte de mod Himlen, strakte sig op og skreg hadefuldt uden Lyd.

Gamle Gudmund red langsomt og saa' stirrende ud over de hvide, forvitrede Kolonner, den døde Revolutionskraft — og dog ikke mere død, end at den havde beholdt Minespil, havde beholdt Raseriets

ubeherskede Træk og saa' med truende Fjendeøjne ud fra sit stivnede Hylster.

Han sad og mindedes Ting og Dyr, som den og den Formation lignede, altid noget desperat. Og han saa' for sig Tiden, da Lavaen her blev til, da Island gyngede fra Hjørleifshoved til Kap Nord. Da Askeskyer fordunklede Himlen, og den røde Ild flød, tungt som smeltet, flammefarvet Bly. Da Jorden gabte i milelange Kløfter. Hele Strækninger sank, og Isbræerne skred og skalperede alt bort paa deres Vej!

Over hans Hoved smaasludrede Telefontraadene, der hang tunge af Sne. Og foran ham laa saa den bitte, fremmelige Havneby, elektrisk oplyst — en lille uklar Elv, der randt stridt gennem Byen, var udnyttet. Sorgløst og sindigt var der lagt By over det størknede Raseri, og Hraunen selv var økonomisk taget i Brug til Mure hist og Hegn her.

Saaes det noget Sted bedre end paa Island — dette Land, der med sammenbidte Stentænder trodsede Civilisationen — hvilken Kæmpemagt Menne-skeaanden var, Universitetets Gnom, der lagde alt for sin Fod, gjorde sig alt til Nytte.

En Dag vilde Nordlandets Svovlminer og Sydlandets Krysuvik blive Kursteder for Menneskehedens Syge. En Dag vilde Minebor og Sprængstoffer gøre tilgængelig Guldet under Islands Stenhud. Og en Dag vilde Værdierne samles fra de tusende skum-

mende Elve, de mægtige Vandfald, de rivende Jøkulfloder — hele Island over — i et Aarenet som et tusendlemmet Kæmpedyr. Med mange velindrettede Sugesnabler sugede det Kraften til sig og lod den ad en bred Hovedvej gaa videre til Verden med Drivkraft til mægtige Maskiner. Køre Naturens Kræfter i Tømmer fra Pol til Pol — veg Gnomen tilbage for det?

Ingenlunde.

Menneskeviljen lagde Jorden i Baand som et stort dresseret Dyr. Og dér var det, det kom, som Gudmund ikke kunde forsone sig med: den mægtige Rigdom som Menneskeviljen var, den skulde efter Fornuftens Ræsonnementer ende i Intethedens Armod.

Det passede ham ikke. Men Beviset for, at det ikke, trods alt, dog var saadan, Beviset, hvorledes skulde man nogensinde faa det?

Gamle Gudmund red gennem Byen og ud til den anden Side. Han havde kun en halv Times Ridt gennem Hraunen nu, saa laa Gørdum foran ham paa Næsset. Maanen var kommen frem, og Aftenen var bleven saa stille, ligesom saa udmattet efter det hvirvlende Snefald. Og bedst som han red, susede og sang det højt oppe, under Nathimlens Dunkelthed flød et syngende Svanetræk — Gudmund lyttede — en sær Lyd, der mindede om Sølv og noget blødt orange-gult.

„ Nogen dør, førend Aaret er omme!“ strøg det Gudmund gennem Tanken — efter gammel islandsk Overtro. Svanerne trak højt, han kunde intet se, men fulgte deres Vej efter Lyden, stirrende mod Himlen, hvor Nordlysene var begyndt at folde deres Pragt ud. Hvem tænker paa Nordlys's Pragt, der ikke har set det, forstaar det hemmelighedsfulde i deres Rhythme og Leg? Dybt fra den nordlige Synskreds skød op en Lysaare, der bredte sig i en Slange flamme ud under Himlens Mørke — som holdt nede under Himmelranden en Kvindehaand fat om en udfoldet Fjervifte og lod den blødt og yndefuldt vugge under Himlen. Aldrig huskede Gudmund at have set Nordlys saa skønne som i denne stille Juleaften, aldrig saa levende, saa uudgrundelig virksomme. I tre brede Lysbælter styrede de største direkte ud fra Lyskilden i Nord, som opalblege, snogagtige Væsener der havde Ærinde paa Himlen overalt. Uden Konturer, uden Led, som Intelligenser blot, der havde afskallet al Form.

Ind og ud skød de utallige Lysbælter, store og smaa, mellem hverandre, hastigt her og langsomt der, sank ind i hinanden og udskiltes igen — som levedes deroppe et Liv over Livet, udfoldedes en Virksomhed, hvis Mening var umulig at fatte.

Og pludselig ved at se disse konturløse Lys-Fænomener krydse ind og ud, skyde frem eller blødt trække sig tilbage, ved at se det mysteriøse Liv, der

lydløst foldedes ud for hans Øjne højt deroppe, kom han til at tænke paa Fabelen om Guldsmedarven paa Søens Bund. De Larver, der over sig over Søens, deres Verdens Hinde, højt i det Element, der var Døden for dem, saa' noget glide frem og tilbage, et Glimt nu og da kun som en gylden Vinge, der vendte sig i Flugten. Det maatte for Guldsmedarverne have taget sig ud omtrent som Nordlysene her for hans Øjne.

Og den hele Fabels Detaljer fremarbejdedes langsomt i hans Erindring: Larverne der ikke kunde fatte, hvor deres kære blev af, naar de syge krøb op langs Straa og Græs og forsvandt. Ingen kom jo tilbage og gav de Efterlevende Besked — *kunde de ikke, eller vilde de ikke, eller var de slet ikke mere?* — en Variation til af det utrætteligt varierede Thema: mere og altid mere eller intet.

Og Gudmund forstod saa vel Larvens Længsel paa Søens Bund, dens Haab om, at blot een vilde komme tilbage, blot een vilde vise Hjemstavns-Kærlighed nok til at dykke et Nu kun —

Han vækkedes af sin Tankesyssel ved Bølgers Plasken om Hestens Hove. Det var den brede, lave Sø, der nu ved Vintertid var gaaet over sine Bredder; Hesten gik sindig ud, den var saa vant til at staa for Styret, naar Gudmund red. Han hørte Hovenes dumpe af Vandet slørede Skuren mod Bundens glatte Sten, og forude saa han Gørdum tone

frem, mørk mod den nyfaldne Sne. — Enkelte Fnug begyndte at føles flyvende blødt mod Kinder og Skæg, og en let Luftning bar Nattekulde med sig, det skulde blive helt godt at komme i Hus nu

Da — i et Nu var det sket — hans Hest gik med bøjet Hoved, som forsigtige Dyr gør, naar de gaar over Vand, de ligesom koncentrerer alle deres Sanser paa Bunden, hvor deres Fødder gaar, ser trods Mørke og hører hvor Stenene ligger

Da skete det, at noget løftede sig fra Søens Dyb, hævede sig — opefter opefter — og umiddelbart foran Hestens Mule stod eller hang en drivende vaad Mands-Overkrop, et dyngvaadt Haar og et hvidt Ansigt, et Ansigt saa farveløst som Sneen og med to store, fortvivlede Øjne. To vaade Arme slog sig klamrende om Hestens Hals, det dødblege Ansigt laa ligesom tilbage mod Vandfladens Mørke, og fra hver Haartot, fra Nakke og Skulder flød Vandet ned og dryppede i Søen. Saa slappedes Armenes Tag, Synet gled nedad igen, dybere og dybere ned, og Vandet lukkede sig over det dødblege Ansigt Gudmund var sig bevidst, at Ordet „Gørdum“ som et klagende, kaldende Raab havde lydt fra det synkende Ansigt, fra den skælvende Mund, som han kendte — — —

Gamle Gudmund fandt sig selv holdende stille midt i den mørke, stille Sø. Under ham skjalv Hesten som var den faldefærdig syg. Den stod med ludende Hoved og pustede hurtigt. Og endnu hørte

Gudmund for sit Øre den stærke Plasken, da Lege-
met skød op af Søen, og ligeledes da det sank igen.

Stakkels, stakkels Helge, der maatte være død
dernede i det fremmede Land!

Gudmund fornam sig kold, kold i sin Hud som
Isnaales tusende Prikker — saa snakkede han skæl-
vende Hesten til Ro, den gik over dirrende i hver
Muskel, gik videre frem over Stien, forkommen og
synkende i Knæ ved den mindste Lyd.

Gudmund følte med et Stilheden.

Det gik op for ham, at det var Nat, at Luften var
saa tiende og nøgen, og han red alene.

Men han kunde ikke komme hurtigere frem, He-
sten var ligesom brudt i Knæene, dens Løb blev
uudholdeligt. Den var at sidde paa som en Mængde
løse Fjedre, der ikke gik i Takt.

Langsomt, meget langsomt red gamle Gudmund
Sigfusson fremad mod Gørdum, der, stærkt oplyst,
knejste paa Næsset.

* * *

Og fra en Kammerat paa Regensen kom der langt
om længe Brev. Helge var Juledags Morgen fundet
ved Langelinies Mole. Han var om Aftenen snublet
over en Jærnring, og nede paa Bunden var hans
Ben holdt fast af en Bøje, han havde ikke kunnet
arbejde sig op.

I Gørdum tog de fattet mod Underretningen,

Gudmund havde fortalt om Helges Julehilsen, de vidste forlængst, han var død.

Men i den hellige Nat, da Helge kom med sin Hilsen, sank Indvendingernes Vægtskaal for gamle Gudmund — det, der funkede af Rigdom, skulde ikke ende i Intethedens Armod.

SANDDRØMT

N^{EJ.} Nej, Gudjon gamle vilde ikke med.

Jamen hvorfor ikke?

Nej, han vilde ikke — hvorfor — ja, han vilde kortelig ikke!

Gudjon stod i Døren. Bag ham strakte sig en lang, smal Gang, mørk som en Rævegrav. Hele Huset var som alle gamle islandske Gaarde bygget af Jordtørv, og Gulvet var den stampede Jord. Gangen gik ind til det lille, sodede Eldhus (Køkkenet) hvor Faaregødningen osede brændende under Skyr gryden (Skyr = et Slags oplagt Mælk, isl. National-Ret). Gangens Jordmure skilte Badstuen og Kohuset fra hinanden, der var en Dør i hver Mur, én til Badstuen, én til Kohuset og for Enden af Gangen blot en Aabning der uden Dørtrin gik ind i Eldhuset. Gamle Gudjons Gaard var gammel som han selv og uappetitlig, men han var gæstfri til sin sidste Pøs Mælk.

Nej, Gudjon vilde ikke med. Han stod gammel og

hemmelighedsfuld i sin Dør, det hvide Skæg var som Skum og vilde have været en Pragt, hvis det havde været rent. Fra Næsen gik to kulsorte Striber over Skægget ned til Overlæben, der var Leje for de to Snus-Tobaks-Floder, der altid i smaat Løb randt fra Næseborene. Gudjons Øjne var blaa, eller de var engang blaa, de var saa lyse som Sol-Skyggen paa Sne, Blikket var gammelagtigt, sløvet og alligevel tænksomt.

Der stod en Klynge Mænd foran Døren. De hørte alle til Stor-Baadens 18 Mands Besætning og frittede en efter anden Gudjon, hvorfor han da ikke vilde med. Syg var han jo ikke! Og det saa' ud til godt Fiske, og paa Hjemvejen kunde de tjene en Ekstrasilling, Bonden paa Vidøen havde bedt dem tage en Ladning Faar med over. Vejret var godt og Havet stille.

De var mægtigt skæggede allesammen, grove, med uoplyste Træk og sorte af Snus allesammen. Der var ikke megen Sagaduft over nogen af dem. Overhovedet er der ikke Sagaduft over Islands Befolkning, men der er hele Sagaens Besjæling over Islands Natur.

Gudjon lod sig forgæves nøde. Han saa mod Syd hvor „Keglen“ gik op i Himlen som en tilspidset Kæmpeblok. Han saa over til Esja-Fjældet paa den anden Side Reykjavik-Bugten, det laa i Solskæret som en Krambod, der har væltet alle sine mange,

skønne Farver lagvis over hinanden. Og længere op ad Borgar til fulgte hans Blik det prægtige, sirlige „Skardsheidi“, der set herfra saa' ud som den slankeste Danserinde med hvide, flunkende Snedrys i sit Haar. Vandet laa aftenstille, kun krusede, smaa Dønninger rullede diskret kogende ind mod Bredden, paa deres blaa Ryg, der var gyldnet af Aftensol, bar de en vuggende Flaade af Edderfugle. Solen stod lige over Snefjældsjøklen, det saa' ud som om den mægtige, fjærne Jøkul, der milevidt var synlig, havde faaet Hoved, et stort, gyldent matskinnende Hoved paa sin sneblændende Hals! Et Steds bagom Gaarden hørtes en Knøs's sølvagtige Sang med den Islændere egne tungsindige, metalklingre Vellyd.

Gudjon drog sig tilbage ned gennem den lange Gang. Der hang fint grønt Græs som silketyndt Kvindehaar ned fra Græstørvene, der takkede Taget. Blege, lange Spirer, der var groede nedad i Mørket i Stedet for opad i Lyset. Gudjon havde saa mangan Gang staaet og spekuleret paa de Spirer, der tog hans Tanke ved deres vemodige Vrangvoksen. Gudjon fandt et vist Sammenhæng mellem deres farveløse Voksen nedad i Mørket, som dog aldrig kunde føre til noget, og Menneskenes Tanker, de, der ogsaa søgte Udfoldelse i Mørket uden at ville forstaa, at de aldrig ad den Vej kunde naa andet end langsom Visnen. Fordi der *var* intet at naa. De groede *mod* deres Natur og *mod* deres Bestemmelse. —

Mændene gik og Gudjon løftede Klinken paa den smalle, lave, uhøvlede Dør til Badstuen. Derinde sad Gaardens Kvinder og strikkede. Til dem fortalte Gudjon gamle, *hvorfor* han ikke vilde med.

Se, han var sanddrømt, vidste de vel. Naa, ja, han havde altsaa i Nat drømt, at han saa' noget nede ved Baaden, der laa paa sin vante Plads. Det var ved Nattetid, tyktes det ham i Drømmen, der var en sær Stilhed over alle Ting og det var temmelig dunkelt. Der var Mænd omkring Baaden og flere kom til, omsider var dens 18 Mands Besætning samlet, han kendte dem alle, ogsaa sig selv. De satte Ryg til Baaden, og de maaslede og de pustede, det var da tydeligt, at de vilde sætte hende i Vandet. Det fik de ogsaa, men ligesom de naaede til Vandet, lukkede Bølgerne sig over det hele, og han saa' intet mere.

Og nu tydede han Drømmen saadan, at Baaden med hele sin Besætning vilde forlise paa sin første Tur.

Derfor vilde Gudjon ikke med. Og sige det til de andre, som han havde drømt, vilde han ikke. Tilkom det ham, usselige Orm, at advare dem, Gud den Almægtige havde udpeget som sine? Og visselig syndede han ved ikke at gaa med selv, men han orkede det nu ikke.

Saa sejlede da Baaden ud uden Gudjon.

Og om Eftermiddagen næste Dag kom den tilbage. Gudjon saa' den med Forbavselse, den gik dybt, dens

Kant laa næsten i Linje med Vandet, Gudjon saa', at den var stuvet tæt med Faar, og alle Mand var paa deres Pladser. Men netop som Kvinderne hviskede om ham, at denne Gang var nok hans Sanddrømthed falsk, opstod der Uro i Baaden, de mange Faar var bleven bange og kastede sig pludselig alle om i den ene Side. I et Nu var Baaden kængret, Gudjon fik lige Tid til at sige „aa Herregud“ saa lukkede Bølgerne sig over det hele.

For gamle Gudjon blev Timerne lange. De 17 Mænd var døde, og det kom ham for, at han var Skyld i deres Død. Han alene. Havde han ikke selv i Drømme været med til at skyde Spøgelse-Baaden ud, var han ikke én af de 18, og sad han ikke her i Badstuens inderste Krog, uskadt, lyslevende? Fordi han havde vidst forud! Kunde de andre ikke ogsaa have vidst forud, blot han havde lukket sin Mund op? Og mange Spørgsmaal og ængstelig Tvivl, som Gudjon før havde grublet over, kom igen med en Kraft, som gamle Gudjons Hoved ikke kunde taale, og som han dog ikke kunde skyde fra sig. Var Sanddrømthedens Gave givet Mennesker for ved Hjælp deraf at advare deres Brødre, for at afværge bitre Ulykker, for at undgaa unødvendig Nød og Sorg? — Nu var der Graad og Fortvivlelse i 17 Hjem, og kunde det ikke have været sparet, om han havde brugt sin Ævne til dagligdags Brug og advaret? I det Sted havde han bare tænkt: Herrens Vilje er

ikke din Vilje, og Herrens Veje kender du ikke. Sanddrømt er du, og derfor aner du Traade' i Liv og Færd, som andre ikke aner, langt mindre tænker over. Du tør intet sige, for som det er bestemt, skal det visselig gaa, og det er da ogsaa visselig det bedste for alle.

Men — Gamle Gudjons Hoved var sprængefærdigt af Kval — han alene, skønt han var blandt de udpegte 18, var alligevel undgaaet! Var Herren da ikke mere almægtig, end at en almindelig lille Menneskevilje kunde omgaa hans Planer, kunde efter Forgodtbefindende slette det 18de Tal i hans Bud?

Mere og mere gik det op for Gudjon gamle, at han maatte have kunnet redde de 17 Mænd. Og rundt om sig hørte han Graad og Jammer; sammen-sunkne Kvinder slæbte sig ned til Stranden omgivne af hulkende Børn. Og Klagen blev til Fortvivlelsens Raab, hver Gang de trak en død Mand op og sejlede til Land med det af Vand drivende Lig. Gudjon orkede ikke at høre mere, han sneg sig bort, gik dukket fra sin Gaard, hvorhen vidste han ikke. Gik over Øskulid, over Lava, der var storknet i Flager, her og her hørte han sine Trin klop, klop mod Stenen som mod et Jærngulv. Andre Steder, hvor den nøjsomme graa Mos var groet over Stenen, gik han lydløst, og Tankerne brød og brast i hans gamle Hjærne. Vidste han kun, aa Gud, om han blot vidste . . .

Hvorfor var én dømt til Sanddrømthedens Kval,

naar én ikke vidste, om den turde bruges som Advarsel. Eller om den kun var en tilfældig Ævne, der var brændt sammen i en Menneskehjerne og underlagt visse Vilkaar. Eller om den maaske var et Fingerpeg fra Gud, et Fingerpeg hen mod det Land, én nu skulde ind til? En Manen om at beskikke sin Sjæl

Var han blot gaaet med! Aa, var han blot gaaet med, de 17 Mænds Død laa over hans gamle Sind som en Syndens tyngende Byrde. Gamle Gudjon misundte dem deres Fred, ja, han tilbød i Fortvivelse at give sit Liv 17 Gange som Mandebod for de Døde.

Men ak, hvad hjalp det? de mange Mænd laa Lig, og deres Kære græd. Gudjon løftede sit mimrende Ansigt mod Himlen og lukkede de lyse, lyse Øjne, der var som blaa Skygger paa Sne. Gudjon bad ikke, for han var saa gammel, at han intet vilde bede om, al den Tænken havde forvirret hans Hoved. Gudjon sagde kun lydløst til den store Skaber, han troede paa: „Jeg ved ikke, hvad som Ret er med den Gave, jeg fik. Og jeg røgtede den vel derefter. Men det skal du tro, Herre Gud, at Viljen den var god nok. Og har jeg gjort det slet, saa hav mig undskyldt, og hvis jeg kan tjene dig paa en anden Maade, saa ved du, hvor gamle Gudjon er.“

Det var Nat, da gamle Gudjon kom til sin Gaard, der laa nærmest ved Havet. Inde i den lange Gang

var der mørkt som i en Grav, men gamle Gudjon var vant til Mørket og gik lige ind.

Da fornam hans Haand i Mørket en vaad Frakke ved Væggen. Han strøg sig uvilkaarlig nærmere til Gangens anden Vej, men ogsaa der stødte han mod en vaad Sømandskofte. Han vidste knapt, hvad han gjorde, men han lod Haanden løbe ned og fornam nu ogsaa de grove Sømandsbukser og Skaftet af lange Støvler.

Endnu et Par Skridt gjorde han, hans Fingre tog til begge Sider, men fornam ikke de ru Vægge, kun vaade Folk. — Og i det svage Lys fra Døren skimtede han til begge Sider — alle Himle, hans Kammerater! De Drukuede! De 17! De stod der i to lange Rader ventende paa ham, den 18ende. De stod der, de gav ingen Naade, og Gudjon fornam nu, at han gik dybt i Vand. — Kom de for at kræve ham til Regnskab, eller kom de for at gøre Guds Viljes Lov fuldkommen til det 18de Bogstav?

Gudjon gamle gik ikke frem, og tilbage turde han heller ikke gaa. Hans Hoved blev frygtelig svimmelt, det svage Lys fra Døren sluknedes for hans Øjne, Grunden under ham svulmede, løftede sig som en Bølgeryg, og han sank. —

Næste Morgen fandt de gamle Gudjon i Gangen. Han var død. Han laa forover med Ansigtet ned i ét af de mange, dybe Huller, Aarene havde slidt i den stampede Jord og som nu var fyldt med Vand. Hele

Gangen stod til Dørtrinet under Vand, rundet fra de Druknedes Klæder, der var hængt til Tørre langs Gangens Sider.

Storbaadens 18 Mands Besætning kom i én lang Brodergrav. Over den grønne Regnfan, Kirkegaardens eneste Smykke, fra Kirkegaardshjørne til Kirkegaardshjørne hvælvende sig en eneste mægtig Regnbue. „Keglen“ stod stor og klar i Tegningen mod Syd, Solen lyste paa Bessastadirs Kirke som paa et hvidt Silketelt. Esja-Fjældet laa som en Krambod med mangefarvede Tøjer stablede i Lag over hinanden. Snefjældsøklen blinkede langt, langt borte og Atlanterhavet laa blaat ud, som laa det fredsommeligt og sov til Middag. Flaader af Edderfugle, fredede og fede, vuggedes paa blaa Krus ind mod Byen.

Det var Skrækken, mente Folk, som havde dræbt den gamle Mand — paa en vis Maade kunde det ogsaa siges, han var druknet.

DER DANSEN GIK I KIRKEN

I fordums Tid laa den berømte gamle Bispe-Kirke, Skålholt hen som en Jordkirke kun, en Kirke som alle andre gamle Kirker paa Island. Og strøet over Kirkegaarden laa de kostbare, ældgamle Bispesten, pragtfuldt udskaarne Mindetavler af Granit eller Marmor. Regnen piskede Riller i dem, der blev Gangstier, Mos og Skimmel aad sig ind i dem, og først da den faldefærdige Kirke blev restaureret, lagdes alle Stenene ind langs Kirkens Midtergang og Alter.

I fordums Tid var Kirkerne taget i praktisk Brug i det fattige Land, der ikke noget Steds ejede et Lokale, hvor flere kunde være samtidig. De Rejsende sov der, Folkenes Stadsklæder hang der, mægtige Kurve med Oplagring af Andæg stod der — og ved højtidelige Lejligheder samledes Ungdommen der og fornøjede sig med Dans og Leg. Og saa længe det gik til i al Sømmelighed, var der jo heller intet gudfornærmende i det, men lidt efter lidt udartede Glæden og blev til Vildhed og raa Ufærd! Og det tog

da en Ende med Forskrækkelse, som det i Mørkningen fortælles for blegnende Tilhørere.

* * *

Julekvæld, Julekvæld, sang Svava. Hun var saa sprudlende fornøjet, det var Julekvæld, den længe ventede, og Dansen skulde gaa i Kirken!

Som store, hvide Kæmper stod de tilsneede Fjælde rundt Skålholt, Vandet laa som et glatskindet Dyr skutrende ved deres Fod. Snefnug sank over Vandets Flade og blev borte straks, som var de hvide, smaa Hagl, der gik lige til Bunds. Men alle Kirkegaardens fattige Kors var som nyhvidtede og ligeledes det besynderligste af alle Mindesmærker, en af raa Brædder sammentømret „Seng“. Det sære Gravmæle havde en sørgende Ægtemand selv sat over sin unge Hustru, der døde med deres første Barn. Dybt i den tømrede Seng syntes det ham, at hun sov, Dødens hæslige Brod var taget bort, hun biede dér paa ham.

Side om Side med den laa den store, prægtige Bispesten som en Mindelse om Islands glimrende Tider. Udskaarne Drueklaser, Englevinger og Kristushoveder og alle Slags Ornamente indrammede de sirlige Bogstaver, der forkyndte, at herunder laa den af Gud højtelskede Bisp Eirikur, som havde været en stræng Mand, men en Herren velbehagelig Mand. — Sagtelig og lind lagde Sneen sin bløde Kaabe over den strænge Herres Sten, saaledes som

Glæmsel mildelig dækker forbigangne Tiders Brøde. Bisp Eirikur havde med haard Haand inddraget Kirkens Skatter, og han havde skrappt tvunget Folk til at holde Kirken i Ære. Paa Stenen stod, at han havde været en from Mand.

Julekvæld, Julekvæld! sang Svava. Hun pyntede sig med sin Helligdags-Silkesløjfe, tog det tunge, ned-arvede Højtidskort paa. Der løb langs Nederkanten en halv Alen bred, broderet Bort, Roser og Forglemmigejer og alle Blomsters Farver syet med ufalmelig Traad. Det brede fra Moderen arvede Guldbælte bestod af Plader syet paa Fløjl, i hver Plade var op-højet støbt Kristus og hver af Apostlene og andre hellige Mænd! Med hundrede Naale hæftede hun den strikkede Pejs fast paa Issen, slængte Kvasten med den megen, megen Silke forover og satte saa af Sted over til Kirken, hvor allerede mange af de Unge stod udenfor i Klynger og fjantede.

Hun var en gudsforgaaen Skabning, Svava, hun sprang for at komme tidsnok over Fjælesengen, hvor den døde Hustru laa med sit Barn i Armen. Og hun kom ned lige paa den store Bispesten, i Springet fejede hendes Kjole Sneen bort, og Stenen laa nøgen og granitgraa.

„Nu rev du Huden af Bispen,“ var der en, der lo. Men Svava var ordsnar, som hun var vild. „Saa sker der ham kun, hvad han selv gjorde ved saa mange, den gerrige Hund!“ raabte hun tilbage, fejede

med Foden Resten af Sneen bort og blev staaende paa Stenen, udfordrende i sin rigt broderede Høj-tidsdragt. Saa svang hun sig dansende rundt paa Stenens lille Dansegulv, klappede i Hænderne og sang til. Kvasten slingrede om det unge, forvildede Hoved, Silkeforklædet blafrede, og den brede, farverige Bort svansede og bugtede sig om hendes Ben som en straalende Slange. Hun sprang saa let i de hæleløse islandske Sko af tyndt, pomeransgrønt Skind, og midt i det lo hun haanende: „Klemmer jeg ham paa Maven, Gamle?“

„Styr din vidløse Mund!“ var der én, der sagde. Men Svava lo end vildere.

„Han kan jo selv komme og slaa Laas for den!“ lo hun. „Nu skal jeg ellers slaa Laas for hans.“ Og hun tog en Favnsfuld Sne, kastede den over den udhuggede Bisper-Figurs Mund og stampede det dybt til med Foden. „Fylde det, eller kan du tygge mer?“ spottede hun.

Der blev stor Latter omkring hende. Og det var ligesom Svavas udfordrende Spot drev det ugeringsindede op i dem alle. De raabte og sprang, de slyngede gudsbespottelige Eder ind mod Kirkedøren, og omsider rykkede hele Skaren ind i Kirken med stort Følge af Brændevin og Halløj.

De var som gale alle til Hobe. De ænsede ikke, at det var Aarets helligste Nat, ej heller at det var en Kirke, de var i. Snart sloges de, væltede sig drukne

over Stolerader og Prædikestol, hujede og bandede og larmede. Oppe foran Alteret stod Svava og uddelte Nadveren. Hun havde iført sig den gamle, ubrugbare Messesærk fra den katholske Tid, en svær, falmetblaa Brokades-Messesærk med fornemme Guld-baldyringer. I to lange, firkantede Tunger hang den ned over Ryg og Bryst, og naar hun imellem Stunder overgivent dansede, flammede den omkring hende som en Hetæres guldstukne Gevandt. I den ene Haand holdt hun Kalken, i den anden en lille sneglesmykket Æske med de hvide Oblat-Legemer. Paa staaende Fod digtede hun, som kun Islændere kan, en Nidvise vel nok saa vittig, men tillige saa skamløs, at ingen havde taalt den, var han ikke besat og drukken.

Da rystede Kirken som i Jordskælvstid — som revnede den haardfrosne Jord et Steds i Nærheden. Men de var for drukne til at give Agt derpaa. En raa, klam Gravlugt trængte ind, som sivede den ind gennem alle Sprækker, en Kuldebølge som fra en fugtig Afgrund. Heller ingen gav Agt paa det.

Men da Kirkedøren, den tunge, rigt udskaarne Egetræsdør slog drønende tilbage, da en isnende Kulde strøg som Havguse ind over Kirken, da saa' alle ned. —

Og det var ham, Bisp Eirikur, der kom, nys rejst af sin Grav. Og han kom, som han maatte se ud,

som den maa se ud, der i Bispeskrud har ligget to Hundrede Aar i Graven.

Fast og værdig og stirrende stift imod Alteret kom Biskoppen op ad Midtergangen, og saa grufuld var hans Skabelon, at der med ét blev dødstyst.

Fra et lergraat, ormædt Aasyn stirrede røde, forvaagede Øjne, med Blikke som Luer, fortærende Luer, der alle slikkede om Svava. Dødsræd og stivnet stod hun endnu foran Altersranken, med Kalken i den ene løftede Haand og Æsken med de hvide Oblat-Legemer i den anden. Hendes Aasyn var en Maske lig, en Maske af snehvid Sten, hvori var indfattet to store, sorte, stift skinnende Perler.

Alt som Bispen kom nærmere, fornam de den ramme Gravlugt, der stod om ham som en Sky. Og de saa', at der gik Huller hist og her tværs igennem ham, som om underjordiske Vandløb havde dannet sig Vej mellem Ribben og hvor de kunde komme til. Den lange Bispekappe flagrede vidt, som var det kun en meget mager Krop, den dækkede over. Den var tung af Lerklumper af Gravens klamme Muld, var ormædt og gnavet og jordslaaet og af Farve som var den sømmet af sorte Snogeskind. De nøgne Fødder slog plat, plat mod det stampede Gulv, den høje Bispehue knejste forfærdende over den benhaarde Pandskal.

Eftersom han skred forbi, saaes det, at der i Ryggen ingen Kappe var, dér stod den gule Benrad ret

og ubedækket op! Kødets Safter var i sin Tid run-
den ned gennem den paa sin Ryg hvilende Bisp og
havde fortæret alt Kroppens Væv til sidste Tras.
— — — Op til Alteret naaede den brungule Benrad
med de jordslaaede Kappe-Rester om, omsider stod
han foran Svava, den stivnede, unge Kvinde, der
havde tabt Mælet, og end ikke ævnede at skrige.

Og der blev han staaende. Med de gulnede Ske-
lethænder løftede han sin muldede Kappe, og han ry-
stede den, saa Gravklumperne strintede rundt om
ham og op i Pigens maskehvide Ansigt og slog hende
paa Munden. Han rystede, rystede — med Vredens
Ihærdighed.

Og Svava tabte først Kalken, saa Æsken, de hvide
Krist-Legemer dryssede som Snefnug ned over Bis-
pens nøgne Fod.

Og Bispen vendte sig og gik tilbage. Halvt blinde
af Gru saa' Folkene Skeletryggen, uden Kappens
Dække, fra de brune Benhæle, alle de brunældede
Hvirvler og lige til den haarde Nakkeskal, hvorover
Bispehuen knejste. Kappen blafrede i Lufttrækket —
saa faldt den tunge Dør bragende i efter ham.

Og Kirken rystede som ved Jordskælvstid — en
Revne i den haardfrosne Jord lukkede sig et Steds i
Nærheden.

Men Svava lo. Svava lo saa det gjaldede, en skri-
gende Latter, der sprang, ikke fra hendes Strube

alene, men fra de vidtaabne, afsindige Øjne, fra hele hendes rystende Krop.

„Svava er bleven vidløs,“ sagde én stille.

Og Svava var vidløs, hun var gaaet fra Forstanden. Hun mælede aldrig et Ord mere, hun bare lo, skraldende, afsindigt — — —

* * *

Siden gik det af Brug at holde Dans og Gilde i Kirkerne. De døde Bisper har ikke i hundrede Aar rejst de gulnede Skeletter af Gravene. Men ingen har heller fornærmet dem.

Saaledes lyder Fortællingen om Pigen, der dansede i Kirken. — Og i en Vinteraften, naar den i en halvt belyst Stue fortælles med Andagt, og Grunden under ens Fødder i det samme løfter sig til et af de smaa, manende Jordskælv, der er saa hyppige paa Island, da mærker man Bispens Grav aabne sig, og man skotter til Døren

MODERVILJE

KAPTAJN paa Fisker-Skonnerten, Kolbein Brynjulf, ventedes hjem hver Dag, Fangsten havde været god, Skonnerten skulde lægge op for Vinteren. Flere af de unge Fiskere skulde hjem og giftes, Kolbein for at bistaa sin unge Husfrue med at føde — og denne Gang havde Fru Katrin lovet en Pige.

Indvaanings-Huset laa højt under Fjældet, der var en Del Gaardbrug til, som Fru Katrin med Karle og Piger styrede. Fru Katrin var en stærk Kvinde, kommen inde fra de ensomme Dales store Gaarde, hun maatte have mangt at tage Haand i, som hun var vant til. Hun var velvoksen med tungt, glorielyst Haar, massive hvide Arme og en smal, fast Mund i et lysende, hvidhudet Ansigt. Fru Katrin var saa blond i sin hele Fremfærd, som om Solen altid laa over hende. Men myndig. Hun havde styret sin Fødegaard fra hun kun var en stor Pige, og det var først, da Katrin fra Hallormstadir traf Kolbein Stærke, af Æt egentlig en Skotte, at hun lagde sin stolte

hvide Nakke lidt lavere, og de faste, blaa Øjne blev vege i Blikket. Og Kolbein, der med sin Maste-Rejsning, sit Lune, sin mægtige, hærdede Skønhed og al Uvejrets Havluft om sig, vandrede sejrende hen over Kvinder. Kolbein blev en stor, føjelig Dreng i sin Stue, legende med sine to smaa Drengene under Katrins sollyse Omsorg.

Fra Eldhusets Vinduer havde Fru Katrin Udsigt over Fjordindløbet, de smaa, kuldesitrende Bølger højnede udadtil, blev svære som Valser og fjærnt ude tredobbelte og rullende som Mure, Atlanterhavets mægtige Brækkere. Derudefra skulde Skonnerten komme sejlene ind mellem de to vældige Klippe-kæder, der højt oppe bar Sne i dybe, kæmpemæssige Muslingeskaaler. Fru Katrin gik til og fra Vinduet, ikke synderlig besværet af sin Stilling, Barnet, som Kolbein skulde hjælpe hende at forløse. — Pigen — Fru Katrin smilte saa smaat, det laa nok i Guds Haand, men — det skulde nu alligevel nok blive en Pige. Kolbein havde sagt: en Pige, Katrin, en Pige som dig! Og Katrin havde ikke haft det ude af sin Tanke Dag eller Time, hun havde bygget en Pige i sit Indre, Kolbein til Glæde. Fru Katrin sagde det aldrig til nogen, ikke til Kolbein og næppe til sig selv, men Kolbein var hende paa Jorden, hvad Gud var hende i Himlen.

Morgen, Middag og Aften gik, og Skonnerten kom ikke. Den bitre Vintervind kunde ikke selv naa ind

i den dybe Fjordmund, den sendte kun, som en Hilsen udefra, de tunge Dønninger, der slog kogende mod Bredden. Og Luften var som Is opløst i Krystaller saa fine, saa de ikke saaes, kun følte som en dræbende Spids ind i hver Pore, som et Bad i Syre.

Fru Katrin sneg sig skælvende til Vinduet et Par Gange i Nattens Løb, der var intet at se for Mørke, Dønningernes plumpe Bulm slog mod Stranden, Efterveerne fra Atlanterhavets frygtelige Brækkere, der mangen en Vinternat havde plantet sin trefoldige Næve i et Skibs Agterdæk, saa det knustes og sank. — Morgenen kom, og Fru Katrin var ved Vinduet — men først op ved Middagstid dukkede Skonnerten frem, baaret af svære Søer udefra og ind. —

Skonnerten lagde sig ude i Fjorden, og en Baad firedes ned. En sprang ned, tungt, i lange Fiskerstøvler og svært Olieøj, én til og atter én, Fru Katrin skælnede ikke saa nøje, men at Kolbein var i den første Baad var naturligt. — Atter én og atter én, det blev ved, 13 Mand sprang med dobbelt Vægt af Olieøj ned i en Nøddeskal — saa stødte den fra — og vel 3 Alen borte sank den som en Sten, og Vandet slog i et sugende Svulm ned om den. Alle 13 gik til Bunds, kun én kom op, tog et Par stærke Svømmetag, saa løftede der sig et Par Hænder op over Vandskorpen og greb i Svømmerens Ben, han gjorde et Par Stød for at fri sig — saa sank de begge.

Fru Katrin vidste ikke, hun havde skreget som et dødsramt Dyr, før alle Gaardens Folk stod omkring hende, stirrende ud gennem Vinduet. — Over Fjorden fløj Baade som Fluier, fra Skibe som laa der, og inde fra Land, men ikke en af de 13 kom op mere, det tunge Tøj drog dem gennem Fjordens uhyre Dybde til Bunden. Ogsaa fra Skonnerten var en Baad gaaet ud, og Folk sprang i den — den holdt sig en Tid over Ulykkestedet, saa roede den langsomt til Land.

Og det var Storepigen, der med ét skreg op, blændet i Stemmen af Graad og Skræk og Glæde: „Kolbein sidder jo i Baaden.“

Men da laa Husfrue Katrin allerede i Fødselsvéer som ramt af et Slag. Og da Kolbein bleg som Døden naaede sit Hjem, var Katrins Skrig den første Hilsen, der lød ham i Møde. Fru Katrin gik uden Overgange ind i en frygtelig Fødselskamp, og da den havde varet en Tid, gik den over i Krampe.

Og ud paa Eftermiddagen døde Fru Katrin uden at være bleven forløst.

Ude paa Fjorden søgte de endnu efter de 13 Forulykkede. — De fremmede Skibes Kaptajner rystede paa deres Hoveder, det kunde da kun ske med en islandsk, halvdisciplineret Besætning, at de gik 13 Mand i en Baad, der næppe kunde bære 8. — Lidt rigelig havde de vel ogsaa rørt Brændevinen af Glæde over at være helskindet hjemme. Kaptajnen saa' in-

gen, han sagdes at staa ved sin fødende Hustrus Seng — til det saa rygtedes, at Fru Katrin var død i Krampe.

Den lille By i Fjordens Munding var som lammet. Hulkende unge Brude med alt Udstyret i Orden, unge Koner med smaa Børn om sig, det var Ulykkens Efterspil, de Drukne havde alle været mellem 20 og 30 Aar. — Og udadtil set laa den lille By som før, Sneen laa rødlig i Muslingskaalerne højt paa Fjældenes Toppe, belyst af den sidste Sol, Dønningerne kom rullende tungt mod Bredden. De smaa Huse laa ligesom sammenkrøbne op ad de kolde, visne Tun under Fjældenes Fod, lukkede sig hver for sig for Kulden og for Uhyggen.

Naboersker vaskede og klædte Husfrue Katrin, de foldede hendes Hænder og lagde hende paa et Baare-Stillads ude i Laden og dækkede hende tilsidst helt med et Lagen. — I Sovekammeret laa Kolbein søvnløs i Timer og hørte paa sine smaa, sovende Drenge Aandepust. Han maatte samle al sin Tanke om den trygge Lyd, der ligesom ved sin Tillidsfuldhed holdt hans Forstand tilbage og hans Liv fast.

* *

I Drømme kendte Husfrue Katrin en Bølge af Smerte igennem sig — en Bølge til, og atter én. — Og i Drømme huskede hun Havets Treenighed i Brækkere. Saa laa hun en Tid igen og var sig bevidst.

at hun sov. Livet rullede i smaa, kuldesitrende Bølger igennem hende, og fjærnt, saa fjærnt som i en anden Verden, hørte hun Dønningers plumpe, sugende Svulm, Svulm mod en anden Verdens Kyst.

Saa kom der igen Brækkere — igennem hende — tunge Skyl af Smerte, Fru Katrin undredes, at hun ikke sprængtes. Men der laa ligesom Lammelse over Smerten, den kom hende ved og kom hende dog ikke ved. Knive sønderskar hende, ganske langsomt eller i pludselige Snit, men hendes Legeme var som opløst, den skærende Smerte føltes i Kødet, og alligevel var Smerten som fjærnet fra Kødet. — — Saa laa hun igen og vidste kun, at hun sov.

Til det paa én Gang syntes hende, at Smerten kom hende nærmere, bestandig nærmere, rykkede ind i hende som en stigende Forfærdelighed, uden at hun endnu fornam, *hvor* i hendes Legeme Smerten var. Det var kun, som om nogen havde ført en Klo ind i hendes Liv og flaaede til, flaaede saa Muskler sprængtes, og Sener knagede og Kødet langsomt skrabedes fra Benene. — Fru Katrin huskede, ligesom en Hukommelse ved Siden af, naar hun havde slagtet og holdende fast i Senerne, med en sløv Kniv, langsomt havde revet Kødet fra Dyrets Ribben, saa nøje saa Benet var glat og blankt. Der blev de smukkeste Koteletter paa den Maade. — Det blev ved at flaa, flænse og skære, indefra og udad, som skulde hun krænges som en Pose. Og med ét var Smerten over

hende som Vanvid, som et pludseligt Hyl — saa faldt et Bundt sprængte og spændte Muskler sammen, Fru Katrin dukkede op i Bevidsthed, som naar en Svømmer længe har svømmet under Vandet og stikker Hovedet op for at aande.

Men det var først, da Fru Katrin hørte en svag Klynken, at det blev hende bevidst, hvad der var sket — hun havde født! Og derved naaede Fru Katrin til at tænke. Hun fornam en Kulde om sig, som laa hun i Mørkets isnende Hjærte, og en Dødstræthed i sig, saa hun intet Lem kunde røre. Og nedefra klynkede det. Katrin rørte paa sig — forsøgte — men mægtede ikke at løfte et Lem, de massive Arme laa ud paa Baaren, som Træ der ikke kom hende ved. Endnu begreb Katrin intet, hvor hun var? Kulden? Ensomheden? Mørket? Hendes trætte Hjærne ompspændte foreløbig kun den frysende, spæde Klynken, der stadig blev spædere.

Katrin vred sig lidt til den ene Side, lidt til den anden — hvilede svimlende hen og forsøgte igen. Hun fornam sig stærkest til højre og vred sig den Vej, langsomt, haarsbreddt ad Gangen fik hun flyttet den højre Arm, ned, stadig nedad, stadig ansporet af den hendøende Klynken. Saa naaede hendes Fingre noget blødt — og endnu langsommere med en aandeløs, feberhedende Anstrængelse slæbte hun Armen tilbage, og et lille, endnu varmt Væsen op over

sig, til det naaede hendes Bryst. Og beskyttende for Kulden fik hun den trætte Arm lagt henover Barnet.

Da først blev der Tid for Fru Katrin til at tænke paa hvor og hvorfor og hvad nu? Der var uigennemtrængeligt Mørke omkring hende, en frygtelig Isnen, og under hende et haardt Brædt. —

Det var Brædtet, der fik Fru Katrin til at forstaa — hun vidste i et Nu, at hun laa med Ligsærk paa i Laden.

Da begyndte Fru Katrin sin Kamp for Livet og for sin lille Pige.

Hun fornam sig mataandende hvile, med alt hvad der var af levende i hende hvile paa Brædtet, hvile med en uendelig Tyngde. Det gjaldt at overvinde netop Tyngden og hun rejste Hovedet lidt — noget surrede, sugede. — — — Lidt efter vendte Bevidstheden tilbage, endnu fornam hun sig hvilende som en langstrakt Tyngde. Hun forsøgte at flytte den frie Arm — eller Benene — det var altsammen som om det ikke kom hende ved og aldrig havde tænkt paa at lyde hendes Bud. Og hun forstod, at hendes Vilje gik ikke igennem hendes Lemmer som ellers, alle Nerver, der var Veje for Budene, laa upaavirkelige, udmattede endnu af Krampe og Fødselssmerte. Og inden de kom saa meget til sig selv, at de vilde lyde, vilde det være Morgen og Kulden forlængst have

Fru Katrin løftede igen Hovedet — og da hun lidt senere kom til Bevidsthed, hvilende i al sin Læng-

des Tyngde fladt mod Brædtet. da hørte hun et ganske svagt Klynk under sin Arm. Og hun vidste, hun maatte finde andre Veje for at naa til Kolbein med hans Datter, den lovede.

Der var stille omkring hende, ude om Kysten hørte hun Dønningernes Svulm, Svulm. Og det gik op for hende, at Mørket var forfærdeligt, en Kæmpe-Drögu, et Spøgelse der, uafbrudt ynglende, væltede sig over hende. —

Bevidstheden kom og gik — gik i en svimlende Sug en og kom med Fornemmelsen af sin hvilende Tyngde langt og fladt mod Brædtet.

Saa klynkede Barnet. Fru Katrin overvandt Mørket og Dødstrætheden og tænkte igen, kaldte paa Kolbein. Det lille Væsen laa som en uhyre Vægt over hendes Bryst. Katrin vidste, at fik hun end Herredømmet over sine Lemmer, over selve sit Legeme fik hun det aldrig, det laa som en Klode af formet Bly.

Da fornam hun noget — saa' det — strække sig ud af hende selv, et Legeme, som ikke var noget Legeme, en indre frigjort Form. Den gik ikke, den laa i Luften, baaret af en Strøm, som en Strøm i Vandet kunde bære noget bort med sig. Hun saa den trods Mørket, den syntes svag og famlende — og med ét var den sunket tilbage til sit Ophav, til hende selv.

Men et Øjeblik efter var den ude igen, Fru Katrin saa' den, hvilende og med lukkede Øjne. Hun var

sig bevidst, at det var sig selv, hun saa', en Part af sig selv, der lagde sig ud i Rummet uden Brug af de Lemmer, der intet magtede. — For anden Gang sank den ned igen, som maatte den tilbage og hente mere af det Stof, hvoraf den bestod, for selvstændigt at kunne fjærne sig saa langt som den vilde — til Kolbein.

For tredie Gang saa' Katrin sig selv udskilt i to — den oprejste Skikkelse strøg sikkert ind i Mørket — mod Døren — naaede den —

* * *

Ikke ét Minut havde Kolbein sovet, hans Sans klamrede sig til de tillidsfulde Aandedrag fra de smaa Dreng, der laa i hans og Katrins brede Seng. Selv laa han paaklædt, med hede Øjne, med febrilsk famlende Hænder og døvede sin Sans som én, der nægter at føle sin Smerte, for saa kan han ikke holde den ud. Han borede kun i enkelte stønnende Udbrud Panden ned i Katrins Hovedpude, saa stængte han igen. Imellem gik han til Vinduet, stirrende ud over den mørke Vandflade, hvorunder de 13 Mænd nu laa, *hans* Mænd, som han skulde have kommanderet bedre. — Han havde i det Minut, det skete, været nede for at skifte, han vilde ikke komme i Olieøj til Katrin

Hvorvidt Døren var aaben eller lukket, vidste Kolbein ikke, men i et Nu stod Katrin for hans Øjne,

høj i den hvide, i Brystet aabne Ligsærk. Den ene Arm holdt hun ind til sig, den anden stod lidt ud som et Forsøg paa at løfte den. Hun stod højt rejst med det glorielyse, paafaldende lyse Haar opløst om sig, Øjnene var lidt vilde som hos én, der lige har lidt forfærdeligt og anstrængt sig forfærdeligt og pustende aander ud. — Hendes Blik laa paa ham — vel et Aandedrag langt — saa var det, som om Luftten hvirvlede hende sammen til et Fnug, der forsvandt.

— — —

Kolbein var sunken i Knæene og holdt krampagtig om Sengestolpen. Han blev længe staaende — et Nu fløj det igennem ham at gaa ud i Laden og forvisse sig om, at Katrin *var* død. Men der var Skræk i ham, Kolbein Stærke, der saa mangan en Gang havde set en grønøjet Bølgedød i Øjnene, frygtløs, for han forstod hvad det var, Kolbein stivnede i Rædsel for sin Hustrus Aand.

Hans første Gang om Morgen var til Laden — og i ét Blik saa' han, at Katrin i Nattens Løb havde kæmpet for at komme ned af Baare-Stilladset. Lagenet laa endnu viklet om hendes Fødder, og den ene Arm laa et Stykke ud fra Legemet. — Den lille, nyfødte Pige laa død henover det kolde Moderbryst, dækket omhyggeligt af en massiv, marmorkold Arm.

Fru Katrin selv var forlængst frossen ihjel.

DEN LODNE HAAND

DER var ingen, som lo i det Hus, uden Valdis. Og naar hun lo, blev de andre blege. — Det gik dem gennem Sjælen som et Fugletræk af Minder. For de var alle gamle.

De huskede Latter fra deres egen Tid og paa andre Steder. Og de huskede Latterens langsomme Svindsotsdød her i den ensomme, grænseløs ensomme Præstegaard. Med en Jordkirke kun som en tavs, flerhundraargammel Nabo. Og med Lava, knudret forvreden Lava, der i alle Vanviddets og Hadefuldhedens Former strakte sig milevidt om som et forstenet Helvedes-Regimente. Og midt deri laa Præstegaarden som et gammelt, levende Legeme, et skælvende, forskræmt Legeme, der var bleven hjærtesygt af Beklemthed.

De havde sine sære Vaner og hver sin Livsmaade, alle i Præstegaarden. Gamle Groa var fremsynt og Egil, ældste Karlen, var sanddrømt. Han havde sagt straks, da Valdis, Præstens unge Broderdatter, skulde

komme, at hun vilde ikke blive længe der i Gaarden. Han havde i en Drøm set hende ride af Gaarde paa den gamle Skimmel, saa hendes Ophold kunde ikke blive af lang Varighed, for Skimlen skulde snart dø. Men det kunde ikke betyde Døden for Valdis, for da havde han ikke set hende paa Skimlen, da havde han set hende paa Blekur, den bleggule Hoppe, hvis Farve i Drømme betyder Dødens Sendebud. Og han fortalte om den unge Lægedatter i Reykjavik, der drømte, at hun gik ud af sin Faders Hus, og udenfor Døren stod en bleggul Hest. Hendes Slægtninge hjalp hende i Sadlen, og hun red bort i sit Natlinned. Og kort Tid efter fik hun Tyfus, som altid paa Grund af de slette Vand-Forhold er ondartet i Reykjavik, og hun døde.

Præsten selv var ikke mere levende i sin Tid, han var forlængst gaaet til Bunds i Saga-Tiden og i Studier den Tid angaaende. Han havde været paa Livets Arena de tre Aar, han læste ved Præste-Skolen i Reykjavik, saa fik han det ensomme Kald, og den berygtede Præstegaard, som ingen anden søgte.

Præstekonen, Husfrue Gudridur, hostede altid i visne, smaa Knæk. Det lød, som hostede hun blot for at høre noget levende. Hun var tredsindstyve Aar og havde været gift de tredive. Der sagdes, hun var Jomfru endnu — og synsk paa en egen Maade.

Hun var Datter af den forrige Præst og havde været i Gaaden fra hun blev født. Hun var den ene-

ste, den nye Præst kunde faa til Kone, vilde han bo i den Gaard.

Det kom i Stød, at den Gaard var ond at bo i. — Men saa ondt var det da, at Indtrykket blev hvilende, en Lammelse lig, over Sindene, lige til næste Stød kom.

Husfrue Gudridur stod udenfor paa Tuset, et „uslettet“ Tun bestaaende af græsgroede Tuer ganske tæt ved hinanden. Hun stod og snakkede med Egil, der møjsommelig afskar Græsset med en nyhvæsset Krumkniv. Høsten havde givet lidt Efteraarsgrøde, som han sparsommelig bjærgede. Kniven slegede sig ind om Tuerne, Egil var øvet i den Maade at indvinde Hø paa, han syntes det gav svært af sig.

Husfrue Gudridur havde det underligste Blik. Det var et Blik som hos én, der lige har sovet tungt eller været bevidstløs og saa med ét slaar Laagene op. Et sært halvfødt Blik, der hele Tiden saa' ud, som om det maatte briste eller folde sig seende ud. Men det havde været saadan i snart et halvt Hundrede Aar, alt i det gamle Ansigt stivnede i Alderdomspræg, kun Blikket forblev stadig det samme.

Kun naar Gudridur „saa“, blev Blikket anderledes.

Gudridur havde „set“, da hendes Husbond, Sera Jon, mange Mile borte, i hans Kalds yderste Udkant, faldt af Hesten og brækkede Armen. Hun havde alt parat, da han kom hjem. Paa den Maade havde Gudridur faaet Tid at ordne sig mange Gange.

Hun stod og saa' mod Syd, hvor Jökulisen laa hen langs Synskredsen lig strimesmalle, skinnende Øjne i Hovedet paa et mægtigt, hvilende Rovdyr, der missede imod Solen. Det summede ensomt fra Floden, den stride, grumsede Jökulflod, der strømmede stridigt gennem Lavaen og tæt forbi Gaarden. Gudridur mindedes sin eneste Broder, der som tolv Aars Dreng reves med af Strømmen. Ulykkeligvis havde han kunnet svømme, og en hel Time blev han ved at bakse mod de graa, smudsige Vande, der bankede ham skaanselsløst mod Stenene, som naar Kvinder vasker Tøj. I al den Tid havde Gudridur løbet nede ved Bredden og skreget til hun var hæs, hun kunde ikke hjælpe, og der var ingen hjemme i Gaarden. Saa druknede han da, og Gudridur havde en fjærn Erkendelse af, at hun siden havde været synsk.

Valdis kom i det samme ridende over Floden og drev Kvæget foran sig. Hun sad glad paa Mandfolkevis, de ringede Strømpeben dinglede paa hver Side af Hesten. Da Vandet gik for højt, trak hun dem op og lagde dem syngende af fuld Hals over Kors over Hestens Nakke. En Flok Hunde svømmede med og drev halsende paa Kvæget.

Da Valdis naaede Huset og sprang af Hesten, pegte Husfrue Gudridur mod Syd. De sære Øjne svulmede, som vilde de sprænge en Hinde, der bandt en Sans inde. — Der var milevidt intet at se.

Gudridur løftede Haanden og strakte Pegefingeren ret ud. Langs med den, som en Jæger tager Sigte, syntes en Sans at straae, kommende fra Øjet, følgende Fingrens Linje.

Den Gamle stod rank som en Valkyrie, de brune, knoklede Træk var faste som Bronce, Armen var stift fremstrakt og Fingrene sænkede, som naar i Arenaen Popæa Solbina gav Tegn til Døden, kun Pegefingeren viste som en Pil lige mod Syd. En mægtig Kraft stod som en Flod ud af de sprængte Hinder, en Sans der som Tanken lod haant om Rum.

„Der kommer Færdes-Folk! Ryttere — de har mange Heste, Skifteheste og Pakheste. Der er en Kvinde med, det er en Udlænding. Manden, som rider næst hende, er ogsaa Udlænding, han har været her før, det er Englænderen, som har købt Laks-elven. Han har fire Mænd med“....

„Hordan ser de ud?“ spurgte Valdis dæmpet, nysgerrig. Hun saa' spændt paa sin Slægtnings sprængte Øjne, derhen hvor hun pegte, var intet at se.

„Kvinden har en lang, graa Kappe og en Hat, der er trukket op foran. Hun har Slør for Ansigtet. Hun rider en brun Hest. Manden rider ogsaa en brun, men den er større. Han har graa Benklæder og lange Støvler og der er Knapper paa Siderne....

Gudridur gav nøje Besked om dem alle. Hun stod endnu en Tid og saa' mod Syd, regnende ud hvor Rytterskaren var, og hvad Tid den kunde være i

Præstegaarden, om en tre, fire Timer, tænkte hun. — Saa groede langsomt Hinden hen foran Øjnene igen, Gudridur saa' intet mere, det blev uklart for hendes Syn, sagde hun.

Saa gik hun ind for at ordne, og Valdis gik hende flinkt til Haande, syngende, glad for at se Fremmede i den ensomme Gaard.

Snart var hele Gaarden i Orden undtagen Badstuen, der paa ældgammel Vis laa ovenover Kostalden. Det gav Varme om Vinteren. Valdis entrede Stigen og gav sig til at ordne Sengene, smaanynnende, glad og travl.

Da greb noget Valdis haardt om Benet, højt oppe, lige over Knæet. I Befippelsen, i en hastig forundret Vrede over, at en af Gaardens gamle Karle pludselig maatte være bleven gal, rev Valdis sit Skørt op — en Mandshaand, men en *fremmed* Mandshaand slap da netop sit Greb og trak sig tilbage ind under Sengen. Valdis fik god Tid til at se et grovt, blaastribet Skjortearme med en bred, ogsaa blaastribet, Haandlinning, og en modbydelig stor, raa Haand, vejrslaet, rød og grovhudet med store, fremstaaende, blaa Aarer og tæt haaret. Valdis var i et Nu betændt af en skummende Indignation og gav en Strøm af Udkælden fra sig, saadan et simpelt Bæst o. s. v., inden Haanden endnu vel var inde under Sengen igen. I Hastigheden overvejede hun ikke Besynderligheden i, at en Fremmed var krøbet herop, men

kun, at det var en Fremmed, og den Fremmede var en Løjser. Og endnu skældende bukkede hun sig ned efter Haanden for at tage hele Personen i Øjesyn — bange var hun ikke, lige nedenunder rumsterede Gaardens Folk. —

Under Sengen var kun tomt Rum.

Og i Stuen var af levende Væsen kun hende selv.

Et Øjeblik stod hun fuldstændig forstenet. — Saa skreg hun, et Skrig saa skingrende, saa sønderflængende, saa skælvende forfærdet.

Det hørtes over hele den udstrakte, af mange Skure sammenbyggede Gaard, helt ud paa Tunet, hvor Egil gamle afskar Græs med sin Krumkniv. Der gik en Trækning over hans furede Ansigt, gamle Egil kendte Klangen. — Alle Folkene fra Gaarden var allerede oppe i Badstuen, da gamle Egil kravlede op. Valdis stod med vilde, stift opspærrede Øjne og hakkede sin Fortælling frem, hun hagede sig fast med hver Haand til den skælvende Groa og Fru Gudridur, og hendes forfærdede Blik ligesom samlede de øvrige sammen, som maatte hun have dem alle, alle om sig til Hjælp i sin svimlende Angst.

„Ved høj lys Dag!“ jamrede hun, „er én da aldrig sikker her?“

Alle de gamle skottede til hinanden — og tav.

Da smed Valdis sig næsegrus ind til sin Onkel, Præsten, saa hun nær havde styrtet ham om. Og hendes vilde Forfærdelsens Raab lød igen over hele

Gaarden: „Jeg vil herfra Farbror — jeg dør her! Jeg vil hjem — i Dag, nu Farbror, nu, nu, nu!“ og hun skottede til Sengen og trak ligesom Benene skælvende ind under sig.

Husfrue Gudridur fik Valdis i Ro med at love, at saasnart der kom en Lejlighed, skulde hun komme bort. Og indtil da skulde hun aldrig være ene. Saa klædte de det sanseløse, skælvende Pigebarn af, hun var som vege Siv i alle Lemmer, som holdt intet Led og ingen Muskel hende sammen. Tilfældig kom de til at stryge Særken op over Knæet — der sad blaa Mærker efter fire Fingre paa Ydersiden og Mærket af en Finger paa Indersiden af Benet, blaalige, blodudtraadte Fingertryk. Der var ikke taget med Naade. Stiltiende trak de Særken ned og vekslede bare et Øjenkrogenes Blik, Valdis saa' det ikke selv, hun skælvede nok endda. — — —

Ved Eftermiddagstid red en Rytterflok gennem Lavaen, over den strømmende Flod og i Galop over Tunet, til Hestene standsede foran Døren. Det var Lakselvns Ejer, Mr. Petzold og hans Søster Mary. De skulde efter endt Sommerophold tilbage til England; de bad om Herberg, som Petzold før havde haft i Præstegaarden. — Ja, værsgod, Bordet stod opdækket, og deres Sovekamre var i Stand.

Og Sera Jon havde allerede sine Sagabøger opslaaet, han læste op af Njals Saga, som begge de engelske Sødskende naturligvis kendte i Forvejen.

Han bredte sig vidt og forklarede, som talte han til smaa Skolebørn, der aldrig havde hørt Gunnar fra Hlidarendes berømte Historie. Sagaen er for Islændingen mere end Biblen; efter Sagaerne former de deres Liv. En Islænding siger ikke: „Bliv som Kristus, min Søn“, han siger: „Læs Egils Saga eller læs om Skarphedin, 20 Gange eller 20 Gange 20 Gange og bliv som Skarphedin.“ Og saa er de allesammen langt tilbage for Skarphedin, thi han saa' frem og ikke tusende Aar tilbage.

Det var det Miss Mary tænkte paa, mens hun gik til Ro, dødstræt efter et Ridt paa 15 Timer. Sengen var høj, en hel Familjeseng, hvori hun forsvandt i et Hav af Edderdun. En talløs Mængde Overdyner var stablede ovenpaa hinanden som en Lagkage.

Miss Mary befandt sig vidunderligt i Edderduns-Lagkagen. Kun var det lidt uhyggeligt at skulle ligge her i Gæstestuen saa langt fra de øvrige Husbeboere. For skønt det ikke saa' saadan ud udefra, havde hun alligevel snart opdaget, at den gamle, halvt sammensunkne Præstegaard var et helt Komplex af Huse, Tilbygninger og Skure. Hun havde redet forbi en Række Huse med Gavlene frem ligesom i gamle hollandske Byer. De hørte ligesom ikke hinanden til og udgjorde dog én stor, samhörig, jordklinet Bygning, overdækket med Græstørv. Græsset voksede som et eneste grønt Tæppe fra

Tunet i Flugt med Tagene og ned igen og videre ud i Flugt med Tunet. Paa kort Afstand var det endnu slet ikke faldet hende ind, at der var en Gaard, hun antog det kun for en Græs-Banke — til hun holdt for Døren. Og hun huskede, da hun var kommen ind, havde hun først set sig om i en rummelig Forstue, og derfra havde hun skimtet Gange, dunkle, smalle Gange ud og ind mellem jordgraa, af Ælde halvt forstenede Mure. Med ét var det slaaet ned i hende, at hun befandt sig under Jorden i en Rævegrav. Og ydermere var det som om denne Rævegrav stod i Rapport til det interessante, men højst uhyggelige Lava-Parti, de red igennem. Og hendes Fantasi havde gjort Præstegaarden til et Troid-Slot, og alle Lavaens Formationer var Drabanter, der nok lod dem passere, men ingenlunde vilde dem noget godt. Alt hvad Mary havde set, og alt hvad hun ikke havde set, men kun drømt af frygteligt, var udarbejdet i de fordrejede Sten-Træk. Og en Mængde smaa og store Kratermunde, Kegler med en Fordybning i Midten, laa imellem Lavaen, hun havde sammen med Broderen beseet dem om Eftermiddagen. De gav ikke ondt af sig mere, havde Føreren fortalt, men Stedet var et af de mest vulkanske paa hele Island, saa ingen kunde jo forsaavidt være sikker paa, at de ikke tog fat igen. Der var i det hele taget over Gaarden og Omegnen et besynderligt Aandepust af onde, bundne Kræfter.

Det faldt ikke Mary ind at være bange. Hendes Broder havde jo netop derfor taget hende med til Island; et almindeligt Pigebarn vilde han ikke have med, men Mary var ligesaa uforfærdet en Kammerat som en Mand. Ellers var Gæsteværelset, Sengen fraregnet, intet hyggeligt Opholdssted. Et Steds susede det vedvarende, det var Strømmen, Jøkulfloden, de var kommen over, efter at de længe havde redet gennem Lava. Førerne red to op paa Siden af hende, idet de fortalte, at midt ude i Strømmen blev man gerne svimmel og sad da usikkert paa Hesten. Det var hændet, at Kvinder ligefrem var suget ned af Strømmens svimlende Magt. Mary havde været kry, lige til de næsten havde naaet Land, da — lige med ét — saa' hun begge Strandbredder suse af Sted, som drejede de rundt paa en Drejeskive. Floden, syntes det hende, var bleven ganske jævn og stille, men de afstedsusende Bredder gjorde hende fuldstændig ør. Tømmerne laa slappe i hendes Hænder, og hun følte en mat, beruset Drift i sig til at glide ned ad Hestens Side, glide ned — slap — svimmel — og saa var de ovre. Da Hesten traadte op af Floden, var det hende som hun vaagnede op af en Døs, og Mændene slap hendes Skuldre. —

Mary beredte sig til at slukke Lyset, der stod paa Stolen ved Sengen. Hun ligesom tøvede lidt — ude om Gavlene tudede den bitre Efteraarsstorm og

blandede sig larmende med Flodens Brusen — saa slukkede hun.

Du Himmel, et Mørke! Mary spejdede derhen, hvor hun vidste, der var en lille Rude i Gavlen. Men Natten derude maatte være som Jordstuen her, hvert Lys-Athom var som kvalt, det var dump, sammentrængt sort. Stormen smældede og tudede imod Gavlen, som var det eneste ved Gaarden, der ydede noget at slaa imod. Det fløjtede under de utætte Døre — og stadig, monotont lød den larmende Galop fra den løbske Flod. Det lød saa ondt. Som jog den, jog, jog — som kun Satan red, naar han hentede en Sjæl, han frygtede for i sidste Time skulde vende sig mod det gode.

Netop som Mary gav sig selv den myndige Ordre at sove, mærkede hun, at Overdynen begyndte at glide ned mod Gulvet. Hun trak den op, pressede den fast mellem sit Legeme og Væggen, lagde sig til Rette og gav paany sin bestemte Ordre. — Hun vidste fra før, at Organismen er Viljen underdanig.

Da *trak* det i Dynen. Mary var altfor koldblodig og vaagen til noget Øjeblik at indbilde sig, at Dynen *gled*. Nogen, det være sig Dyr eller Menneske, men noget bevidst trak, forsigtig, prøvende, til sig.

Flere Gange trak det, og Mary holdt igen. Saa gik der en Tid, saa blev der igen trukket, smaa, langelige Drag, ikke som Ryk, men som en stigende, haandsikker Tilsigttagen. Mary svarede med en stum,

energisk Fastholden i Dynen. Men hun vidste, at i den Kamp vilde hun blive den lille, det var som om alt Haabet var slukket med Lyset før, Mørket var et Rige, der rykkede med sine onde Lysters Styrke. Hendes Sans tiggede om en Virkelighedens Lyd, et Trin, et Ord hun kunde modsige eller derigennem beregne, hvor lidt eller hvor meget den dødstavse Fjende var. Og sprang hun ud af Sengen, vidste hun ikke, om hun vilde komme i Haandgemæng med noget, hun ikke kunde se hvad var. Og maaske i Mørket blive slæbt om paa det kolde Gulv. Et Instinkt sagde hende, at passiv Modstand var det rigtigste — og her i Sengen kunde hun i hvert Fald kun angribes fra én Side.

Hendes Tunge laa lammet og ligesom hvid i hendes Mund, inde under Panden var der kommet et Pres, som om Rædselen var en Bestanddel, der buldnede og den stærke Pandeskal kunde ikke springe. Beständig buldnede Rædselen og pressede som indestængt Gæring, hendes Aandedrag kom lydløst, møjsommeligt behersket gennem Næsen, Munden havde hun presset sammen, lukket den om det Skrig, der syntes hende var Sprængning og Død.

Og paa en Gang var alle Lavaens Formationer levende om hende i Mørket. Hun følte dem mere, end hun saa' dem, skydende snogeagtigt ud fra det mættede sorte. Et løssluppet Ur-Ondsind, der kom ind over hende, et Helvedes-Regimente, der havde

kastet Stenens Spændetrøje og graadigt halsede frem mod hende, der laa som en skælvende Fugl foran Slangen! — Du evige Gud, hvad var det for Væsner!

Mary huskede noget, der var overgaaet hende i en Drøm og glimtvis siden var kommen igen, men aldrig lod sig forklare. Det havde noget at gøre med hendes Mund, noget blæredes op og blæredes op som svulmende, bristefærdige Sejl, indtil Fornemmelsen svandt, opløstes i en over alle Bredder blød Udsulmen. Det kom og gik saa hurtigt, at hun ikke vidste det havde været der, før lige i den sidste bløde Udflyden. — Ogsaa nu kom og gik det, som en Skræk, der steg og faldt.

Hvad var det for Væsner, der som en Fos flød frem af Mørket? Det var et Trolld-Ansigt med udpustede Kæber og abeagtige, sorte, flade Næseboer. — Lange, sataniske Stødtænder, to og to holdt sig svævende over hende. — Der var en spiralfordrejet Danserinde, hvis Hoved gik op i en Spids, og hun dukkede Spidsen og sigtede frem som en Sværdfisk! En Hvalros-Krop med Præstekrave væltede sig ned som af en Stabel af Mørke, en Skabning, hun aldrig havde set. — En indisk Afguds-Figur, en klumpet, forgyldt Satan, der stak med Øjnene! — Tænder — Øjne — frygtelige Urformer — Kløer . . .

Mary holdt sin Aande tilbage og tog sig sammen med en skarp Kommanderen: „Du fantaserer, Mary!“

fik hun sagt. „Det er alle de Formationer, du saa' i Lavaen i Dag. Du har Feber, og du skal tænde Lys. Du skal! Det nytter ikke, at du ikke tør, du *skal*! Og saa skal du gaa ned og finde din Broder.“

Men Organismen lystrede ikke, og hele det djævelske Kor flød igen ud af Mørket. Det svimlede for hende, det var som en Flod kom ovenfra, en Flod af sorte, fordrejede Sataner, hun hørte Flodens Brusen, en tordnende Haanlarm. —

„Tænd Lys, Mary, tænd Lys!“ fornam hun i sig selv, og da var Pinen saadan, at den maatte have Ende. Hun havde Fornemmelsen af at staa paa et Springbrædt højt oppe i Æteren, hvor Luften var saa tynd, at hendes Organisme ikke kunde fungere. Hun maatte have Luft eller styrte!

Tænd Lys Mary, tænd, tænd!

Og den af Ophidselse vildt forvirrede Organisme adlød vanemæssig, hendes Arme strakte sig ud i Mørket for at faa fat paa Tændstikkerne, der laa paa Stolen.

Men Haanden fik ingen Tændstikker — idet hun strakte den famlende ud, blev den grebet af en anden Haand. Med den til det yderste spændte Rædsels frygtelige Følsomhed skælnede Mary hver eneste Fingers Tryk, Tommelen der klemte inde i hendes Haand, de fire andre der lagde sig haardt over hendes Haandryg og Fingre. Og i et nu vidste hun samtidig, at Haanden maatte være lodden. —

I det samme styrtede hun fra Springbrættet! I et Blink gik hvidt, ophedet Metal hende gennem hver Nerve fra Hoved til Fod — saa brast noget i hendes Hoved. Hun følte en Art Svinden, Befrielse, Mathed — hun ligesom gik bort i en blød Udsvalmen

* * *

For den lange, blegskæggede Petzold var Tingene en Gaade. De havde om Morgenhen hentet ham ned til hans Søster. Og Pigen, gamle Groa, fortalte, at hun havde fundet den unge Frøken besvimet i Sengen, da hun kom med Kaffe. Egil mente at have hørt et Skrig først paa Natten, men Stormen og Floden havde gjort saadan en Larm, at han var ikke helt vis i sin Sag. Og da han ikke hørte noget mere, havde han tænkt det var Indbildning. Petzold fik sin Søster til Live med Medikamenter fra sit Rejse-Apothek, hun var sløv og graa i sit Ansigt som gammel Sne. Hun fortalte som i Søvn, hvad der var sket. Han fik ogsaa at vide om Valdis og lovede at tage hende med til hendes Hjem i Reykjavik, Skimmelen var hentet hjem og stod parat.

Han spurgte ud, om nogen vidste, hvad der i foruds Tider var hændet i Gaarden? Men ingen vidste noget. Saa langt de mindedes, var det kun bleven sagt, at Gaarden var ond. Og Petzold skabte sig den Theori, at ligesom der paa den besynderlige Ø var

Munde ned til Dybets glødende Verden, saa var der ogsaa Munde, hvorigennem den ukendte Aandens Verden undertiden lod høre fra sig. Den gamle Præstegaard, ensom blandt Lava og Kratere, var en saadan Mund.

Hverken Valdis eller Mary Petzold forvandt i deres Liv, hvad der var overgaaet dem. Valdis turde aldrig være alene, Mary Petzold kunde undertiden findes ude paa Gaden uden Hat og Overtøj og uden at vide, hvad hun var gaaet ud efter.

Saa blev omsider den gamle Præstegaard jævnet med Jorden.

DRENGEN VED VINDUET

SYSSELMAND Thorkjel Sveinsson var paa Hjemvejen, November-Vejret var bittert og Blæsten skarp. Men saa længe det ikke slog ind med Sne, var det ingen Sag.

Pjetur var med. Pjetur var 15 Aar, en tynd Fyr, men rask paa det som Pokkeren. Han var halvt som Barn i Sysselmandsgaarden, født i sin Tid af Første-Pigen Thora, hvem Sysselmandens Mo'r selv havde forløst. Thora var forlovet med Bjarni, første Karl i Nabogaarden hos Provst Gisle. De to gik og ventede paa noget at „komme sammen“ paa, og — som det i Reglen er Skik paa Island — holdt de sig hæderligt til hinanden som andre Ægtefolk, fik et Barn til, som opdroges i Provstegaarden, og ventede fremdeles. Pjetur var en stor, flink Broder for Sysselmandens egne tre, smaa, forvovne Knægte, tre larmende Uforsagtheder, som ingenting bed paa. De havde det ikke fra fremmede Uforsagtheden, Sysselmand Thorkjel Sveinsson var ikke stor netop, men

han var et ukueligt Muskelbundt, og Viljen var seig. Han var glad for sine Dreng og mest af alt i Verden for sin Husfrue Karen, som han havde vundet sig i Danmark, mens han læste ved Universitetet.

Pjetur havde plaget svært for at komme med paa denne Vintertur, og han havde faaet Lov saa. Da han havde været borte i to Dage, det længste han endnu havde været fra Hjemmet, længtes han gudsjammerligt. Og jo nærmere han nu kom tilbage til Sysselmandsgaarden, desmere strømmede han over af Snaksomhed. Han blandede Hjemmets Anliggender ind i Sagaernes Minder i Landskabet. Her var Fjældet, hvorunder Gudmund den Prægtiges store Gaard laa med de udskaarne Vægge saa pragtfuldt udskaarne, at det ansaaes for Synd at dække dem med Tjald om Vinteren. Og her var Stedet, hvor Kjartan og hans ene Mand stred med de onde Usvivssønner og fik Banesaar af sin egen Fosterbroder Bolle. Og Gud ved om Thora, Mama hans, havde faaet Skindskoene færdig, som hun havde lovet ham at sy? Og Drengene — mest talte Pjetur om Drengene — om de kunde forliges, om den lille Egil igen havde haft Krampe, som han somme Tider fik, naar han blev rasende og ikke straks kunde komme til at slaa fra sig.

Sysselmanden hørte smilende til — Karen! Drengene! Hjemmet! Det var det, han havde skrevet Vers om, han var jo ikke Islænder, om han ikke

skrev Vers. Livets røde Musik — Livets røde, røde Musik, nynnede det rytmisk igennem ham. Og han saa' for sig, blodrød og varm, Husfrue Karens Yndlingsfarve, den hun klædte sig selv i, sine Stuer og sine Dreng, de sprang saa vævre som smaa Føl i det røde, smidige Jersey-Væv. Der var ligesom Jubel i Farven, en Livets Fest-Melodi, der faldt saa godt i Harmoni med den Rigdom af Blod, der var i ham selv. Han kunde forstaa Sagaernes Helte, at de klædte sig i Skarlagens-Kapper, naar de rigtig skulde til Fest. —

De havde en 5—6 Timers Tur over Fjældet og maatte forlade den sidste Gaard under Fjældets Fod tidlig i Dag-Graaning, for at komme over det værste Stykke, mens det endnu var Dag.

Opad, bestandig opad. Marschen var tung til at begynde med og tungere blev den. Stigningen blev stadig stejlere og trættende over Mos eller løse Sten. Og mange Steder ledte de længe først, før de fandt et Sted, hvor de kunde komme over. De krøb og kravlede, sprang her og svang sig op der, men holdt blot Vejret, vilde de være hjemme midt paa Eftermiddagen.

Efter fire Timers Møje var de oppe og kunde se sig om. De gik frem over Fjældets jævne Højder og fandt en Stenhøj og i Toppens Fordybning en tilproppet Flaske. De undersøgte den og fandt Navne skrevne paa et Stykke Papir. Sysselmanden skrev

sit og Pjeturs Navne, proppede Flasken til igen og satte den paa sin Plads. Endnu var det dagklart, saa vidt som det da kunde blive det, forude gik Himmels Blaa i ét med Fjorden, som randt det blaa i en bred Strøm ud af sin Himmelkumme og flød hen ad Jorden. Til de tre andre Sider laa Fjældtoppene saa tætte som Kegler.

Sysselmand Thorkjel Sveinsson saa', netop som han vendte sig for at gaa, én af de fjærneste Toppe, helt ude ved Vandets Kant, slynge et Flor omkring sig. Den næste Fjældtop drapperede sig paa samme Maade — og ude over Fjorden, kommende ude fra Havet, sejlede en uhyre graa Taage ilsomt frem, saa tæt som en kæmpemæssig Maage paa Flugt ind mod Land. Og forholdsvis hurtigt var intet blaat synligt mere, hverken Fjord eller Himmel, kun et maagegraat Skylag laa over Vandene.

Et Pust strøg ned over Fjældryggen, sagte raslende mellem de smaa, tørre Lavabrokker. Pustet bar det graa med sig, som en uhyre, dødstavs Vinge slæbte det frem over Fjældet! Det drog bort for deres Øjne som et Fugletræk, en Drift af graadige, ilfærdige Spøgelser. Men ude over alle Fjælde saaes nu den samme Drift af lavt sejlene Skymasser, de skjulte Banker og Toppe som i en fast, blød, uigen-nemsigtig Gelé.

Saa susede det igen frem over Fjældryggen — en Drift mægtigere end før — det var som en Flaade

af Kæmpesejlere, der med flaaede Sejl hvirvledes om af Storm og Strøm! Saa snart den var drevet forbi, satte Sysselmand Thorkjel Sveinsson i Løb, nu gjaldt det at finde Nedstignings-Sted, inden den næste Byge kom.

Det var allerede svært nok. De maatte staa stille, mens de tætte, graa Flager drev forbi, derimellem maatte de løbe, løbe. Men der blev kortere og kortere Mellemrum og tilsidst ingen. Taagen blev saa tæt, at de maatte holde hinanden i Hænderne for ikke at komme fra hinanden. De gik i Taagen som i et levende Uhyres Bug, et Sted krøb de opad, et andet Sted maatte de igen nedad, de gik i Timer og vidste tilsidst blot saa meget, at de intet vidste om, hvor paa Fjældet de var.

Men da de stødte paa Stenhøjen med Flasken, sank deres Mod, de havde altsaa blot gaaet i Taagen rundt om paa Fjældryggen. Og mens de stod stille og talte sammen derom, fornam de Snefnug faldende blødt paa deres Ansigt, flere og flere, hastigere og hastigere. Da gik det op for dem, at der var Snestorm i Vente.

Og en Novembers Snestorm i de øde Fjælde var bleven Døden for mange før dem!

Det steg med Susen om dem, et tiltagende Stormens Spektakleri, de maatte dukke sig og raabe for at høre hinanden. Thorkjel Sysselmand bandt Pjetur fast til sin Livrem, det var lettere at stride mod

Stormen, naar de ikke holdt hinanden i Haanden. Og det var visselig en Strid! Stormen fo'r og jog i Hvirvler, hylende og brølende, Sneskyerne stod i et sydende Kog op over Fjældenes Toppe, den tørre Susen over Fjældryggens løse Lava voksede til en kogende Larm som af Brænding.

Og bestandig tog Uvejret til. Det var snart umuligt at faa Luft, og Stormen slængte om med dem, til de blinde og fortumlede fandt et Øjebliks Læ bag en Sten. Til Natten blev Uvejret værre, selv Fjældet, de var paa, syntes at ryste i sin Grundvold. Og halvt sindsforvirrede af Larm og Brøl vovede de sig ud for at finde et bedre Læsted for Natten. — Stormen løftede dem, de tumlede om, faldt, trillede. — Thorkjeld Sveinsson kom ind i en Hvirvel, han tog sig halvt i Krampe til Brystet for at faa Aande, sparkede og slog om sig som en Druknende. —

Da han igen kom til Sans og Samling, var Pjetur borte.

Thorkjel Sveinsson var alene. Han kaldte, skreg ind i Stormen, skreg som en Rasende til ingen Nytte, ingen Lyd var hørlig. Uvejret ligesom tog Raabet ud af hans aabnede Mund, greb det, splittede det og bar det bort, inden Lyden endnu havde faaet Tid til at samle sig til et Navn. Og skønt Pjetur ikke var til nogen Hjælp, men kun skulde beskyttes, var det alligevel Thorkjel Sveinsson, som om der med Dren-

gen var falden en Støtte bort. Han var ene nu, følte sig saa elendig ene!

Og med stigende Bestyrtelse spurgte han sig selv, om der med disse Uvejrmasser var Bud efter ham. Og da først Spørgsmaalet var kommet, kunde han, sin Fortumlethed til Trods, ikke blive det kvit igen. Snestormen kunde vare i otte Dage, om det skulde være, og han var mat, dødstræt og ene i Larmen og Mørket. Hjærtets trættende Hamren og Anstrængelsen ved at lægge sig op mod Uvejret havde gjort ham svag, Benene rystede under ham. —

Bud efter mig, Bud efter mig, blev han ved at mumle, mens han ravede frem i den kogende Larm, hidset og holdt oppe af sin endnu ukuede Vilje til Liv. —

* * *

Husfrue Karen stod i Døren og saa' ud. Det var ved Aftentid, og der var en sær Uro over hende. Himlen blev som en tung Pose, der graa og klam sank ned over Vandet. Den Himmel gav Sne. Saa kendt var hun paa Island, at hun kunde se Vinteren kørt frem med en Snestorm fra Nord. Vandet blev som Sod, der flød med hvide, bidske Skumstænk, og ud paa Aftenen piskede Snestormen, kogende og knitrende mod Vinduesruderne. Husfrue Karen fik Thora ind til sig, de laa søvnløse og snakkede sagte over de sovende Børn, fortalte hinanden om

de Vinterstorme med Snebyger, der er som en Helvedes Brand over Fjældene, og som ingen redder sig ud af, er han først derinde.

Da pikkede det paa Vinduets Træ-Karm. De saa' begge ud, og Thora raabte, om der var nogen? Der var tyst lidt, saa pikkede det igen, tydelig hørligt igennem Uvejrets Larmen. Husfrue Karen blev hvid som Lagnet, hun holdt krammet imellem sine Hænder. Da det pikkede for tredie Gang, sprang hun ud af Sengen, de fik lidt Klæder paa baade hun og Thora, saa gik de ud. Idet de lukkede Døren op, slog Stormen ind og en lang Tunge af hvirvlende Sne slikkede ind over hele Forstuen og gik koldt over deres Ansigter som en vaad Dyretunge. Da de, støttende hinanden, kom udenfor, saa' de en tynd Drengeskikkelse staa stille ved Vinduet og stirre ind. De kendte samtidig Pjetur, og Thora nævnede ham ved Navn.

Drengen flyttede sig fra Vinduet og fjærnede sig glidende langs Muren, Thora, hans Moder, og Husfrue Karen gik uvilkaarlig efter. Ved Hjørnet af Huset forsvandt han. Og hvor meget de kaldte, søgte og raabte, saa hjalp det ikke; de fik Folkene paa Gaarden vækkede, og de søgte Gaarden rundt, men der var ingen og kom ingen. Og forresten var Gaardens Folk ikke i Tvivl om, at Pjetur et Steds fra havde søgt sin Moder og meldte hende sin Død. De sad stille i Badstuen, sammenklyngede, og Gunna

fortalte hviskende om, da hendes Søster var bleven i Sneen, blot ved en Aften i Snestorm at gaa fra en Gaard til en anden. Da havde Gunna været ude i Kohuset for at malke, og pludselig hørte hun sit Navn, og idet hun vendte sig om, havde hun set Søsterens Ansigt, blaahtvidt og med halvt lukkede Øjne, og nede ved Jorden en tilsneet islandsk Skindsko. Da havde hun med det samme vidst, at Søsten var bleven i Sneen og blot kom for at sige det.

Naar Husfrue Karen ikke var derinde, hviskede de om Sysselmanen — om Pjetur meldte dem begge eller blot sig selv

Husfrue Karen gik stenbilledstille i sit røde Hjem. Hun svarede paa Børnenes utallige Spørgsmaal, mekanisk, utrættelig taalmodig. Og imens kredsede hendes Tanker om dette ene: hvordan holde Livet ud uden ham? Ham for hvem hun havde forladt Hjemstavn og Venner og en Sødskendekreds, hvoraf hun var den yngste og forkælede! Men aldrig et Minut havde hun angret, hans Kærlighed var rigere og uudtømmeligere end det, hun havde forladt. — Og nu skulde det være slut. — Og hun kunde ikke engang lukke sine Øjne og gaa ind i den evige Søvn efter ham! Ikke med mindre hun tog deres tre Børn med.

Det gik op for hende, at hendes Liv havde været én lang Søndag, og nu var det Mandag, Dagen derpaa, skulde altid være det, alt søndagsagtigt var dødt!

Og den røde Farve alle Vegne omkring hende var en Pine for hendes Øje.

Og hen paa Eftermiddagen, mens Snestormen endnu bragede med uformindsket Larm, stod Husfrue Karen ret op ad Væggen i sin Mands Arbejdstue. Hun stod hældende med Ryggen til Væggen, hvilende paa de fremstrakte Ben, sløv, forstummet, stirrende stift, søvngængeragtigt paa Reolerne. Alle Bøgerne saa' ud, syntes det hende, som havde de vendt Ryggen til, for at ingen skulde se Sorgen i deres Ansigter.

* * *

Hver Gang Sysselmand Thorkjel Sveinsson trætt og søvrig vilde falde hen i Hvile, lænet til en skærmende Sten, drev Tanken om Hjemmet ham igen op som Sporen i Siden paa en Hest. Da Dagen kom, var han endnu klar og ved sine Sansers fulde Brug, og han begyndte at spejde for om muligt at faa Rede paa, hvor han var. Men der var intet at se udover den hvide, desperate Hvirvlen! Det var ham, som stod han midt i en Heksekedels Damp! Som var han styrtet ned med et Vandfald og kvaltes i Faldets knuste, skumhvide Vandmasser. — Sætte sig til Hvile var Døden, han maatte gaa, blot blive ved at gaa og passe om der skulde blive en Udvej paa en eller anden Maade. Og kastende sig imod Vejret forekom det ham som en uhyre, hvid Bjørn, der brølte af-

sindigt, væltede sig under Himlen og flaaede sig for hvide Haar.

Han gik og gik, sprang, tumlede ned, klatrede i Blinde og gik igen længe. Han sank i Knæene, han ravede som om han var fuld, han sagde svimlende sig selv, at han var færdig. Og rankede sig igen og spændte Nerverne, han vilde, *vilde*, *vilde* ikke være færdig, Livets røde Musik lokkede ham hjemad og holdt ham oppe.

Da stødte han imod noget i den bløde, nyfaldne Sne, en lav Klippekant eller sligt. Men han var for udmattet til at komme over det, han tumlede aandsfraværende om og mærkede det gav Læ. Han *maatte* hvile, han faldt ind under Kammen som en Bygning ramler sammen, og han blev liggende. Han tænkte døsig, at blot han ikke faldt i Søvn — skønt det var ubeskrivelig Vellyst at lukke Øjnene og slappes og give sig over — sove, naturligvis vilde han ikke — sove — var Døden — men aa, hvor det var....

Saa var han med et energisk Tag oppe igen og gned Øjnene. Idet han netop sov hen, havde han tænkt paa Karen og Drengene i det røde Hjem! Han vilde hvile lidt og tænke over Tingene og saa gaa igen — *vilde* gaa igen — om han skulde *gaa* i Dage — Døden skulde indhente ham Tomme for Tomme, om han saa skulde staa ret op, naar den kom.

Ingen som havde prøvet det, kunde vist fatte, hvor forfærdelig ene et Menneske var i en Snestormsnat.

Saa ene som var der i Verdensaltet kun det ene levende Atom, én selv.

Hans tungt bankende Hjerte faldt til Ro, med vaagne Øjne drømte han — drømte sig hjemme i sit Sofahjørne. Han sad og bakkede paa sin mægtige Pibe og nød Hjemmets lune Hygge. En lille rød-klædt Unge sprællede i Sofaen, og Fru Karen laa forvovent over Sofaens Armstykke og bed i de smaa, bløde Labber, mens hun ildfuldt glimtede med Øjnene op til ham

Thorkjel Sveinsson gned Øjnene, ogsaa Drømmen bar mod Søvn — og i det samme drømte han igen. Han saa' Tvillingerne, de store Drengene, komme i fuldt Galop fra Køkkenet for at erobre hans Knæ. Men Fru Karen sad der allerede. Der sad hun med Armen om hans Bamsemedie og lo drillende til Drengene. Men den smidige Svein klatrede op paa Sofaryggen og kastede sig frem om hans Hals, med et lille Hvin, som styrtede han ud i Søgang. — Og efter mange Plagerier om at fortælle „Sögur“ (Fortællinger) begyndte han paa det bekendte Sagn om Sæmund Frode og Kølski (Djævelen)

Igen tog Thorkjel Sveinsson sig sammen — Halucinerede han? Var det Tankens sidste Kraft, der bar ham hjem, og kun hans endnu ukuede Vilje tvang ham — lidt endnu — tilbage til Legemet og Stedet, hvor Legemet var? Var det saadan det gik til, de svindende Legemskræfter slap sit Tag i Aan-

dens, der da gik hjem med sin Afskedshilsen til ens Kære — som det var saa almindeligt paa Island?

Hans trætte, svidende Øjenlaage glippede lidt og sank tunge, Hovedet faldt forover. — Han løftede det tungt, halvsovende. —

Saa faldt det langsomt igen. Det gik døsigt, som et Lys der er ved brænde ud, forbi hans Bevidsthed: nu — nu — nu *er* det ude

Bam — Bam!

Han vaagnede og rejste Hovedet — Klokker! — Var det Dødsklokkerne, der ringede for hans Øre i hans sidste Stund? Han blev lidt vaagen igen, nej, nej, for alt hvad han havde kært, han vilde ikke høre de Klokker, han vilde lukke sine Øren for Lyden. Var det den Almægtiges Kalden nu Timen var inde, han stindede sig, han kom ikke, vilde ikke komme, han havde for mange Pligter paa Jorden, og han havde saa megen Lykke

Som de Klokker kunde blive ved!

Da paa én Gang jog det igennem ham: Jamen hvis det er rigtige Klokker, Kirkeklokker! —

Bam — Bam!

Han løftede Hovedet over Fjældkammen, men Uvejret lukkede alle hans Sanser, han kunde intet høre og dukkede sig ned igen.

Bam — Bam!

Jesus, det var rigtige Klokker — det var, det var! Aa, hellige Gud! Karen! det *var* rigtige Klokker.

Og han hulkede i det samme, *maatte* hulke højt, fordi det kom saa pludselig, og Presset *maatte* have Luft. I sin Ivrighed løftede han igen Hovedet op i det løsslupne Helvedes-Vejr, og nu kunde han høre! Om Vejret var stilnet lidt, eller han havde faaet nye Kræfter, vidste han ikke, men han hørte tydelig Klokkerne gennem Stormens Brølen.

Bam — Bam!

„Ring, aa, ring til jeg kommer!“ skreg han, men Lyden blev borte i Suset! Han forlod sin Læplads og lagde sig imod Vejret igen, med ny Kraft stemte han Bryst imod Bryst, som var Uvejret en hvidplet-tet Kæmpebamse, der rystede sig afsindigt.

Hans Øre holdt i Lyden som en Druknende i en Tougende. Han kæmpede sig frem langs Lydens Traad — og tydeligere, lettere at holde blev Traaden, til han stødte mod en Husmur og straks derpaa mod et Stentrin. Han dundrede med sin sidste Kraft paa Døren

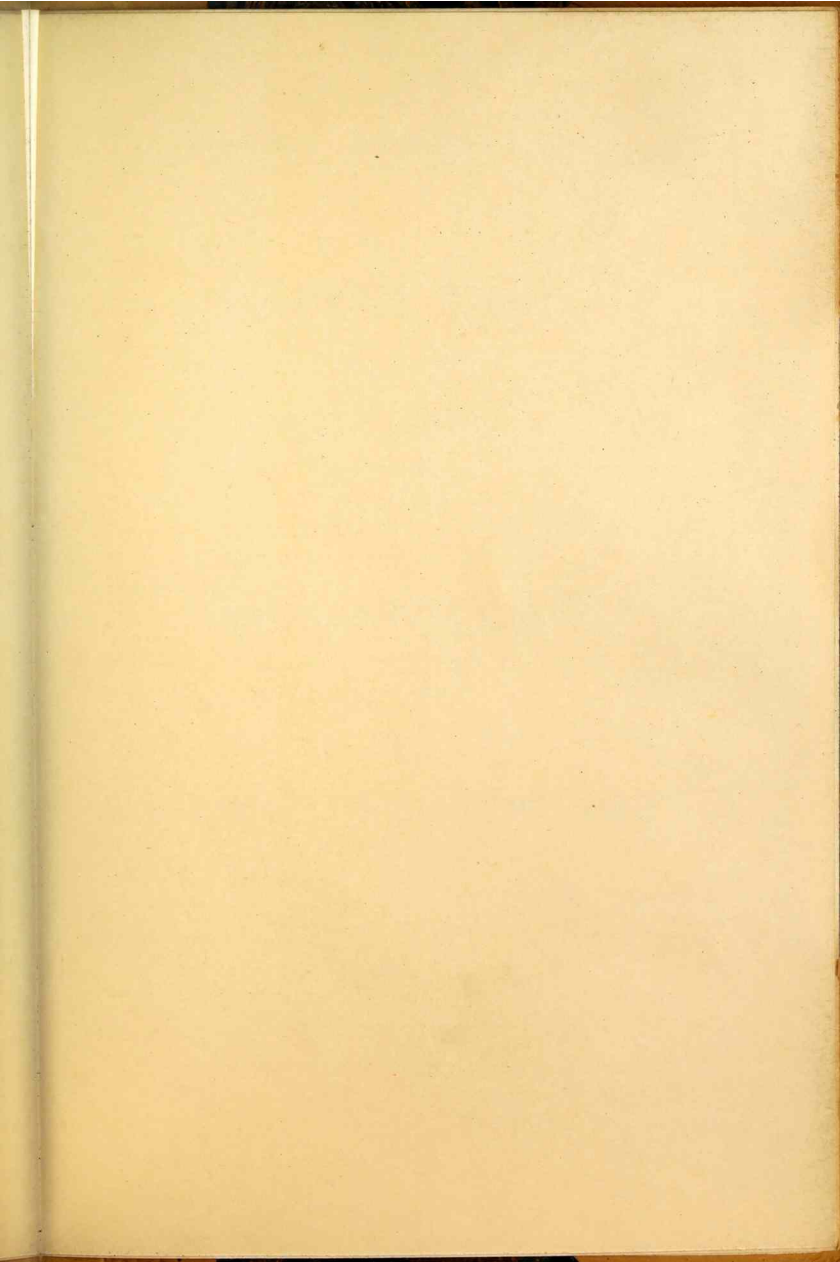
Inde i Stuen halvt laa han i Provst Gisles store Lænestol og pustede ud, endnu svimmel og dødelig søvntrængt. De fandt ud, at Thorkjel Sveinssons Læsted havde været selve Provstegaardens Tun-Gærde, og havde ikke Provsten, som han havde for Skik i Uvejre, ladet ringe med Kirkens Klokke, vilde Thorkjel Sveinsson fundet sin Død faa Skridt fra Provstegaardens Dør. Saa frygteligt var Uvejret, at han ikke havde kunnet se Muren, før han rørte den.

Fru Karen stod i Døren, da Thorkjel Sveinsson kom hjem. Han saa' hendes Ansigt, graat, forfaldent, afmagret! Og inde i Forstuen stod de ubevægelig sammen, klynket ind til hinanden — til Hjemmets røde Musik tonede glædedrukken for ham i alle Tone-Arter, al den røde Lykke han havde stridt saa sejt og ukueligt for.

Pjetur fandtes ved Foraarstid. Hans Lig laa paa Fjældet, ikke langt fra Stenhøjen, hvor Flasken gemte hans Navn.

INDHOLD

	Side
Sigrid	1
Den døde Kirke	24
Spøgelset i Bispereden	44
Det vaade Skæg	51
Glæsir — den Pragtfulde	66
Studenten fra Gørdum	78
Sanddrømt	94
Der Dansen gik i Kirken	103
Modervilje	111
Den lodne Haand	122
Drengen ved Vinduet	139

GYLDENDALSKE BOGHANDEL · NORDISK FORLAG

THIT JENSEN

MARTYRIUM

SAMFUNDSROMAN

5 Kr. 50 Øre.

ØRKENVANDRING

SAMFUNDSROMAN

5 Kr. 75 Øre.

PRINS NILAUS AF DANMARK

3 Kroner.

FRITZ JENSEN

MARTYRUM

OMKJÆNDNING

PRINS NILAUS AF DANMARK

